

สภาวการณ์ การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555

สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555

สิ่งพิมพ์ อทต.๑๖๓๖๓ 41/2555
ISBN 978-616-270-031-6

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สภากาารณ์
การศึกษาไทยในเวทีโลก
พ.ศ. 2555

สำนักวิจัยและพัฒนากาารศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
กันยายน 2555

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดพิมพ์ “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555” ขึ้น จำนวน 500 เล่ม เมื่อเดือนกันยายน 2555 โดยศึกษาเปรียบเทียบตัวชี้วัดทางการศึกษาระดับนานาชาติ ด้วยการสังเคราะห์เนื้อหาหลักจากเอกสารซึ่งเป็นผลผลิตจากการเข้าร่วมโครงการ World Education Indicators (WEI) ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่าง UNESCO/UIS และ OECD โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดด้านนโยบายการศึกษา และร่วมกันจัดทำสถิติรวมทั้งตัวชี้วัดสภาวการณ์ทางการศึกษาเปรียบเทียบระดับนานาชาติ

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งรับผิดชอบการดำเนินการดังกล่าว ได้ใช้เอกสารซึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการ WEI คือ Global Education Digest 2011, Comparing Education Statistics Across the World รวมทั้งได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบประเทศต่างๆ กับประเทศไทย เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยยิ่งขึ้น โดยข้อมูลที่ได้เป็นตัวชี้วัดที่สามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เห็นว่ารายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555” จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของประเทศไทย รวมทั้งจะได้พัฒนาแนวทางการรวบรวมสถิติข้อมูลต่างๆ ด้านการศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนงาน การกำหนดนโยบาย และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาด้วย จึงจัดพิมพ์ “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555” ขึ้นเป็นครั้งที่ 2 จำนวน 2,000 เล่ม เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้สนใจโดยทั่วไป

(ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาไทยในเวทีโลกฉบับนี้ เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาที่ปรากฏในรายงานของ UNESCO Institute for Statistics (UIS) เป็นหลัก ได้แก่ Global Education Digest 2011, Comparing Education Statistics Across the World ซึ่งเป็นรายงานข้อมูลเปรียบเทียบ 209 ประเทศ ที่จัดแบ่งตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก 8 ภูมิภาค นอกจากนั้นยังใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม เช่น Human Development Report 2011 และข้อมูลจากโครงการ PISA โดยคัดสรรประเทศเป้าหมาย เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย 25 ประเทศ โดยรวมประเทศในกลุ่มอาเซียนเข้าไว้ด้วย ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ เยอรมัน สวีเดน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เบลเยียม นอร์เวย์ และเดนมาร์ก การนำเสนอข้อมูลในรายงานเป็นปีล่าสุดเท่าที่รวบรวมได้ในปัจจุบัน แต่บางรายการอาจแสดงข้อมูลในอดีตหรือคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต ทั้งนี้ได้จัดทำแผนภาพประกอบแต่ละตัวชี้วัด เน้นเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียนกับค่าเฉลี่ยระดับโลก และระดับภูมิภาค เพื่อให้สะดวกต่อการมองภาพสถานการณ์โดยรวมมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดทำบทสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาไทยด้วย โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.1 ด้านประชากร

โครงสร้างประชากรไทยวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลง เหลือร้อยละ 23 ในปี พ.ศ. 2548 คาดว่า จะเหลือร้อยละ 14.4 ในปี พ.ศ. 2578 ส่วนประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี เปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่ผู้สูงอายุจะเพิ่มในอัตราที่สูงกว่าวัยแรงงาน โดยผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.3 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 25.1 ในปี พ.ศ. 2578 ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่วนอัตราร้อยละที่พึ่งพิงหรืออัตรากาเป็นภาระ ที่ทำให้ประชากรวัยแรงงานของไทยรับภาระวัยเด็ก และดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น อยู่ที่ร้อยละ 41.3 ในปี พ.ศ. 2554 แต่ก็ยังเป็นอัตราที่ไม่สูงนักเมื่อเทียบกับประเทศ

ในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ รวมทั้งฟิลิปปินส์ และลาว ซึ่งอัตราส่วนการพึ่งพิงสูงเกินร้อยละ 50

หากเปรียบเทียบ**ประชากรในเขตเมืองและชนบท** พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 34.4 และคาดว่าแนวโน้มของประชากรในเขตเมืองจะเพิ่มขึ้นในอนาคตเป็นร้อยละ 36.2 ในปี พ.ศ. 2558 ร้อยละประชากรในเขตเมืองของไทยคล้ายคลึงกับประเทศกำลังพัฒนาในกลุ่มอาเซียนหลายๆ ประเทศ ยกเว้นประเทศมาเลเซีย และบรูไน ที่อัตราส่วนสูงเกินร้อยละ 60 ดิจดกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ในขณะที่สิงคโปร์มีประชากรอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 100 ทั้งนี้ประชากรของไทยซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและนอกเขตเทศบาล พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าเท่านั้น

ส่วนด้านคุณภาพแรงงานไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มี**การศึกษาเฉลี่ย** 6.6 ปี ในขณะที่ประเทศกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงาน 9.5 ปี สูงใกล้เคียงกลุ่ม OECD ที่มีปีการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในช่วง 9-13 ปี จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานไทยเพิ่มขึ้นปีละ 0.1 และในปี พ.ศ. 2554 ไทยมีปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป 8.2 ปี และการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15-59 ปี 9.1 ปี (สกศ. 2555) ซึ่งยังห่างจากเป้าหมายระดับชาติที่จะให้เพิ่มเป็น 12 ปี ในปี พ.ศ. 2561

ในการพิจารณา**การศึกษาของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป** พบว่า ประชากรวัยแรงงานของไทยมีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่จบประถมศึกษา ในขณะที่มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ประชากรวัยแรงงานโดยเฉลี่ยจบระดับประถมศึกษา ส่วนจีนมีประชากรวัยแรงงานโดยเฉลี่ยจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในขณะที่ฟิลิปปินส์ประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาการสำเร็จการศึกษาต่ำที่สุดในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา พบว่า ปี พ.ศ. 2549 ไทยมีประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปสำเร็จการศึกษาต่ำที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เฉลี่ยร้อยละ 32.2 และ 22.4 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าหลายๆ ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และจีน ส่วนประชากรที่มีการศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาของไทยอยู่ที่ร้อยละ 12.8 สูงกว่าหลายประเทศ เช่น มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ด้าน**การมีงานทำและการว่างงาน** พบว่า ประเทศไทยมีผู้มีงานทำร้อยละ 56.4 ในขณะที่มีผู้ว่างงานน้อยเพียงร้อยละ 1 ในการสำรวจระดับการศึกษาของผู้ว่างงาน พบว่า ผู้สำเร็จระดับอุดมศึกษาว่างงานมากที่สุดร้อยละ 2.1 หรือ 1.47 แสนคน รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 1.3 หรือ 8.3 หมื่นคน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 1.2 ส่วนผู้สำเร็จระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าว่างงานน้อยไม่ถึงร้อยละ 1 (สสช., 2555)

1.2 ด้านคุณภาพชีวิต

ประเทศไทยมี**อันดับการพัฒนามนุษย์** ปี พ.ศ. 2554 ที่จัดโดย UNDP อยู่ในระดับกลางที่อันดับ 103 จากทั้งหมด 187 ประเทศ ต่ำกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น บรูไน และจีน รวมทั้งมาเลเซียซึ่งอันดับการพัฒนามนุษย์อยู่ที่ 61 จัดเป็นกลุ่มการพัฒนา มนุษย์ระดับสูง

ในด้านความยากจนประเทศไทยมีประชากรที่ยากจนมากร้อยละ 0.2 และเสี่ยงต่อความยากจนอีกร้อยละ 9.9 แต่ก็ยังยากจนน้อยกว่าหลายๆ ประเทศในกลุ่มอาเซียน

1.3 ด้านสื่อและเทคโนโลยี

ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของไทยยังค่อนข้างน้อย โดยปี พ.ศ. 2553 ไทยมี**ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต** ร้อยละ 21.2 เปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่ซึ่งมีอัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าร้อยละ 70 ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ต ความเร็วสูงของไทยและเพื่อนบ้านยังคงต่ำเพียง 4.6 เครื่องต่อประชากรร้อยคน ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีอัตราส่วน**ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง**มากกว่า 20 เครื่องต่อประชากรร้อยคน ในด้าน**โทรศัพท์เคลื่อนที่** พบว่า ไทยใช้ในอัตราที่ค่อนข้างสูง 104 เครื่องต่อประชากร 100 คน ใกล้เคียงประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศกลุ่มอาเซียนอื่นๆ ที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มากได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม โดยเฉพาะเวียดนาม มีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด จากปี พ.ศ. 2550 ที่เคยมีผู้ใช้**โทรศัพท์เคลื่อนที่** เพียง 53 เครื่องต่อประชากร 100 คน ก็เพิ่มเป็น 175 เครื่องต่อประชากร 100 คน ในปี พ.ศ. 2553

2. สภาวการณ์ด้านการศึกษา

2.1 โอกาสทางการศึกษา

ระบบการศึกษา

ใน**ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่รวมระดับก่อนประถมศึกษา) 10-13 ปี สำหรับประเทศไทย ใช้เวลาเรียน 12 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ฟิลิปปินส์ใช้เวลา น้อยที่สุด 10 ปี จีน พม่า และลาว 11 ปี ส่วนมาเลเซีย นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เยอรมนี และ สหราชอาณาจักร ใช้เวลา 13 ปี

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า **ระดับก่อนประถมศึกษา** ระยะเวลาเรียน 1-4 ปี ประเทศไทยใช้เวลา 3 ปี เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา เยอรมนี ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

ประเทศที่ใช้เวลาเตรียมความพร้อม 1 ปี ได้แก่ ออสเตรเลีย เกาหลี และฟิลิปปินส์ ในขณะที่ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และสวีเดน ใช้เวลานานถึง 4 ปี

ระดับประถมศึกษา ใช้เวลาเรียน 4-7 ปี โดยประเทศไทยใช้เวลาเรียน 6 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และแคนาดา เป็นต้น เยอรมนีใช้เวลาเรียนเพียง 4 ปี ส่วนออสเตรเลียใช้เวลาเรียนถึง 7 ปี **ระดับมัธยมศึกษา** ใช้เวลาเรียน 4-7 ปี แบ่งเป็น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2-6 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1-4 ปี ประเทศไทยจะรับเด็กอายุ 12 ปี และใช้เวลาเรียน 6 ปี แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา และประเทศกลุ่ม สแกนดิเนเวีย เป็นต้น ประเทศที่ใช้เวลาเรียนในระดับนี้น้อยมาก ได้แก่ สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ใช้เวลาเพียง 4 ปี ส่วนเยอรมนีใช้เวลามากที่สุดถึง 9 ปี

ด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 80 ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกจัดการศึกษา ให้มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เช่นเดียวกับประเทศไทย และบางประเทศ ในกลุ่มอาเซียน เช่น ประเทศสิงคโปร์ จีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 9 ปี หรือถึงขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในขณะที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 10-12 ปี อยู่ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมัธยมศึกษาตอนปลายบางชั้นเรียน

อัตราการเข้าเรียน

ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนใน**ระดับก่อนประถมศึกษา** ร้อยละ 96 ใน **ระดับประถมศึกษา** ไทยมีอัตราการเข้าเรียนอย่างหยابและสุทธิร้อยละ 91 และร้อยละ 90 ตามลำดับ ทุกประเทศที่นำเสนอสนองเป้าหมายการประถมศึกษาอย่างทั่วถึง (UPE) สำหรับ **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ของไทยอัตราการเข้าเรียนอยู่ที่ร้อยละ 92 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เด็กทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับ โดยมีอัตราส่วนเท่ากับจีน แต่น้อยกว่า มาเลเซีย บรูไน ส่วน**ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** อัตราของไทยอยู่ที่ร้อยละ 63 ยังห่างไกลจากเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สูงถึงร้อยละ 75 ในระดับนี้จะเห็นความแตกต่างกับประเทศในกลุ่ม OECD ที่อัตราส่วนสูง ร้อยละ 95 ขึ้นไป โดยมีอัตราการเข้าเรียนใน**ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ** ร้อยละ 37 ของการเข้าเรียนรวมในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งยังห่างจากเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้สัดส่วนสายอาชีพศึกษา:สายสามัญศึกษา 60:40 ประเทศที่จัดสายอาชีพสูงถึง ร้อยละ 60 คือสวีเดน ที่เกินร้อยละ 50 ได้แก่ จีน ฟินแลนด์ และเยอรมัน

ส่วน**ระดับอุดมศึกษา** ของไทยอัตราการเข้าเรียนค่อนข้างสูงร้อยละ 45 ดีกว่า เพื่อนบ้านทุกประเทศ จำแนกเป็นอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน (อนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโท) ร้อยละ 83 เน้นวิชาชีพ (ปวส.) ร้อยละ 16 ระดับปริญญาเอกไม่ถึงร้อยละ 1

ตรงข้ามกับมาเลเซีย สิงคโปร์ จีน และลาวที่เยาวชนเลือกเรียนโปรแกรมเน้นการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 40

เด็กที่อยู่นอกโรงเรียน

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโกหรือ UIS แบ่งเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเด็กที่เคยเข้าเรียนแล้วออกกลางคัน 2) กลุ่มที่ไม่เคยเข้าเรียนแต่คาดหวังว่าจะเข้าเรียนในอนาคต 3) กลุ่มที่ไม่เคยเข้าเรียนและไม่คาดหวังว่าจะเข้าเรียน ประเทศไทยมีเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 10 เท่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก ซึ่งมีจำนวนมากถึง 586,000 คน ในขณะที่มาเลเซียมีจำนวนเพียง 192,000 คน อินโดนีเซีย 389,000 คน

ในระดับมัธยมศึกษา ประเทศไทยมีเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนร้อยละ 9 หรือ 280,000 คน น้อยกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก (ร้อยละ 17) และน้อยกว่าค่าเฉลี่ยในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก (ร้อยละ 14) ในขณะที่มาเลเซียมีจำนวนเพียง 106,000 คน

นักศึกษาต่างชาติ

ด้าน*นักศึกษาต่างชาติ* ที่เข้ามาเรียนในประเทศไทยมีจำนวน 16,361 คน เปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มอาเซียน+6 ที่รับนักศึกษาต่างชาติมาก ได้แก่ ออสเตรเลีย (257,637 คน) ญี่ปุ่น (131,599 คน) จีน (61,211 คน) เกาหลี (50,030 คน) และมาเลเซีย (41,310 คน) สิงคโปร์ (40,401 คน) นิวซีแลนด์ (38,351 คน) ส่วนนักศึกษาไทยไปเรียนต่างประเทศ 24,805 คน หรือ ร้อยละ 1.0 ของนักศึกษาในประเทศ โดยไปเรียนที่ประเทศต่างๆ ตามความนิยม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และมาเลเซีย

สำหรับ*สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน* คิดเป็นร้อยละของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด เรียงลำดับดังนี้ ธุรกิจและการบริหาร ร้อยละ 23.0 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 15.0 วิศวกรรมศาสตร์ การผลิต และการก่อสร้าง ร้อยละ 14.4 มนุษยศาสตร์และศิลปะ ร้อยละ 13.95 สังคมศาสตร์และนิติศาสตร์ ร้อยละ 13.0 สาธารณสุขและสวัสดิการ ร้อยละ 9.0 *การศึกษา ร้อยละ 3.0*

2.2 ความเสมอภาคระหว่างเพศ

ในประเทศไทยไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเข้าศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษามีผู้หญิงเข้าเรียนมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย ค่าดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา อยู่ที่ 1.19 และ 1.31 ตามลำดับ ประเทศอาเซียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงไทย ได้แก่ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์

2.3 การมีส่วนร่วมทางการศึกษา

ภาคเอกชนของไทยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมากทุกระดับการศึกษา โดยในระดับประถมศึกษาที่มีสัดส่วน ร้อยละ 18.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 12.6 และ 19.9 ตามลำดับ และระดับอุดมศึกษาร้อยละ 17.6 ในขณะที่หลายประเทศภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้นเช่น สหราชอาณาจักร ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เกาหลี และญี่ปุ่น

ในหลายประเทศภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงสุดคือเกาหลี สัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 80.4 รองลงมาคือ ญี่ปุ่นร้อยละ 78.9 ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ร้อยละ 65.9 และ 59.4 ตามลำดับ

2.4 คุณภาพการศึกษา

■ ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET/GAT/PAT) ของไทย **ผลทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ชั้นพื้นฐาน (O-NET)** ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มลดลง จากปีการศึกษา 2553 โดยภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยลดจากร้อยละ 42.6 เหลือร้อยละ 41.9 สังคมศึกษาลดจากร้อยละ 46.5 เหลือร้อยละ 33.4 วิทยาศาสตร์ลดจากร้อยละ 30.9 เหลือร้อยละ 27.9 ส่วนวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 19.2 เป็น 21.8 และคณิตศาสตร์ เพิ่มจากร้อยละ 15.0 เป็นร้อยละ 22.7 ในปี 2554 สำหรับ **การสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT)** คะแนนเต็มวิชาละ 300 คะแนน พบว่า ผลการสอบ GAT ปี 2554 คะแนนเฉลี่ยลดจาก 171.9 คะแนน ในปี 2554 เหลือ 130.6 คะแนน ในปี 2555 ส่วนผลการสอบ PAT ทุกวิชา มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (150 คะแนน) โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และภาษา คะแนนเฉลี่ยน้อยมากและยังลดลงจากปีที่ผ่านมา

■ **ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ** จาก**การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ โครงการ PISA 2009** จำนวน 65 ประเทศ ในภาพรวม พบว่านักเรียนไทยมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกวิชา และมีแนวโน้มผลการประเมินต่ำลงทุกวิชาเมื่อเทียบกับการประเมินครั้งแรก (PISA 2000) อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับ PISA 2006 พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยในด้านการอ่านความสามารถในการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ย 421 คะแนน และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 425 คะแนน ทั้งสองวิชาอยู่ในระดับ 2 การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 419 คะแนน อยู่ในระดับ 1 สำหรับ **การประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ (TIMSS 2007)** ของนักเรียนชั้น ม.2 พบว่า วิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ ทั้ง 2 วิชาของไทย

ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 500 คะแนน ซึ่งคณิตศาสตร์ ไทยได้ 441 คะแนน วิทยาศาสตร์ ไทยได้ 471 คะแนน ในขณะที่การแข่งขันโอลิมปิกวิชาการสำหรับเยาวชนผู้มีอัจฉริยะทางปัญญา ใน 5 สาขาวิชา ในปี 2554 ไทยได้เหรียญทองวิชา คณิตศาสตร์และฟิสิกส์ วิชาละ 3 เหรียญ วิชาคอมพิวเตอร์ 2 เหรียญ วิชาเคมี 2 เหรียญ วิชาชีววิทยา 2 เหรียญ

■ การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ พบว่า ปี พ.ศ. 2555 ไทยติดอันดับ 200 ขึ้นไป อันดับมหาวิทยาลัยไทยยังเป็นรองประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกันทั้ง ไต้หวัน จีน ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ โดยมีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ติดอันดับ 140 ของโลก อันดับ 16 ในเอเชีย อันดับ 2 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยติดอันดับ 173 ของโลก อันดับ 19 ในเอเชีย อันดับ 3 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.5 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

■ ตัวชี้วัดด้านครูและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

- อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของไทย ปี 2552 **ระดับประถมศึกษา**มีอัตราส่วน 16:1 ต่ำกว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูของโลก 25:1 และของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก 18:1 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ประเทศส่วนใหญ่จะมีค่าใกล้เคียงกับไทย เช่น อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และจีน เท่ากัน 17:1 โดยมาเลเซีย ต่ำกว่าไทย คือ 15:1 ส่วน **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 20:1 เท่ากับเกาหลี แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก 16:1 และค่าเฉลี่ยของโลก 18:1 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาต่ำกว่าหลายประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ 39:1 พม่า 36:1 กัมพูชา 31:1 และลาว 22:1 แต่สูงกว่าเวียดนาม 19:1 สิงคโปร์ และจีน เท่ากัน 15:1 และญี่ปุ่น 14:1 **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 23:1 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก 16:1 และค่าเฉลี่ยของโลก 16:1 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาใกล้เคียงหลายประเทศ เช่น ลาว 24:1 ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และเวียดนาม เท่ากัน คือ 25:1 ประเทศที่มีค่าน้อยกว่าไทยมี ญี่ปุ่น 11:1 อินโดนีเซีย 12:1 สิงคโปร์ 15:1 จีน และเกาหลี เท่ากัน คือ 16:1

- **ขนาดชั้นเรียน** ปี 2552 **ระดับประถมศึกษา**ของไทยมีค่าเฉลี่ย 19 คน ขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลในส่วนนี้ แต่ประเทศที่มีข้อมูลมีขนาดชั้นเรียนมากกว่าไทย เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น เท่ากัน คือ 28 คน เกาหลี 26 คน จีน 37 คน และฟิลิปปินส์ 39 คน **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ขนาดชั้นเรียนของไทยอยู่ที่ 34 คน เท่ากับมาเลเซีย แต่ที่มีขนาดชั้นเรียนสูง คือ จีน 55 คน ฟิลิปปินส์ 54 คน เป็นต้น

- **จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนต่อปี** ปี 2552 แต่ละประเทศจะมีจำนวนชั่วโมงเรียนแตกต่างกัน เช่น **ประเทศไทย**มีจำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีในช่วงอายุ 9-11 ปี คือ 2,400-3,000 ชั่วโมงต่อปี และช่วงอายุ 12-14 ปี คือ 3,000-3,600 ชั่วโมงต่อปี ประเทศส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีข้อมูลในส่วนนี้ แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยแตกต่างกัน **ฟิลิปปินส์** อายุ 9-11 ปี มีจำนวน 3,200 ชั่วโมงต่อปี อายุ 12-14 ปี มีจำนวน 4,400 ชั่วโมงต่อปี **มาเลเซีย** อายุ 9-11 ปี จำนวน 2,891 ชั่วโมงต่อปี อายุ 12-14 ปี มีจำนวน 3,690 ชั่วโมงต่อปี เป็นต้น

- **จำนวนชั่วโมงสอนของครู** ปี 2552 จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปีใน **ประเทศไทย** ระดับประถมศึกษา 740 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 925 ชั่วโมง ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) มีจำนวน 1,110 ชั่วโมงต่อปี ระดับประถมศึกษาประเทศที่มีชั่วโมงสอนของครูต่อปีมากกว่า 1,000 ชั่วโมงได้แก่ **ฟิลิปปินส์** 1,182 ชั่วโมง และ **อินโดนีเซีย** 1,255 ชั่วโมง สำหรับจำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปี ส่วนใหญ่มักจะน้อยลงเมื่อชั้นเรียนระดับสูงขึ้น แต่ใน **ประเทศไทย** จำนวนชั่วโมงกลับเพิ่มขึ้น ส่วนประเทศ **ฟิลิปปินส์** และ **มาเลเซีย** จำนวนชั่วโมงจะเท่ากันทั้ง 3 ระดับ คือ **ฟิลิปปินส์** 1,182 ชั่วโมง **มาเลเซีย** 792 ชั่วโมง ตามลำดับ

- **อัตราเงินเดือนครู** ปี 2552 **ประเทศไทย** มีอัตราเงินเดือนครูเท่ากันทุกระดับการศึกษา (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย) โดยครูที่เริ่มทำงานจะได้รับอัตราเงินเดือน 5,996 PPP\$ เมื่อทำงานไปแล้ว 15 ปีได้รับ 11,613 PPP\$ โดยเงินเดือนสูงสุดที่จะได้รับคือ 19,689 PPP\$ ซึ่งอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดทั้ง 3 ระดับของ **ประเทศไทย** สูงกว่าอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของหลายประเทศ เช่น **ฟิลิปปินส์** 6,112 PPP\$ และ **อินโดนีเซีย** 2,183 PPP\$ แต่อัตราเงินเดือนสูงสุดทั้ง 3 ระดับของ **ประเทศไทย** ยังต่ำกว่าอัตราเงินเดือนเริ่มต้นทั้ง 3 ระดับโดยเฉลี่ยของครูระดับประถมศึกษาในหลายประเทศ เช่น **เกาหลี** 30,522 PPP\$ และ **ญี่ปุ่น** 27,995 เป็นต้น

- **ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง** สำหรับ **ประเทศไทย** ระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงเท่ากับ 16 PPP\$ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 13 PPP\$ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 PPP\$ ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง ของประเทศส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นหรือเท่ากันทุกระดับ แต่ **ประเทศไทย** ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงกลับลดลง เนื่องมาจากชั่วโมงการสอนต่อปีจะเพิ่มขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ ชั่วโมงการสอนต่อปีจะลดลง หรือเท่ากันในทุกระดับ เช่น **ฟิลิปปินส์** มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง เท่ากับ 5 PPP\$ ในทุกระดับ **อินโดนีเซีย** ระดับ

ประถมศึกษา 2 PPP\$ มัธยมศึกษาตอนต้น 3 PPP\$ และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 PPP\$ เป็นต้น

■ **อัตราการเข้าชั้น** ในปี 2552 ประเทศไทยมีนักเรียนระดับประถมศึกษาเข้าชั้น ร้อยละ 9 ซึ่งสูงกว่าหลายประเทศ อย่างเช่น อินโดนีเซีย ร้อยละ 4 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 2 แต่น้อยกว่ากัมพูชา มีอัตราร้อยละ 11 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทยมีอัตราเข้าชั้นร้อยละ 13 ซึ่งค่อนข้างสูง ส่วนฟิลิปปินส์ มีอัตราการเข้าชั้น ร้อยละ 3 สิงคโปร์ ร้อยละ 1 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไทยมีอัตราการเข้าชั้นร้อยละ 1 เท่ากับหลายประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ลาว เป็นต้น

■ **อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ปี 2552 ไทยมีอัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญศึกษา ร้อยละ 29 ซึ่งต่ำกว่าหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ร้อยละ 71 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 63 เกาหลี ร้อยละ 62 เป็นต้น สำหรับสายอาชีวศึกษา ไทยมีอัตราการสำเร็จการศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 16 อินโดนีเซีย ร้อยละ 18 เป็นต้น ส่วน**อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา** ปี 2552 ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูง คือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 62 ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จต่ำ ได้แก่ กัมพูชา ร้อยละ 4 พม่า ร้อยละ 10 สำหรับประเทศไทยมีอัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับนี้คือ ร้อยละ 28

■ **อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา** ปี 2552 ไทยมีอัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายสามัญศึกษา ร้อยละ 56 ซึ่งอยู่ในระดับกลาง ประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อสูง คือ เกาหลี ร้อยละ 70 ส่วนประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำ ได้แก่ จีน ร้อยละ 16 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ ประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อสูง ได้แก่ เกาหลี และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 36 เท่ากัน สำหรับประเทศไทยมีอัตราการเรียนต่ออยู่ที่ร้อยละ 17 ซึ่งค่อนข้างต่ำ ส่วนประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำ ได้แก่ อินโดนีเซีย ร้อยละ 5 เป็นต้น

■ **งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา** สำหรับงบประมาณทางการศึกษา ปีงบประมาณ 2552 ได้แก่

- ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นตัวชี้วัดหนึ่ง que แสดงถึงภาพรวมของงบประมาณทางการศึกษา โดยร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP ของประเทศเวียดนาม สูงร้อยละ 5.3 ส่วนประเทศที่มีค่าต่ำ คือ กัมพูชา ร้อยละ 1.6 ลาวร้อยละ 2.3 สำหรับประเทศไทย มีค่าอยู่ที่ ร้อยละ 4.1

- งบประมาณทางการศึกษาคิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดิน ประเทศไทยมีงบประมาณทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ร้อยละ 20.3 มากที่สุด รองลงมาคือ เวียดนาม ร้อยละ 19.8 ส่วนประเทศที่มีค่าน้อย คือ บรูไน ร้อยละ 8.5

- ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัว ในระดับประถมศึกษา ญี่ปุ่น มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัวสูงคือ 7,213 PPP\$ อินโดนีเซียมีค่าใช้จ่ายต่อหัวน้อยที่สุด คือ 305 PPP\$ สำหรับประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายต่อหัวอยู่ที่ 1,918 PPP\$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์น้อย ระดับมัธยมศึกษา สิงคโปร์ มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัวสูง 8,920 PPP\$ น้อยที่สุดคือ อินโดนีเซีย 309 PPP\$ สำหรับประเทศไทย มีค่าอยู่ที่ 730 PPP\$ อยู่ในเกณฑ์น้อย ในระดับอุดมศึกษา ประเทศสิงคโปร์ มีค่าใช้จ่ายต่อหัวสูง คือ 14,629 PPP\$ ประเทศอินโดนีเซียมีค่าใช้จ่ายต่ำเพียง 324 PPP\$ สำหรับประเทศไทยมีค่าอยู่ที่ 1,784 PPP\$ ซึ่งน้อยกว่าหลายประเทศ

3. ข้อเสนอแนะ

1. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับทุกคนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป รวมทั้งประชากรด้อยโอกาสที่พลาดโอกาสเข้าศึกษา เด็กที่อยู่นอกโรงเรียน ทั้งที่ออกกลางคันและไม่เคยเข้าเรียน ให้ได้รับบริการทางการศึกษาด้วยมาตรการที่หลากหลาย อย่างน้อยในระดับการศึกษาภาคบังคับ

2. สร้างความเสมอภาคแก่ประชากรทุกเพศทุกวัยที่อาศัยอยู่ในชนบท ท้องถิ่นห่างไกล ให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และมีโอกาสได้รับการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้

3. ขยายการศึกษาภาคบังคับให้สูงขึ้นอาจเป็น 10 ปี ถึงปีแรกของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อยกระดับการศึกษาไทยให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยให้สูงขึ้น และเป็นการเพิ่มอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้สูงขึ้นด้วย

4. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชากรวัยแรงงานให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีคุณภาพอย่างน้อยที่สุด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือสำเร็จการศึกษาภาคบังคับโดยรวดเร็ว รวมทั้งให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

5. วางแผนผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเน้นการผลิตกำลังคนให้สนองความต้องการของตลาดแรงงานและของประเทศ และเพิ่มช่องทางการเรียนสายอาชีพศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยอาจเป็นทางเลือกไว้ในสายสามัญศึกษา

6. รัฐควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา โดยส่งเสริมการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น รวมทั้งควรส่งเสริมด้านการอ่านที่เป็นพื้นฐานมาก รวมทั้งควรส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อพัฒนามั่นสมองให้กับประเทศชาติและเพื่อป้องกันการเสียเปรียบในการแข่งขันในเวทีนานาชาติ

7. เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยกำกับและดูแลให้มีเด็กต้องออกจากโรงเรียนกลางคันรวมทั้งให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เด็กในชนบทยากจนเป็นพิเศษเพื่อให้เด็ก สามารถเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ และมีโอกาสเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณการศึกษาของประเทศ และควรพัฒนาระบบติดตามการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการจัดสรรและการนำไปใช้ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

8. ควรมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการศึกษาไทยโดยรวม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีนวัตกรรมทางการศึกษามากยิ่งขึ้น และควรพิจารณาการเจริญเติบโตของการมีส่วนร่วมในทุกระดับการศึกษา

9. พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล ให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง และทันสมัย ฐานข้อมูลรายบุคคลที่แสดงข้อมูลนักเรียนนักศึกษาแต่ละคนอย่างครบถ้วน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(ก)
สารบัญ	(ฎ)
สารบัญแผนภาพ	(ณ)
สารบัญตาราง	(ท)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน	2
1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล	2
1.5 ขอบเขตของข้อมูลและข้อจำกัด	3
1.6 ระยะเวลาที่อ้างอิง	3
1.7 นิยามและคำอธิบายศัพท์	4
บทที่ 2 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	
2.1 ประชากร	8
2.1.1 การเปลี่ยนแปลงของประชากร	8
2.1.2 อัตราการพึ่งพิง	10
2.1.3 ร้อยละของประชากรในเขตเมือง	11
2.2 แรงงานกับการศึกษา	12
2.2.1 ปีการศึกษาเฉลี่ย	12
2.2.2 การศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (Education Attainment)	14
2.2.3 การมีงานทำและการว่างงาน	18
2.3 คุณภาพชีวิต	19
2.3.1 การพัฒนามนุษย์ (Human development)	19
2.3.2 ความยากจน	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 สื่อและเทคโนโลยี	22
2.4.1 การใช้อินเทอร์เน็ต	23
2.4.2 การใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	24
2.4.3 การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่	25
บทที่ 3 โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึษา	
3.1 ระบบการศึษา	27
3.1.1 การศึษาขั้นพื้นฐาน	27
3.1.2 การศึษาภาคบังคับ	29
3.2 โอกาสทางการศึษา	30
3.2.1 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึษา	30
3.2.2 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึษา	31
3.2.3 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึษาตอนต้น	33
3.2.4 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึษาตอนปลาย	34
3.2.5 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึษาตอนปลาย สายอาชีพ	35
3.2.6 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึษา	36
3.2.7 สัดส่วนร้อยละของผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึษา จำแนกตามระดับการศึษา	38
3.2.8 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน (Out-of-school children)	39
3.2.9 นักศึษานานาชาติ	40
3.3 ความเสมอภาคระหว่างเพศ	43
3.3.1 ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ ระดับการศึษาขั้นพื้นฐาน	43
3.3.2 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับอุดมศึษา	45
3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึษาของภาคเอกชน	46
3.4.1 สัดส่วนนักเรียนระดับการศึษาขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบรัฐและเอกชน	46
3.4.2 สัดส่วนนิสิตนักศึษาระดับอุดมศึษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	
4.1 ครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้	49
4.1.1 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู	49
4.1.2 ขนาดชั้นเรียน	51
4.1.3 จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนต่อปี	52
4.1.4 จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปี	53
4.1.5 บัญชีเงินเดือนครู	55
4.1.6 อัตราค่าใช้จ่ายของเวลาในการสอน 1 ชั่วโมง (คิดเป็น PPP\$) ของเงินเดือนครูที่ทำงานมา 15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา	59
4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ	61
4.2.1 โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA)	61
4.2.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (TIMSS 2007)	67
4.2.3 การแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ	71
4.3 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติของไทย	74
4.3.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	74
4.3.2 ผลการทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลทดสอบ วัดความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT)	76
4.4 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ	79
4.5 อัตราการเข้าชั้น	84
4.6 อัตราการสำเร็จการศึกษา	85
4.6.1 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	85
4.6.2 อัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก (ISCED 5A) ระดับอุดมศึกษา	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.7 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา	88
4.7.1 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายสามัญ (ISCED 5A)	88
4.7.2 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ (ISCED 5B)	88
4.8 งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา	89
4.8.1 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)	89
4.8.2 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด	90
4.8.3 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัว	91
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุป	94
5.1.1 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	94
5.1.2 สภาวการณ์ด้านการศึกษา	96
5.2 อภิปราย	99
5.2.1 ประชากร	99
5.2.2 กำลังแรงงาน	100
5.2.3 คุณภาพชีวิต - การพัฒนามนุษย์	101
5.2.4 ระบบการศึกษา	102
5.2.5 คุณภาพการศึกษา	104
5.3 ข้อเสนอแนะ	105
ภาคผนวก ตารางสถิติ	107
บรรณานุกรม	155
คณะผู้จัดทำ	159

สารบัญแนภาพ

	หน้า	
แผนภาพ 1	สัดส่วนประชากรวัยต่างๆ ของประเทศไทย พ.ศ. 2548-2578	9
แผนภาพ 2	อัตราการพึ่งพิง พ.ศ. 2554	10
แผนภาพ 3	ร้อยละของประชากรในเขตเมือง พ.ศ. 2554	11
แผนภาพ 4	ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	13
แผนภาพ 5	ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย จำแนกตามกลุ่มอายุ เปรียบเทียบ พ.ศ. 2549-2554	14
แผนภาพ 6	ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษา อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	15
แผนภาพ 7	ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษา อย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	16
แผนภาพ 8	ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษา	16
แผนภาพ 9	สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ	17
แผนภาพ 10	ร้อยละของประชากรที่มีงานทำและว่างงาน พ.ศ. 2553	18
แผนภาพ 11	อัตราการว่างงาน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2554-2555	19
แผนภาพ 12	แสดงอันดับการพัฒนามนุษย์ พ.ศ. 2554	21
แผนภาพ 13	แสดงร้อยละของความยากจน	22
แผนภาพ 14	ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต	23
แผนภาพ 15	อัตราส่วนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อประชากรร้อยละคน	25
แผนภาพ 16	อัตราส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากรร้อยละคน	26
แผนภาพ 17	ระบบการศึกษา: อายุเริ่มต้นและจำนวนปีที่เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552	28
แผนภาพ 18	ระบบการศึกษา: ช่วงเวลาการจัดการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2552	30
แผนภาพ 19	อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2552	31
แผนภาพ 20	อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2552	32
แผนภาพ 21	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2552	34
แผนภาพ 22	อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2552	35

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 23 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ พ.ศ. 2552	36
แผนภาพ 24 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2552	37
แผนภาพ 25 สัดส่วนร้อยละของผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา จำแนกระดับการศึกษา พ.ศ. 2552	38
แผนภาพ 26 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา	39
แผนภาพ 27 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	40
แผนภาพ 28 จำนวนนักศึกษาต่างชาติ พ.ศ. 2552	42
แผนภาพ 29 สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน พ.ศ. 2552	43
แผนภาพ 30 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552	44
แผนภาพ 31 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552	45
แผนภาพ 32 สัดส่วนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบรัฐ และเอกชน พ.ศ. 2552	47
แผนภาพ 33 สัดส่วนนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2552	48
แผนภาพ 34 อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552	50
แผนภาพ 35 ขนาดของชั้นเรียนโรงเรียนของรัฐ เปรียบเทียบระดับการศึกษา พ.ศ. 2552	51
แผนภาพ 36 จำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนโรงเรียนของรัฐ จำแนกตามอายุ ระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2552	52
แผนภาพ 37 จำนวนชั่วโมงสอนต่อปีของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552	54
แผนภาพ 38 อัตราเงินเดือนของครูระดับประถมศึกษา คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552	56

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 39 อัตราเงินเดือนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552	57
แผนภาพ 40 อัตราเงินเดือนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552	59
แผนภาพ 41 อัตราค่าใช้จ่ายในการสอนต่อ 1 ชั่วโมง (PPP\$) ของอัตราเงินเดือนครู ที่ทำงานมา 15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2552	60
แผนภาพ 42 แนวโน้มผลการประเมินจาก PISA 2000 ถึง PISA 2009 ของประเทศไทย	62
แผนภาพ 43 ร้อยละของนักเรียนที่มีการอ่านระดับต่างๆ โครงการ PISA 2009	63
แผนภาพ 44 จำนวนร้อยละของนักเรียนที่มีการอ่านต่ำกว่าและสูงกว่าระดับพื้นฐาน ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ PISA 2000 กับ PISA 2009	64
แผนภาพ 45 ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้เรื่องคณิตศาสตร์ที่ระดับต่างๆ โครงการ PISA 2009	65
แผนภาพ 46 ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ที่ระดับต่างๆ โครงการ PISA 2009	67
แผนภาพ 47 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2009	69
แผนภาพ 48 คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2009	70
แผนภาพ 49 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนไทยชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2550-2554	75
แผนภาพ 50 คะแนนเฉลี่ยผลการสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลการสอบ วัดความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ปีการศึกษา 2553-2555	77

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 51 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ที่ได้รับการจัดอันดับ 100 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2555	79
แผนภาพ 52 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ที่ได้รับการจัดอันดับ 200 500 และ 1,000 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2555	80
แผนภาพ 53 ร้อยละของนักเรียนเข้าชั้น ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552	84
แผนภาพ 54 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552	86
แผนภาพ 55 อัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก ISCED 5A ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552	87
แผนภาพ 56 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552	88
แผนภาพ 57 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP ปีงบประมาณ 2552	90
แผนภาพ 58 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2552	91
แผนภาพ 59 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว (PPP\$) จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2552	92

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง ก	ร้อยละของประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2543	12
ตาราง ข	สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ระหว่างประเทศ พ.ศ. 2554	72
ตาราง ค	สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ระหว่างประเทศ พ.ศ. 2553	72
ตาราง ง	สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ระหว่างประเทศ พ.ศ. 2552	73
ตาราง จ	สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ระหว่างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2532-2554	73
ตาราง ฉ	ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย ซึ่งจัดโดย Webometrics ปี พ.ศ. 2548-2555	82
ตาราง ช	เปรียบเทียบดัชนีตัวชี้วัดการพัฒนามนุษย์ในองค์ประกอบ 3 ด้าน	101
ตาราง 1	ระบบการศึกษา: อายุเมื่อแรกเข้าและจำนวนปีที่เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2552	110
ตาราง 2	อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER) จำแนกตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2552	111
ตาราง 3	ร้อยละของมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และสัดส่วนนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2552	113
ตาราง 4	ร้อยละของนักเรียนเปรียบเทียบในสถานศึกษา ของรัฐและเอกชน ปี พ.ศ. 2552	115
ตาราง 5	ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ (Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างประเทศ ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Inbound Mobile Students) พ.ศ.2552	116
ตาราง 6	การได้รับการศึกษาของประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไป	120
ตาราง 7	การได้รับการศึกษาอย่างต่ำของประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไป	121
ตาราง 8	ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) ในแต่ละระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2552	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตาราง 9	ข้อมูลด้านประชากร 124
ตาราง 10	ด้าน ICT เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2547 2550 2553 125
ตาราง 11	อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน (Out-of-school children) ปี พ.ศ. 2552 126
ตาราง 12	ข้อมูลพื้นฐานของแต่ละประเทศที่ศึกษา 128
ตาราง 13	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 129
ตาราง 14	ขนาดชั้นเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญศึกษา จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พ.ศ. 2552 130
ตาราง 15	จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนในโรงเรียนของรัฐ จำแนกตามอายุระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2552 131
ตาราง 16	จำนวนชั่วโมงสอนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นชั่วโมงต่อปีและสัปดาห์ต่อปี จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552 132
ตาราง 17	อัตราเงินเดือนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากบัญชีเงินเดือน เมื่อเงินเดือนเริ่มต้น เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี และเงินเดือนขั้นสูงสุด จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552 (เปรียบเทียบ PPP\$) 133
ตาราง 18	ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนต่อชั่วโมง ของเงินเดือนครู หลังจากทำงาน 15 ปี ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 (เปรียบเทียบ PPP\$) 135
ตาราง 19	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางการอ่าน ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2009 137
ตาราง 20	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2009 138
ตาราง 21	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2009 139
ตาราง 22	ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงระดับคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ โครงการ TIMSS 2007 140

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตาราง 23 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงระดับคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ โครงการ TIMSS 2007	141
ตาราง 24 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548-2554	142
ตาราง 25 ผลการสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลการทดสอบวัดความถนัด ทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ปีการศึกษา 2553-2555	143
ตาราง 26 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ จำแนกตามภูมิภาค พ.ศ. 2555	144
ตาราง 27 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ จำแนกตามภูมิภาค/ประเทศ พ.ศ. 2555	145
ตาราง 28 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ จำแนกรายประเทศ พ.ศ. 2555	146
ตาราง 29 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ภูมิภาคเอเชีย จำแนกตามประเทศ และสถาบัน พ.ศ. 2555	148
ตาราง 30 อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2552	150
ตาราง 31 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ.2552	151
ตาราง 32 จำนวนนักเรียน และอัตราการสำเร็จการศึกษา ปริญญาแรก (ISCED 5A) ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2552	152
ตาราง 33 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ (GDP) และค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐ รายหัวต่อปี (หน่วย:PPP\$) ปีงบประมาณ 2552	153
ตาราง 34 ร้อยละของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2552	154

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ประเทศไทยเข้าร่วมโครงการ World Education Indicators (WEI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดด้านนโยบายการศึกษา โดยร่วมกันจัดทำสถิติและตัวชี้วัด สภาวการณ์ทางการศึกษาเปรียบเทียบ ตลอดจนหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาคุณภาพข้อมูล ให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันความต้องการใช้ และสามารถเปรียบเทียบได้ในระดับนานาชาติ

สำนักงานฯ จึงดำเนินงาน “โครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทย กับนานาชาติ” และจัดทำรายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวที่โลก พ.ศ. 2555” ขึ้น โดยกลุ่มวิเคราะห์สภาวะและแนวโน้มทางการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา เพื่อนำเสนอตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง โดยการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารที่เป็น ผลผลิตจากโครงการ World Education Indicators (WEI) รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่ง อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย มากขึ้น ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการวางแผนและการ กำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อนำเสนอข้อมูลและตัวชี้วัดด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

1.2.2 เพื่อศึกษา วิเคราะห์สภาวการณ์ปัจจุบัน และคาดการณ์สภาวะการจัด การศึกษาของประเทศไทยและต่างประเทศในอนาคต รวมทั้งเป็นองค์ความรู้สนับสนุน การกำหนดนโยบาย การวางแผน การติดตามประเมินผลการศึกษา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของไทยให้ทัดเทียมสากล

1.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน

กลุ่มวิเคราะห์สภาวะและแนวโน้มทางการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการจัดทำรายงาน “การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555” โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1.3.1 ศึกษาเอกสาร และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ แปลสรุปเอกสาร *Global Education Digest 2011, Comparing Education Statistics Across the World* ซึ่งเป็นผลผลิตจาก UNESCO Institute of Statistics (UIS) ในโครงการ World Education Indicators (WEI)

1.3.3 จัดทำรอบการดำเนินงาน ประเด็นการวิเคราะห์ และคัดสรรตัวชี้วัด รวมทั้งสืบค้นข้อมูลจากเอกสารและเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 จัดทำฐานข้อมูล และตารางสถิติขึ้นใหม่ เปรียบเทียบประเทศตามที่คัดสรรรวม 25 ประเทศ พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลจากตารางต้นฉบับ

1.3.5 จัดทำแผนภาพ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำรายงาน “สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2555” เนื้อหาแบ่งเป็น 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา บทที่ 3 โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา บทที่ 4 คุณภาพ และประสิทธิภาพทางการศึกษา และบทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาไทย

1.3.6 ตรวจสอบพิจารณารายงานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

1.4.1 เอกสารหลัก ซึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการ World Education Indicators (WEI) 2011 (พ.ศ. 2554) คือ *Global Education Digest 2011, Comparing Education Statistics Across the World* ซึ่งผลิตและเผยแพร่โดยสถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (Unesco Institute for Statistics หรือ UIS)

1.4.2 เอกสารอื่นๆ เพื่อให้เอกสารมีความสมบูรณ์ ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมากขึ้น จึงเพิ่มเติมข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เช่น UNDP: Human Development Report 2011, PISA 2009, TIMSS 2007 เป็นต้น

1.5 ขอบเขตของข้อมูลและข้อจำกัด

1.5.1 ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ (ไม่นับรวมการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน) เน้นเฉพาะการศึกษาในระบบ ที่มีวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา และการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

1.5.2 สำนักงานฯ ได้คัดสรรประเทศเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่

ก. ประเทศกลุ่มอาเซียน+6 15 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์

ข. จากกลุ่ม OECD 10 ประเทศ ได้แก่ แคนาดา ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ เยอรมัน สวีเดน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เบลเยียม นอร์เวย์ และเดนมาร์ก

หากประเทศที่คัดสรรนี้ไม่รายงานข้อมูลหรือข้อมูลไม่สมบูรณ์ จะนำเสนอประเทศอื่นที่มีข้อมูลสมบูรณ์แทน

1.5.3 ในรายงานของสถาบันสถิติแห่งยูเนสโก หรือ UIS ข้อมูลประเทศจีนไม่รวมเขตการปกครองพิเศษ 2 แห่งคือ ฮองกง และมาเก๊า

1.5.4 ข้อมูลการเงินงบประมาณที่นำเสนอส่วนใหญ่ได้จากเงินงบประมาณในภาครัฐ ทำให้ข้อมูลบางประเทศอาจต่ำกว่าความเป็นจริง

1.5.5 ข้อมูลประชากรได้มาจากการปรับปรุงโดย UNPD (United Nations Population Division) ซึ่งไม่มีข้อมูลจำแนกอายุรายปีของประเทศที่มีประชากรน้อยกว่า 100,000 คน ฉะนั้นในส่วนที่ไม่มีประมาณการของ UNPD จะใช้ข้อมูลระดับประเทศหรือประมาณการของ UIS ตามที่มี

1.6 ระยะเวลาที่อ้างอิง

ข้อมูลที่ใช้อ้างอิงในที่นี้ (จากเอกสารหลักโครงการ WEI) เป็นปีที่ปีการศึกษาสิ้นสุดคือ 2009 (พ.ศ. 2552) หากประเทศใดปีการศึกษาคาบเกี่ยว 2 ปี เช่น 2551-2552 การอ้างอิงในเล่มนี้จะเป็นปี 2552

ดังนั้นข้อมูลที่แต่ละประเทศรายงานจึงแตกต่างกัน บางประเทศอาจล้าหน้า 1 ปี บางประเทศช้ากว่า 1 ปี สำหรับประเทศไทยรายงานข้อมูลล้าหน้าที่กำหนด 1 ปี คือ รายงานปีการศึกษา 2552 ซึ่งสิ้นสุดปีการศึกษาในปี 2553

1.7 นิยามและคำอธิบายศัพท์

1.7.1 ISCED - International Standard Classification of Education หมายถึง ระดับการศึกษาจัดแบ่งตามมาตรฐานการจัดประเภทการศึกษานานาชาติ จำแนกเป็น 7 ระดับ ได้แก่

ISCED 0	หมายถึง	การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ISCED 1	หมายถึง	การศึกษาระดับประถมศึกษา
ISCED 2	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ISCED 3	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม
ISCED 3A	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ที่มุ่งเรียนต่อในมหาวิทยาลัยทั่วไปหรือมหาวิทยาลัยเทคนิค
ISCED 3B	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ที่มุ่งเรียนต่อในสถาบันเทคนิคหรืออาชีวศึกษาชั้นสูง
ISCED 3C	หมายถึง	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มุ่งฝึกฝีมือแรงงาน เพื่อเตรียมออกไปประกอบอาชีพ
ISCED 4	หมายถึง	การศึกษาหลังมัธยมศึกษาก่อนอุดมศึกษา (ที่ไม่ใช่ระดับมหาวิทยาลัย) หลักสูตรมีระยะเวลา 6 เดือนถึง 2 ปี ส่วนมากเป็นสายอาชีพเฉพาะทาง
ISCED 5	หมายถึง	การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือเทียบเท่ามหาวิทยาลัย เช่น วิทยาลัย หรือสถาบันเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
ISCED 5A	หมายถึง	การศึกษาที่จัดเป็นประเภทวิชาชีพ และมุ่งสู่การวิจัยระดับสูงต่อไปตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี จนถึงปริญญาโทที่ยึดฐานทฤษฎีเป็นหลัก (theoretically based) เช่น วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น

ISCED 5B หมายถึง	การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบัน อุดมศึกษา สายเทคนิค หรืออาชีพเฉพาะทาง (more practical/technical/occupationally specific) เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
ISCED 6 หมายถึง	การศึกษาระดับสูงที่เน้นการวิจัย (advanced research qualification) จัดในมหาวิทยาลัย ส่วนมากเป็นระดับหลังปริญญาโท ตั้งแต่ระดับ ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ปริญญาเอก หรือ หลังปริญญาเอก

1.7.2 อัตราการเข้าเรียน (Gross Enrolment Ratio หรือ GER) แสดงเป็นค่าร้อยละของนักเรียนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน (ไม่ว่าจะมีอายุก่อนเกณฑ์ ตามเกณฑ์ หรือสูงกว่าเกณฑ์การศึกษา) ในระดับการศึกษานั้นๆ ต่อจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน สำหรับระดับอุดมศึกษา ประชากรที่ใช้จะเป็นกลุ่มช่วงอายุ 5 ปี ที่เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

1.7.3 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrolment Rate หรือ NER) แสดงเป็นค่าร้อยละของนักเรียนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละระดับการศึกษา นับเฉพาะที่มีอายุตรงตามเกณฑ์การศึกษาในระดับการศึกษานั้นๆ (Theoretical age) ต่อจำนวนประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน

1.7.4 โปรแกรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ถ้าแบ่งตามลักษณะโปรแกรม (**Orientation of educational programmes**) จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

- **สายสามัญ (General education)** : โดยทั่วไปใช้ในระบบโรงเรียน อาจมีหรือไม่มีวิชาสายอาชีพรวมอยู่ด้วยก็ได้ ส่วนใหญ่ผู้สำเร็จจากโปรแกรมนี้ยังไม่อนุญาตให้เข้าสู่อาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยไม่ได้รับการอบรมเพิ่มเติม การศึกษาสายสามัญจะมีสาขาด้านเทคนิคหรืออาชีพจะน้อยกว่าร้อยละ 25

- **สายเทคนิคและอาชีวศึกษา (Technical and vocational education):** โปรแกรมประเภทนี้ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ (practical skill) เพื่อการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

และถ้าแบ่งตามจุดหมายปลายทางของโปรแกรม (**Programme Destination**) จำแนกเป็น 3 รูปแบบ คือ

- **สายสามัญ หรือ ISCED 3A** มุ่งศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัยซึ่งมุ่งเน้นฐานทฤษฎีเป็นหลัก ประเภท ISCED 5A

- **สายอาชีพ หรือ ISCED 3B** มุ่งศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ในสายอาชีพและเทคนิค ประเภท ISCED 5B

- **การฝึกฝีมือแรงงาน หรือ ISCED 3C** เป็นการเตรียมนักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือการศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

1.7.5 ความเสมอภาคของอำนาจในการซื้อ (**Purchasing Power Parity=PPP**):

ค่าความเสมอภาคของอำนาจการซื้อ (Purchasing Power Parities: PPP\$) เป็นหน่วยวัดนานาชาติที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางอำนาจซื้อของเงินสกุลต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โดยเงินจำนวนหนึ่ง เมื่อเปลี่ยนเป็นดอลลาร์สหรัฐที่อัตรา PPP (PPP\$) จะสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้เท่ากันในทุกประเทศ สะท้อนถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ในการซื้อสินค้าและบริการชนิดเดียวกันในทุกประเทศภายในปีที่กำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันเพียงปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อเท่านั้น

1.7.6 **ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (Gender Parity Index= GPI):** อัตราส่วนหญิงต่อชาย ของตัวชี้วัดที่กำหนดให้ ถ้า GPI เป็นหนึ่งแสดงว่า มีความเสมอภาคทางเพศ

1.7.7 **ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index-HDI)** ได้จากดัชนีย่อยที่แสดงการพัฒนามนุษย์ใน 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ดัชนีด้านการศึกษา (Education Index) เป็นการวัดความรู้ (knowledge) จากตัวชี้วัดย่อย 2 ตัว ได้แก่ ปีการศึกษาเฉลี่ย (Mean years of schooling) หรือปีการศึกษาที่คาดหวัง (Expected years of schooling) และดัชนีการศึกษา (Education Index)

- 2) ดัชนีอายุขัยเฉลี่ย (Life Expectancy Index) ดูการมีสุขภาพดีและมีชีวิตยืนยาว โดยดูอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth)

- 3) ดัชนีด้านเศรษฐกิจ (GNI Index) ดูมาตรฐานการครองชีพ โดยดูจากรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per Capita -PPP US\$)

1.7.8 **อัตราการพึ่งพิง** อัตราการพึ่งพิงหรืออัตราการเป็นภาระ เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการรับภาระของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ที่ต้องดูแลเลี้ยงดูประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)

อัตราการพึ่งพิงรวม คำนวณจาก (ประชากรวัยเด็ก + ประชากรผู้สูงอายุ)หาร ประชากรวัยแรงงาน คูณ 100

1.7.9 การจำแนกประเทศตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก

ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ที่ปรากฏในเอกสารนี้ จัดกลุ่มแบ่งเป็น 8 ภูมิภาคคือ

- 1) ภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันตก (South and West Asia) มี 9 ประเทศ/
เขตปกครอง
- 2) ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (East Asia and the Pacific)
มี 34 ประเทศ/เขตปกครอง
- 3) ภูมิภาคเอเชียกลาง (Central Asia) มี 9 ประเทศ/เขตปกครอง
- 4) ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน (Latin America and the
Caribbean) มี 42 ประเทศ/เขตปกครอง
- 5) ภูมิภาคอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตก (North America and Western
Europe) มี 29 ประเทศ/เขตปกครอง
- 6) ภูมิภาคยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก (Central and Eastern Europe)
มี 21 ประเทศ/เขตปกครอง
- 7) ภูมิภาคซับ-สะฮารันแอฟริกา (Sub-Saharan Africa) มี 45 ประเทศ/
เขตปกครอง
- 8) ภูมิภาคอาหรับ (Arab States) มี 20 ประเทศ/เขตปกครอง

บทที่ 2

สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

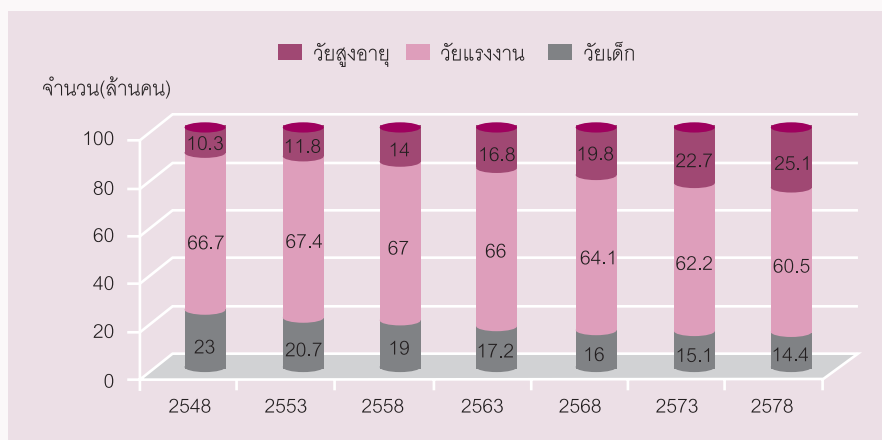
บทนี้จะนำเสนอข้อมูลด้านประชากรและการเปลี่ยนแปลง ประชากรวัยแรงงานกับการศึกษา คุณภาพชีวิตของประชากร สื่อและเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ประชากร

2.1.1 การเปลี่ยนแปลงของประชากร

ประเทศไทยมีประชากรรวมทั้งสิ้น 65.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งมากเป็นลำดับ 4 ของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศอินโดนีเซีย (240 ล้านคน) ฟิลิปปินส์ (92 ล้านคน) และเวียดนาม (88 ล้านคน) (สำมะโนประชากร สสช., 2553) จัดเป็นประเทศที่มีพลเมืองมากเป็นอันดับ 19 ของโลก (จากการจัดอันดับในวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี) โดยเป็นผู้มีสัญชาติไทย 62.3 ล้านคน (ร้อยละ 95.1) และเป็นผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย 3.2 ล้านคน (ร้อยละ 4.9)

แผนภาพ 1 สัดส่วนประชากรวัยต่าง ๆ ของประเทศไทย พ.ศ. 2548 – 2578

ที่มา : บทความประชากรไทยในอนาคต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548

หากดูที่จำนวนประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2578 ใน **แผนภาพ 1** จะพบว่า ลดลงจากร้อยละ 23 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2548 เหลือร้อยละ 14.4 ในปี พ.ศ. 2578 หรือหากพิจารณาจำนวนจะพบว่าลดลงจาก 14 ล้านในปี พ.ศ. 2548 เหลือ 9 ล้านคนเศษในปี พ.ศ. 2578 ส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) นั้นมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย กล่าวคือในช่วง พ.ศ. 2548 - 2558 จำนวนจะเพิ่มขึ้นจาก 41 ล้าน เป็น 43 ล้านคน หลังจากนั้นจะลดจำนวนลงเหลือ 38 ล้านคนในปี พ.ศ. 2578 สำหรับแนวโน้มผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าวัยแรงงาน โดยปี พ.ศ. 2548 มีผู้สูงอายुर้อยละ 10.3 และคาดว่าแนวโน้มผู้สูงอายุจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 ในปี พ.ศ. 2558 และร้อยละ 25.1 ในปี พ.ศ. 2578 นอกจากนี้ยังคาดว่าหลังปี พ.ศ. 2564 ผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีจำนวนมากกว่าประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นปีแรก (สสช., 2550)

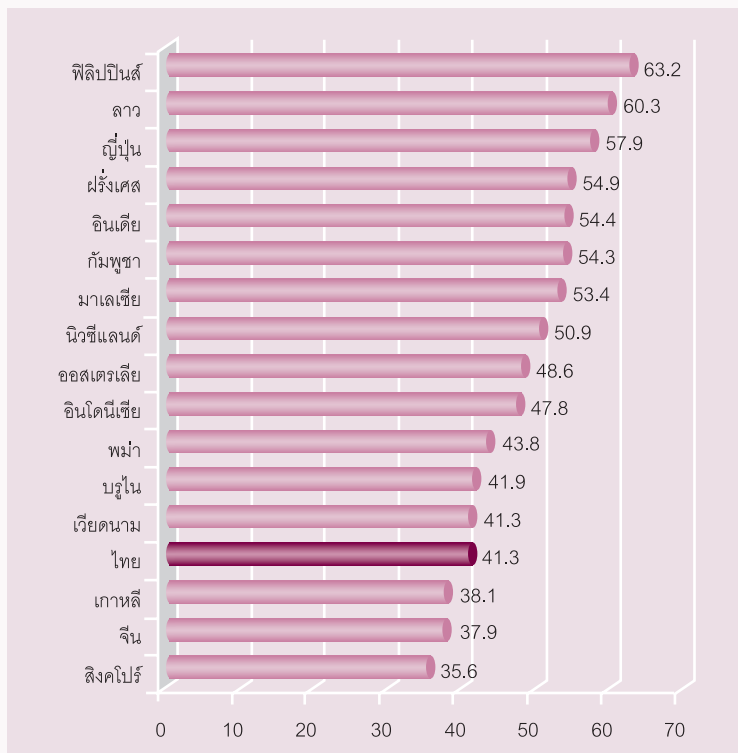
จากการตรวจสอบสถิติประชากรรายอายุ สำนักงานปกครองและทะเบียนกรุงเทพมหานคร พบว่า ปี พ.ศ. 2554 กรุงเทพฯ มีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) รวม 728,788 คน ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ที่อายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป 2,490 คน เป็นชาย 1,052 คน เป็นหญิง 1,438 คน ซึ่งมากกว่าปี พ.ศ. 2553 ถึง 253 คน

2.1.2 อัตราการพึ่งพิง

อัตราการพึ่งพิงหรืออัตราการเป็นภาระ เป็นอัตราส่วนของประชากรที่อยู่ในกลุ่มอายุนอกวัยแรงงาน ได้แก่ ประชากรวัยเด็กหรือวัยสูงอายุเทียบกับประชากรวัยแรงงาน โดยมีข้อสมมุติว่า กลุ่มอายุนอกวัยแรงงานที่ต้องพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มประชากรเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) และกลุ่มประชากรสูงอายุ (อายุ 60 หรือ 65 ปีขึ้นไป) ส่วนประชากรที่เป็นที่พึ่งของประชากรกลุ่มอื่น คือ ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 หรือ 15-64 ปี)

เมื่อเทียบอัตราการพึ่งพิงในกลุ่มประเทศอาเซียน+6 พบว่า ประเทศสิงคโปร์มีอัตราการพึ่งพิงต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาคือ ประเทศไทย จีน และเกาหลี โดยไทยมีอัตราการพึ่งพิงเท่ากับเวียดนามคือ ร้อยละ 41.3 มีความหมายว่า ประชากรวัยแรงงาน 100 คนต้องเลี้ยงดูเด็กและผู้สูงอายุ 41.3 คน ประเทศที่มีอัตราการพึ่งพิงสูงสุดคือฟิลิปปินส์ คิดเป็นร้อยละ 63.2 ซึ่งใกล้เคียงกับลาว (ร้อยละ 60.3) ประเทศที่อัตราการพึ่งพิงต่ำกว่าไทย ได้แก่ สิงคโปร์ จีน และเกาหลี โดยประชากรวัยแรงงานรับภาระดูเด็กและผู้สูงอายุเพียง 35-38 คน (แผนภาพ 2)

แผนภาพ 2 อัตราการพึ่งพิง พ.ศ. 2554

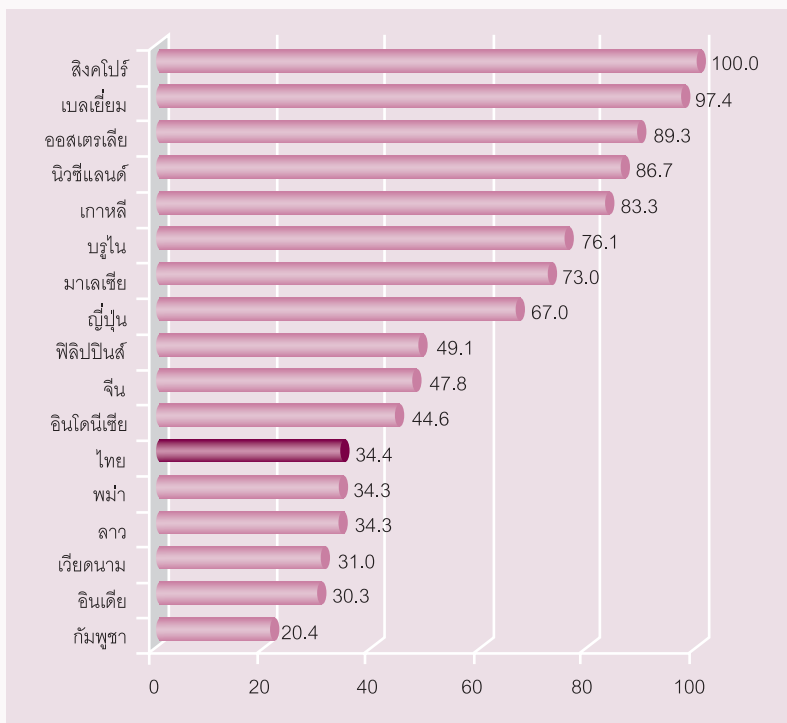
ที่มา : Human Development Report 2011, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 9)

2.1.3 ร้อยละของประชากรในเขตเมือง

หากพิจารณาเปรียบเทียบประชากรในเขตเมืองและชนบท พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 34.4 ซึ่งคล้ายคลึงกับประเทศกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศ และคาดว่าแนวโน้มของประชากรในเขตเมืองของไทยจะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตเป็นร้อยละ 36.2 ในปี พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครปี 2554 ลดลงจากปีที่ผ่านมา 24,557 คน (สำนักงานปกครองและทะเบียน กรุงเทพมหานคร, 2555.)

ประชากรในเขตเมืองของไทยใกล้เคียงประเทศที่กำลังพัฒนาในกลุ่มอาเซียนด้วยกันที่อัตราส่วนต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้น ประเทศมาเลเซีย และบรูไน ที่อัตราส่วนสูงเกินร้อยละ 60 ติดกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย หรือสหราชอาณาจักร โดยเฉพาะสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศเดียวที่ประชากรอยู่เขตเมืองร้อยละ 100 (แผนภาพ 3)

แผนภาพ 3 ร้อยละของประชากรในเขตเมือง พ.ศ. 2554

ที่มา: Human Development Report 2011, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 9)

นอกจากนี้ จากสำมะโนประชากรและเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2543 เปรียบเทียบการได้รับการศึกษาของประชากรในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า ประชากรที่ไม่มีการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาลถึงร้อยละ 76.7 สำหรับประชากรที่มีการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาลเช่นกัน และมีการศึกษาเพียงแค่ระดับประถมศึกษาสูงถึงร้อยละ 76.7 รองลงมาคือมัธยมศึกษา ร้อยละ 57.62 (ตาราง ก)

ตาราง ก ร้อยละของประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2543

ระดับการศึกษา	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
ไม่มีการศึกษา	23.31	76.69
มีการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	23.30	76.71
ระดับมัธยมศึกษา	42.38	57.62
ระดับอุดมศึกษา	67.14	32.87

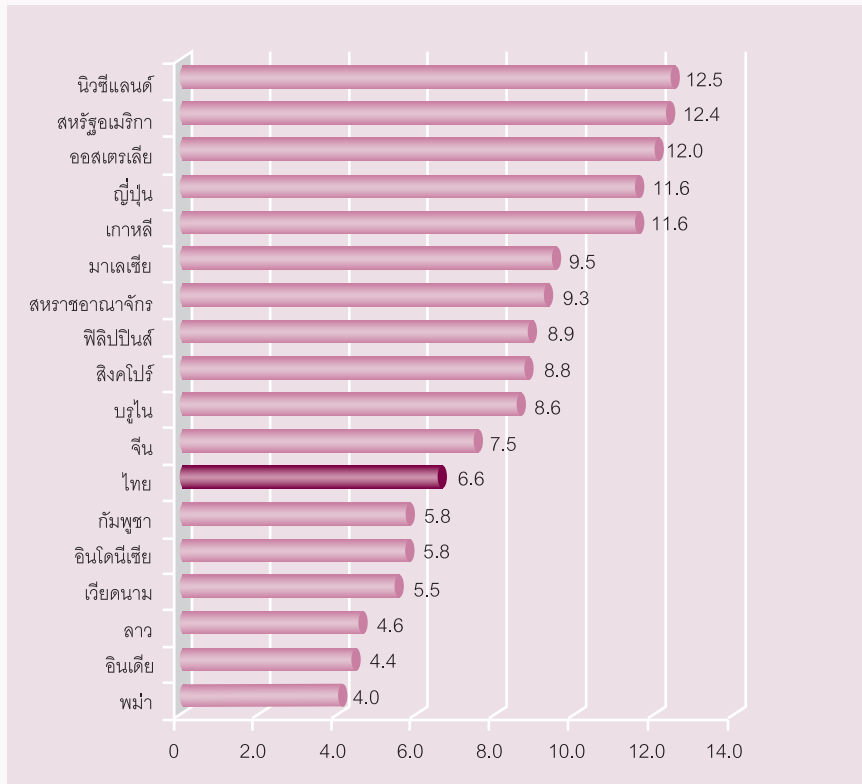
ที่มา: จากรายงานสำมะโนประชากรและเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.2 แรงงานกับการศึกษา

2.2.1 ปีการศึกษาเฉลี่ย

ปีการศึกษาเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัดระดับการศึกษาของคนไทยในภาพรวม โดยศึกษาเปรียบเทียบผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งถือเป็นวัยแรงงานที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ยแล้ว ก็ปี ในการเปรียบเทียบปีการศึกษาเฉลี่ยระดับนานาชาติจากเอกสาร Human Development Report ของ UNDP พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปอยู่ที่ 6.6 ปี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก 6.2 ปี (Data Source: Barro-Lee Data, 2011) แต่ต่ำกว่าจีน (7.5 ปี) และฟิลิปปินส์ (8.9 ปี) ในขณะที่มาเลเซียมีปีการศึกษาเฉลี่ยสูงถึง 9.5 ปี ดิดกลุ่มประเทศ OECD ซึ่งปีการศึกษาเฉลี่ยอยู่ที่ 9-12 ปี (แผนภาพ 4)

แผนภาพ 4 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ที่มา : Human Development Report 2011, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 9)

เมื่อพิจารณาแนวโน้มปีการศึกษาเฉลี่ยโดยรวมของคนไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 - 2554 ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ จะเห็นว่า ประชากรไทยมีปีการศึกษาเฉลี่ยดีขึ้น หากดูเฉพาะกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ปีการศึกษาเฉลี่ยจะเพิ่มจาก 7.8 ในปี พ.ศ. 2549 เป็น 8.2 ในปี พ.ศ. 2554 ส่วนกลุ่มอายุ 15-59 ปีนั้น มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มปีละ 0.1 จาก 8.7 ในปี พ.ศ. 2549 เป็น 9.1 ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งยังไม่ถึงเป้าหมายปี 2554 ที่กำหนดไว้ 10 ปี และยังห่างไกลเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่จะให้เพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี ในปี พ.ศ. 2561 (แผนภาพ 5)

แผนภาพ 5 ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย จำแนกตามกลุ่มอายุ เปรียบเทียบ พ.ศ. 2549 - 2554

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาวะและแนวโน้มทางการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.

2.2.2 การศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (Education Attainment)

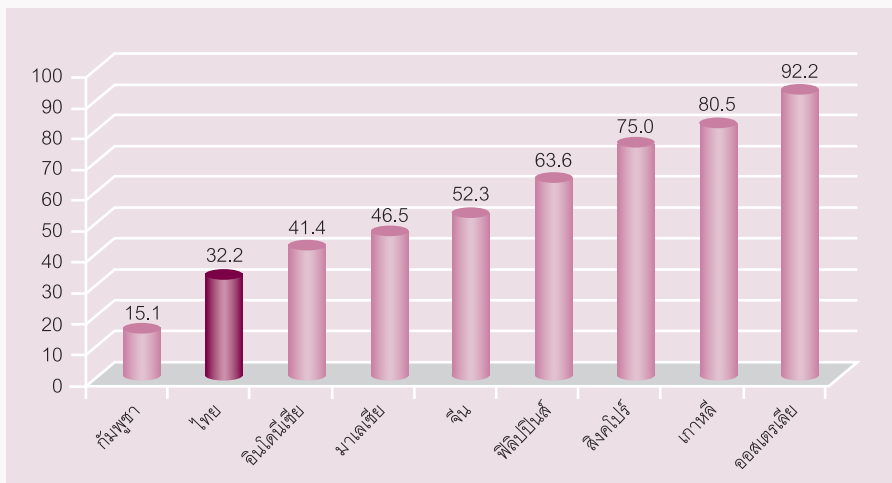
สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) ศึกษาเปรียบเทียบระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานกลุ่มอายุ 25 ปีขึ้นไป โดยแบ่งออกเป็น 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) ร้อยละของประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ 4) สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ ซึ่งข้อมูลจากสถาบันสถิติแห่งยูเนสโกหรือ UIS (2011) แสดงรายละเอียดของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ ดังนี้

ก. ประชากรวัยแรงงานที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อจำแนกประชากรวัยแรงงานที่ได้รับการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (แผนภาพ 6) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนภาพ 7) พบว่าประเทศไทยมีประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำที่สุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเฉลี่ยร้อยละ 32.2 และ 22.4 ตามลำดับ (ข้อมูลปี พ.ศ. 2549) ซึ่งต่ำกว่าหลายๆ ประเทศ

ถึงแม้สัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ก็เพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ โดยเพิ่มจากปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 3 เท่านั้น ซึ่งยังห่างไกลเป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่สองในการเพิ่มการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน อายุ 15 ปีขึ้นไปที่กำหนดให้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปให้เป็นร้อยละ 65 ภายในปี พ.ศ. 2561

แผนภาพ 6 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 7)

แผนภาพ 7 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

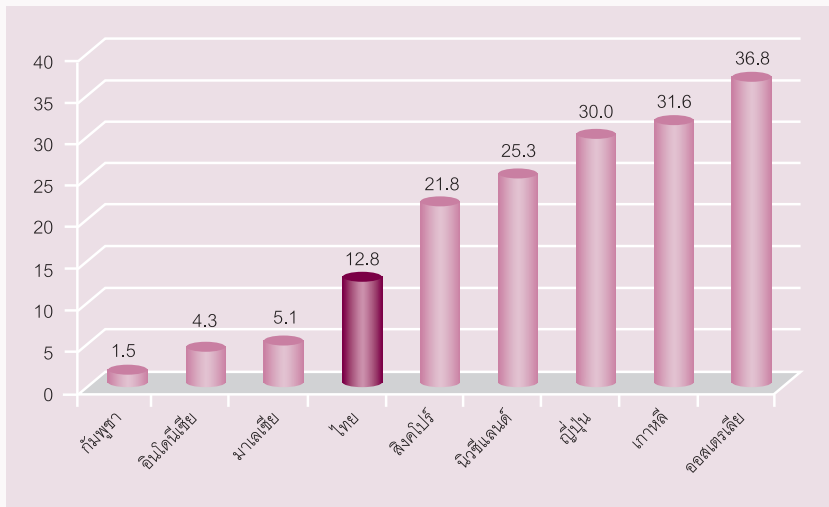

ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 7)

ข. ประชากรวัยแรงงาน ที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปที่ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 12.8 ต่ำกว่าหลายๆ ประเทศ เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 5.1) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 4.3) แต่ยังไม่เทียบไม่ได้กับประเทศกลุ่ม OECD ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 20 ขึ้นไป (แผนภาพ 8)

แผนภาพ 8 ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา

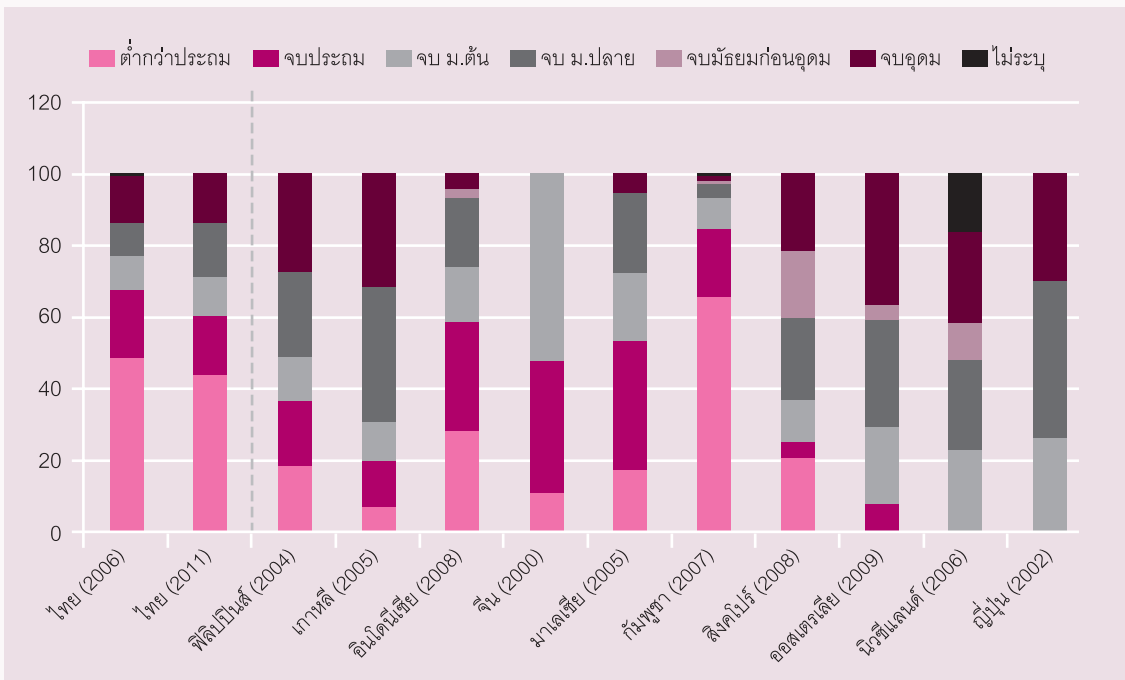
ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 7)

ค. ประชากรไทยวัยแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

จากแผนภาพ 9 พบว่า ปี พ.ศ. 2554 ประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไปในประเทศไทย ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ทุ่ระดับประถมศึกษาแล้วคือไม่จบประถมศึกษาร้อยละ 37.9 จบประถมศึกษาเพียงร้อยละ 16.6 และมีผู้ไม่เคยได้รับการศึกษาอยู่ถึงร้อยละ 5.8 แต่ข้อมูลก็ดีขึ้นมากเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2549 ที่มีผู้ไม่จบประถมศึกษาร้อยละ 42.3 จบประถมศึกษาร้อยละ 18.9 และมีผู้ไม่เคยได้รับการศึกษาอยู่ถึงร้อยละ 6.1 (การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2554)

ในระดับนานาชาติ หลากๆ ประเทศไม่มีการรายงานข้อมูล ในส่วนที่รายงานข้อมูล (ถึงแม้จะมีความแตกต่างในเรื่องระยะเวลา) พบว่า มาเลเซียและอินโดนีเซียการศึกษาโดยเฉลี่ยยังอยู่ที่จบระดับประถมศึกษาเช่นกัน ส่วนจีนประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ทุ่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 48.8 ในขณะที่ประเทศกลุ่ม OECD ประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา

แผนภาพ 9 สัดส่วนร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

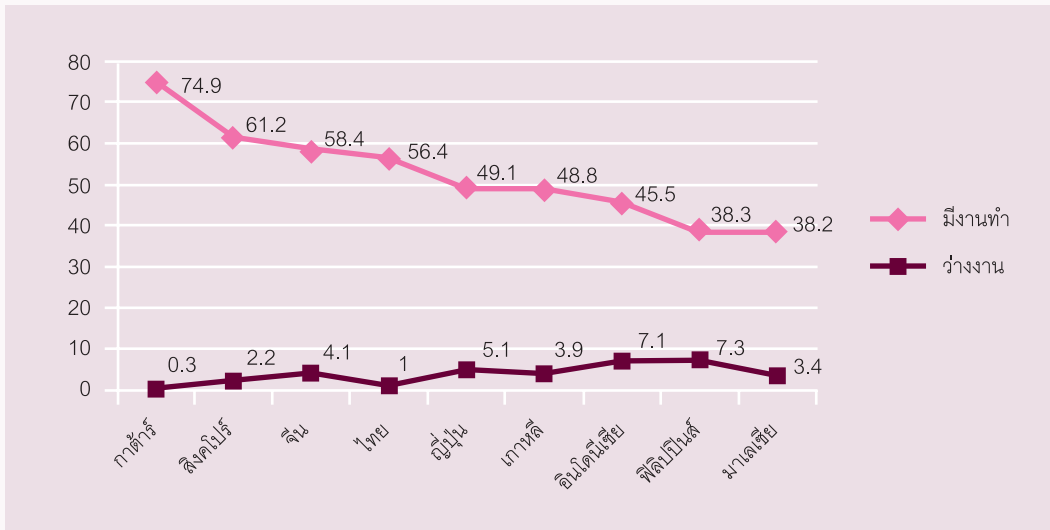

ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 6)

ถึงแม้การศึกษาของประชากรวัยแรงงานของไทยโดยเฉลี่ยยังได้รับการศึกษาไม่สูงนัก แต่ก็มีพัฒนาการมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรัฐได้ส่งเสริมและขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนมากขึ้น คนไทยจึงได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น

2.2.3 การมีงานทำและการว่างงาน

แผนภาพ 10 ร้อยละของประชากรที่มีงานทำและว่างงาน พ.ศ. 2553

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2011

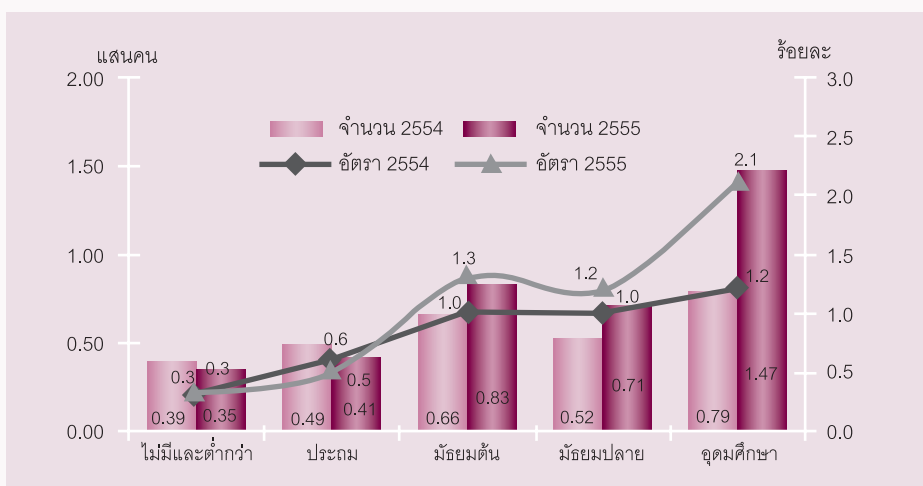
หมายเหตุ: การมีงานทำคิดเทียบเป็นร้อยละของประชากร (Percentage of population)
การว่างงานคิดเทียบเป็นร้อยละของกำลังแรงงาน (Percentage of labor force)

จากแผนภาพ 10 พบว่า ประเทศไทยมีร้อยละของผู้มีงานทำร้อยละ 56.4 และมีร้อยละของผู้ว่างงานน้อยร้อยละ 1 เปรียบเทียบกับจีน ซึ่งมีร้อยละของผู้มีงานทำใกล้เคียงไทย กล่าวคือ ร้อยละ 58.4 แต่มีร้อยละของผู้ว่างงานสูงร้อยละ 4.1 ประเทศที่มีร้อยละของผู้มีงานทำมากที่สุดคือกาตาร์ ร้อยละ 74.9 และมีร้อยละของผู้ว่างงานน้อยมากเพียงร้อยละ 0.3

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติในเดือนเมษายน 2555 เพื่อศึกษาระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้ว่างงาน พบว่า กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือเป็นระดับมั่นคงมองเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการว่างงานสูงสุดร้อยละ 2.1 หรือจำนวน 1.47 แสนคนรองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 1.3 หรือ 8.3 หมื่นคน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 1.2 หรือ 7.1 หมื่นคน ระดับ

ประถมศึกษาร้อยละ 0.5 หรือ 4.1 หมื่นคน ในขณะที่กลุ่มต่ำกว่าประถมศึกษาและไม่มี การศึกษามีอัตราการว่างงานต่ำสุดเพียงร้อยละ 0.3 หรือ 3.5 หมื่นคน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. 2554 พบว่าจำนวนผู้ว่างงานเพิ่มขึ้นมากที่สุดในระดับ อุดมศึกษา 6.8 หมื่นคน รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1.9 หมื่นคน และระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น 1.7 หมื่นคน ตามลำดับ (แผนภาพ 11)

แผนภาพ 11 อัตราการว่างงาน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2554-2555

ที่มา : สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (เมษายน พ.ศ. 2555) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.3 คุณภาพชีวิต

2.3.1 การพัฒนามนุษย์ (Human development)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552-2559) กำหนดวัตถุประสงค์หนึ่ง ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน ดังนั้นจึงนำเสนอ ดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index หรือ HDI) ซึ่ง United Nation Development Programme หรือ UNDP จัดทำขึ้นเนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญของการ พัฒนามนุษย์ พร้อมทั้งจัดอันดับทุกๆ ปี ดัชนีการพัฒนามนุษย์นี้ได้จากดัชนีย่อยที่ แสดงการพัฒนามนุษย์ใน 3 ด้าน คือ 1) ดัชนีด้านการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดย่อย 2 ตัว

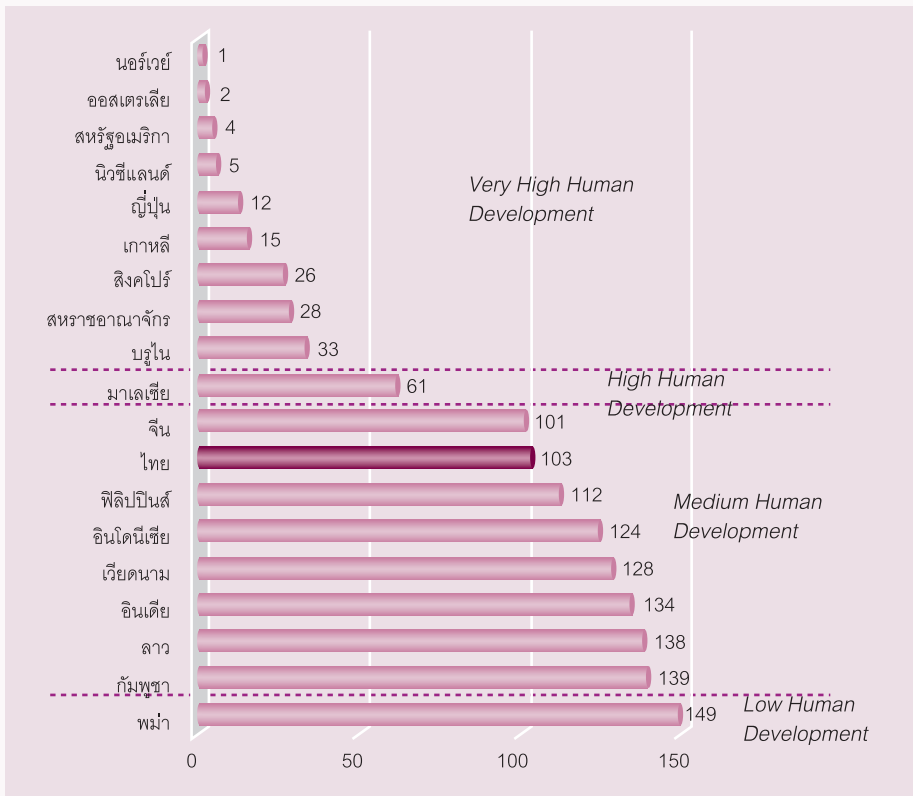
ได้แก่ อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ และอัตราการเข้าเรียนอย่างหยาบ 2) ดัชนีอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด และ 3) ดัชนีด้านเศรษฐกิจ ดูจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว โดยแบ่งการพัฒนาคนเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มการพัฒนาคนระดับสูงมาก (Very High Human Development) อันดับ 1-47
- 2) กลุ่มการพัฒนาคนระดับสูง (High Human Development) อันดับ 48-94
- 3) กลุ่มการพัฒนาคนระดับกลาง (Medium Human Development) อันดับ 95-141
- 4) กลุ่มการพัฒนาคนระดับต่ำ (Low Human Development) อันดับ 142-187

และในการจัดอันดับการพัฒนาคนปี พ.ศ. 2554 พบว่า ประเทศไทยอยู่กลุ่มการพัฒนาคนระดับกลางที่อันดับ 103 จากทั้งหมด 187 ประเทศ โดยมีอันดับเป็นรองจีน (อันดับ 101) และยังมีอันดับยังเป็นรองมาเลเซีย ซึ่งอยู่กลุ่มการพัฒนาคนระดับสูง (อันดับ 61) แต่อันดับดีกว่า ฟิลิปปินส์ (อันดับ 112) อินโดนีเซีย (อันดับ 124) และเวียดนาม (อันดับ 128) สำหรับประเทศที่มีการพัฒนาคน เป็นอันดับ 1 ได้แก่ นอร์เวย์ ส่วนอันดับ 2-6 ได้แก่ ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ และแคนาดา ตามลำดับ (แผนภาพ 12)

ถึงแม้อันดับของไทยจะไม่ดีนัก แต่ค่าดัชนีการพัฒนาคนก็เพิ่มขึ้นเรื่อยมา โดยปี พ.ศ. 2523 มีค่า 0.486 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) ปี พ.ศ. 2543 มีค่าเพิ่มขึ้นเป็น 0.626 หลังจากนั้นในแต่ละปีค่าดัชนีเพิ่มขึ้นไม่มากนัก และปีล่าสุด พ.ศ. 2554 อยู่ที่ 0.682

แผนภาพ 12 แสดงอันดับการพัฒนามนุษย์ พ.ศ. 2554

ที่มา : Human Development Report 2011, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 9)

2.3.2 ความยากจน

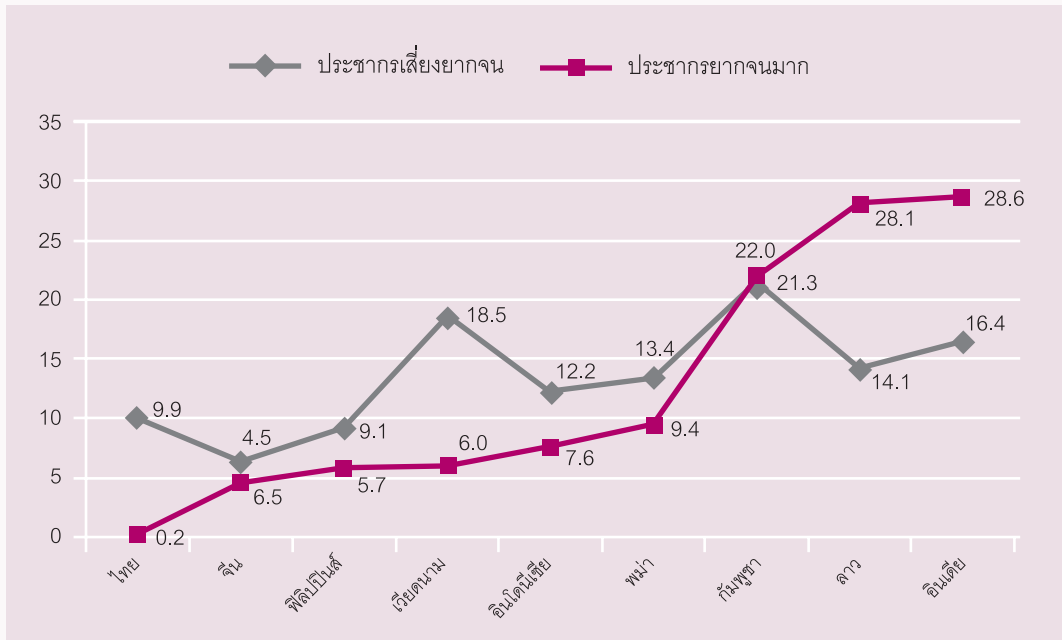
ความยากจนโดยในมุมมองใหม่ไม่ได้พิจารณาเฉพาะการมีรายได้น้อยหรือการบริโภคน้อยเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงมิติอื่นๆ ที่มีใช้ตัวเงินดังที่ปรากฏอยู่ในคำนำของรายงานการพัฒนาโลก 2000/2001 การจัดความยากจนดังนี้ “ความยากจน มิได้จำกัดแต่เพียงการมีรายได้น้อยและการบริโภคน้อยเท่านั้น หากยังครอบคลุมถึงการขาดโอกาสด้านการศึกษารักษาพยาบาล และโอกาสอื่นในการพัฒนาคน การไร้ซึ่งอำนาจ การขาดสิทธิขาดเสียง ตลอดจนการตกอยู่ในความเสี่ยง และความหวาดกลัว”

ใน Human Development Report 2011 จัดทำโดย UNDP ได้รายงานตัวชี้วัดร้อยละของประชากรที่เสี่ยงต่อความยากจนและยากจนมาก และพบว่า ประเทศไทยมีประชากรที่เสี่ยงต่อความยากจนร้อยละ 9.9 และยากจนมากร้อยละ 0.2 หากเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีความยากจน พบว่า ไทยมีประชากรยากจนมากน้อยกว่าทุก

ประเทศ สำหรับประเทศที่มีประชากรยากจนมาก ได้แก่ อินเดีย (ร้อยละ 28.6) รองลงมา คือ ลาว (ร้อยละ 28.1) และกัมพูชา (ร้อยละ 22.0) ส่วนประเทศที่มีประชากรเสี่ยงต่อ ความยากจนมากที่สุดคือ กัมพูชา (ร้อยละ 21.3) (แผนภาพ 13)

แผนภาพ 13 แสดงร้อยละของความยากจน

ที่มา : Human Development Report 2011, UNDP (ภาคผนวก ตาราง 9)

2.4 สื่อและเทคโนโลยี

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552-2559) กำหนดแนวนโยบายการพัฒนา และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้ ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและทั่วถึง ผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น จึงเปรียบเสมือนเป็นการเปิดโลกทัศน์การรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมโดยรวมของประเทศมีการขับเคลื่อนพร้อมที่ จะรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการเรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ในยุคนี้ ด้วยประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ที่สามารถเก็บข้อมูลได้จำนวนมาก สามารถวิเคราะห์และคำนวณได้โดยอัตโนมัติอย่างแม่นยำ สามารถเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่าย กลายเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่กว้างขวางและรู้เท่าทันเหตุการณ์ สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทุกมุมโลก ทำให้ข้อจำกัดทางด้านสภาพภูมิศาสตร์และด้านเวลาหมดไป

เพื่อให้เห็นสภาพการพัฒนาด้านสื่อและเทคโนโลยีของไทยเปรียบเทียบกับประเทศที่คัดสรร จึงนำเสนอตัวชี้วัดที่สำคัญบางตัว ดังนี้

2.4.1 การใช้อินเทอร์เน็ต

จากแผนภาพ 14 จะเห็นความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัด โดยประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีอัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าร้อยละ 70 ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย จีน และเวียดนาม อัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงต่ำไม่ถึงร้อยละ 40 ยกเว้นมาเลเซีย และบรูไน ซึ่งใช้อินเทอร์เน็ตในปริมาณสูงกว่าร้อยละ 50

แผนภาพ 14 ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

ที่มา : International Telecommunication Union (ITU) (ภาคผนวก ตาราง 10)

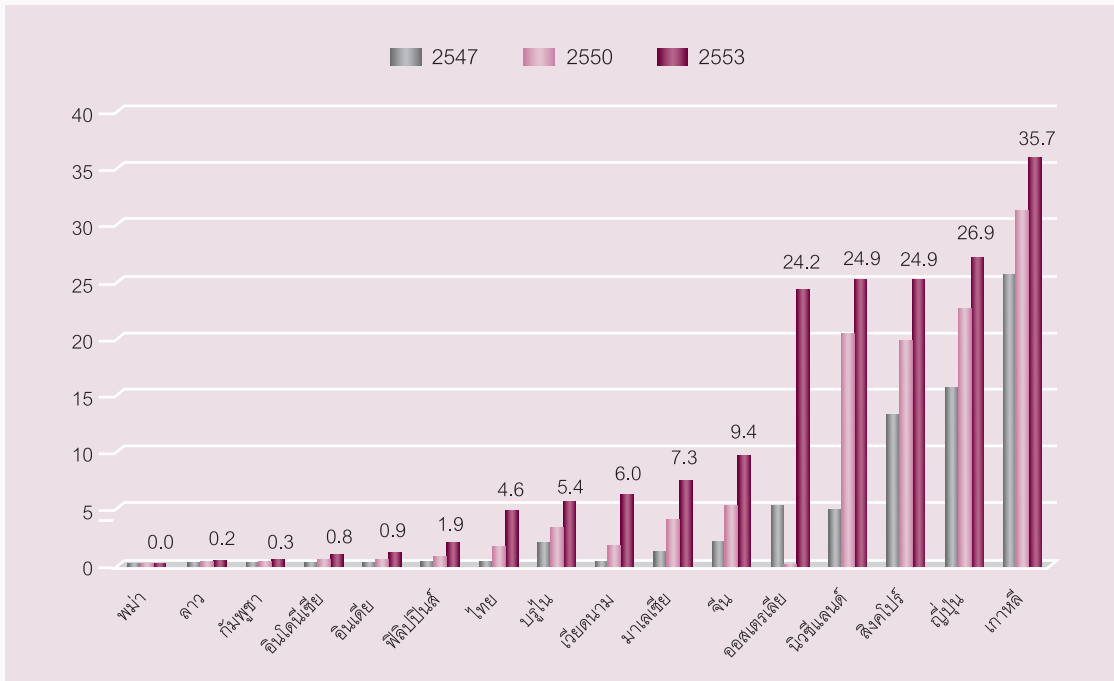
อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี เปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2547 ประเทศไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 10.7 ปี พ.ศ. 2553 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 ร้อยละ 10.5 ที่น่าสังเกตคือ ประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศมีอัตราส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตปี พ.ศ. 2553 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 ร้อยละ 20 ขึ้นไป ได้แก่ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม จีน และบรูไน

2.4.2 การใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

การใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีบรอดแบนด์ จะทำให้ประสบการณ์ในการท่องโลกอินเทอร์เน็ตมีชีวิตชีวาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยประสิทธิภาพในการรับข้อมูลขนาดใหญ่ เนื่องจากเทคโนโลยีบรอดแบนด์ราคาถูกลงจึงสามารถเข้าถึงกลุ่มคนใช้งานได้หลากหลายหลาก ไม่ว่าจะเป็นการดาวน์โหลด ไฟล์ข้อมูลขนาดใหญ่ เล่นเกมส์ออนไลน์ หรือแม้กระทั่งการดูหนังฟังเพลงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือรับชมสัญญาณภาพ และเสียงในลักษณะของมัลติมีเดีย (Multimedia) ได้ กระแสใหม่ของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่เรียกว่า บรอดแบนด์ (Broadband) จึงกำลังเป็นที่นิยมของผู้หลงใหลในความเร็วของการดาวน์โหลดข้อมูล หรือเรียกดูเว็บไซต์

ในการเปรียบเทียบการใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงระดับนานาชาติ จะพบว่ามีความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัดเช่นกัน ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีอัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมากกว่า 20 เครื่องต่อประชากรร้อยคน ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย บรูไน เวียดนาม มาเลเซีย และจีน อัตราส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงต่ำไม่ถึงร้อยละ 10 (แผนภาพ 15)

แผนภาพ 15 อัตราส่วนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงต่อประชากรร้อยคน

ที่มา : International Telecommunication Union (ITU) (ภาคผนวก ตาราง 10)

2.4.3 การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่

ในแผนภาพ 16 จะเห็นว่า ประเทศไทยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ปี พ.ศ. 2553 ในอัตราส่วน 104 เครื่อง ต่อประชากร 100 คน หรือโดยเฉลี่ยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ 1 เครื่อง ต่อ 1 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีอัตราส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ 78 เครื่องต่อประชากร 100 คน

ประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีอัตราส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่มากกว่าไทย อาทิ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และโดยเฉพาะเวียดนาม ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มาก 175 เครื่อง ต่อประชากร 100 คน เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีผู้ใช้เพียง 53 เครื่อง ต่อประชากร 100 คน และเพิ่มจากปี พ.ศ. 2547 ที่มีผู้ใช้เพียง 4 เครื่องต่อประชากร 100 คน ส่วนประเทศที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่น้อยที่สุดคือประเทศพม่า เพียง 1 คน ต่อประชากร 100 คน (แผนภาพ 16)

แผนภาพ 16 อัตราส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากรร้อยละ

ที่มา : International Telecommunication Union (ITU) (ภาคผนวก ตาราง 10)

บทที่ 3

โอกาส ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

บทนี้จะนำเสนอภาพรวมระบบการศึกษา และตัวชี้วัดด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่ อัตราการเข้าเรียน ความเสมอภาคระหว่างเพศ รวมทั้งนำเสนอการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคเอกชน โดยเปรียบเทียบสัดส่วนนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

3.1 ระบบการศึกษา

องค์การยูเนสโก (ISCED 1997, 2006) ได้จำแนกระดับการศึกษาตามมาตรฐานการจัดประเภทการศึกษานานาชาติ International Standard Classification of Education หรือ ISCED เป็นกรอบ (framework) ในการเปรียบเทียบสภากาารณ์ทางสถิติการศึกษา และระบบการเรียนการสอน (learning systems) โดยแบ่งเป็น 7 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา (ISCED 0) ระดับประถมศึกษา (ISCED 1) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ISCED 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ISCED 3) ระดับหลังมัธยมก่อนอุดมศึกษา (ISCED 4) ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และปริญญาโท (ISCED 5) และระดับปริญญาเอก (ISCED 6)

3.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันในแต่ละประเทศในแผนภาพ 17 แสดงอายุเริ่มต้นในการเข้าเรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา และจำนวนปีที่เรียนในแต่ละระดับการศึกษา โดยในภาพรวมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากไม่นับรวมการศึกษาปฐมวัย หรือการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 10-13 ปี ประเทศไทยใช้เวลาเรียน 12 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย สวีเดน และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ฟิลิปปินส์ใช้เวลา

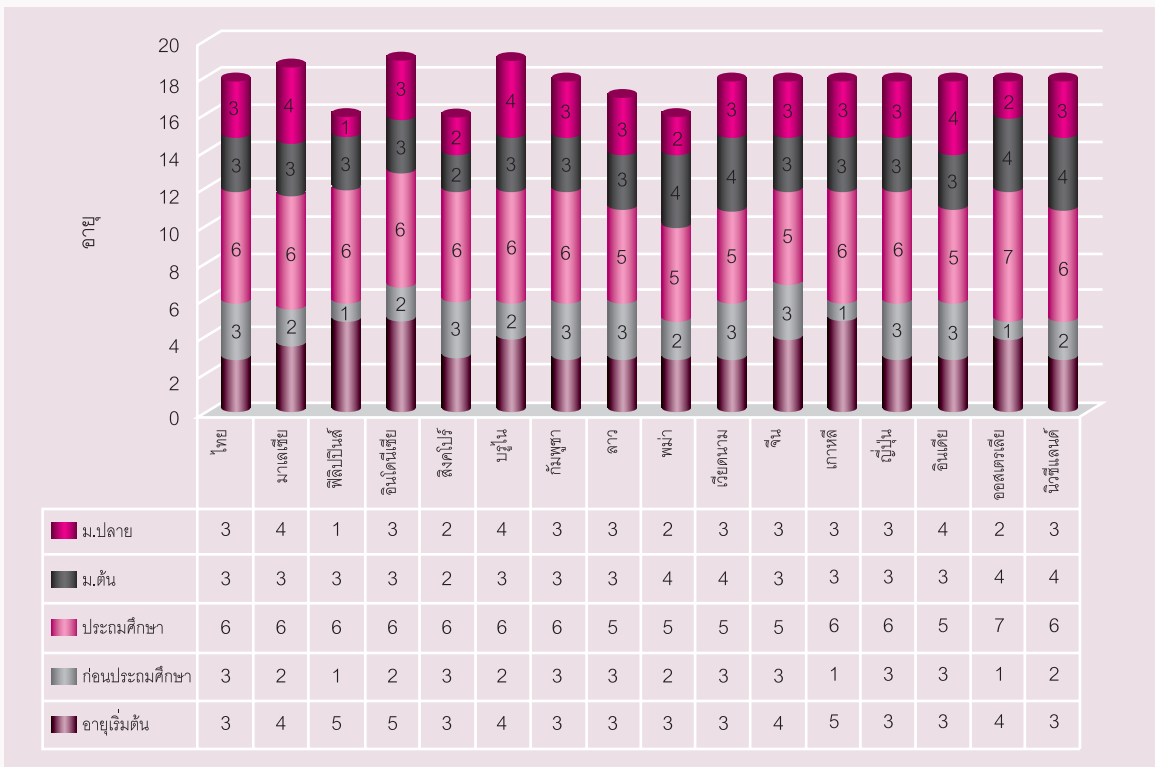
น้อยที่สุด 10 ปี จีน พม่า และลาว 11 ปี ส่วนมาเลเซีย นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เยอรมนี และสหราชอาณาจักร ใช้เวลามากกว่าไทยคือ 13 ปี (แผนภาพ 17 และตาราง 1)

เมื่อจำแนกแต่ละระดับการศึกษา พบว่า

ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อเข้าเรียนระดับต่อไป ไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ รับผิดชอบเริ่มเข้าเรียนอายุ 3, 4 หรือ 5 ปี ระยะเวลาเรียน 1-4 ปี ประเทศไทยใช้เวลา 3 ปี เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา เยอรมนี ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ประเทศที่ใช้เวลาเตรียมความพร้อมน้อยเพียง 1 ปี ได้แก่ ออสเตรเลีย เกาหลี และฟิลิปปินส์ ส่วนมาเลเซีย อินโดนีเซีย นิวซีแลนด์ และสหราชอาณาจักร ใช้เวลาเตรียมความพร้อม 2 ปี ในขณะที่เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และสวีเดน ใช้เวลานานถึง 4 ปี

ระดับประถมศึกษา ระยะเวลาเรียนในระดับประถมศึกษาอยู่ระหว่าง 4-7 ปี ประเทศส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทยใช้เวลาเรียน 6 ปี เช่นเดียวกับเกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา เป็นต้น เยอรมนีใช้เวลาน้อยเพียง 4 ปี จีน เวียดนาม พม่า ลาว และฝรั่งเศส ใช้เวลา 5 ปี ส่วนออสเตรเลียใช้เวลานานถึง 7 ปี

แผนภาพ 17 ระบบการศึกษา: อายุเริ่มต้นและจำนวนปีที่เรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011. UIS. (ภาคผนวก ตาราง 1)

ระดับมัธยมศึกษา อายุการเข้าเรียนระดับนี้อยู่ในช่วง 10-13 ปี ใช้ระยะเวลาเรียนแตกต่างกัน 4-7 ปี แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 2-6 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 1-4 ปี แต่ประเทศต่างๆ ส่วนมากจะรับเด็กอายุ 12 ปีและใช้เวลาเรียน 6 ปี แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ประเทศที่ใช้ระบบการเรียนระดับมัธยมศึกษา 6 ปีเช่นเดียวกับ**ประเทศไทย** ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ประเทศที่ใช้เวลาเรียนในระดับนี้น้อยมาก ได้แก่ สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ใช้เวลาเพียง 4 ปี โดยสิงคโปร์ใช้เวลาเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี ส่วนฟิลิปปินส์ใช้เวลาเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงปีเดียว ในขณะที่ประเทศที่ใช้เวลาเรียนมากถึง 7 ปี ได้แก่ มาเลเซีย บรูไน อินเดีย เวียดนาม นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส ส่วนเยอรมนี ใช้เวลามากที่สุดถึง 9 ปี

3.1.2 การศึกษาภาคบังคับ

การศึกษาภาคบังคับจะถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ที่บังคับให้เด็กในช่วงอายุหนึ่งต้องเข้าเรียนในระบบโรงเรียน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพียงพอที่จะดึงดูดให้เด็กเข้ามาเรียน และต้องมีกฎหมายรองรับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

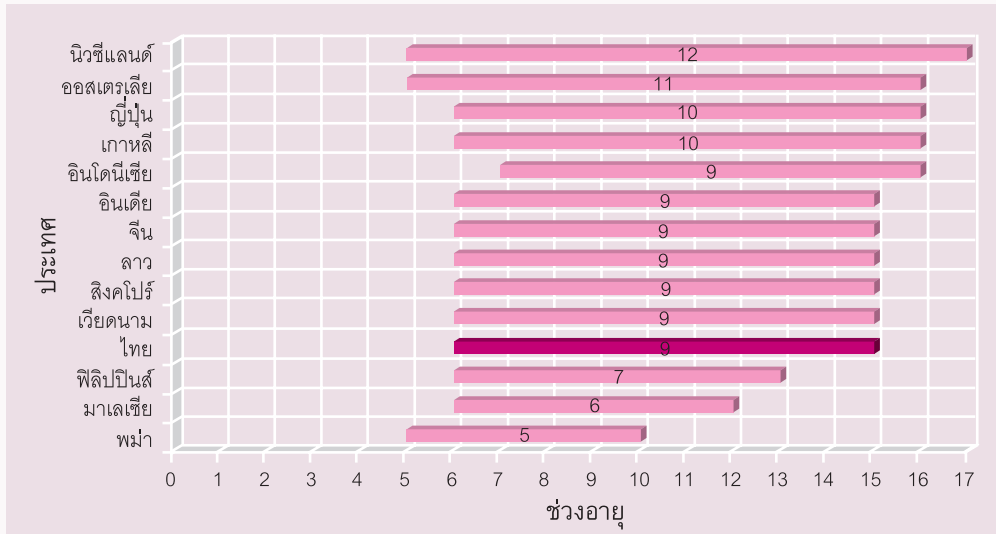
จากแผนภาพ 18 จะเห็นว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย UIS พบว่า ร้อยละ 80 ของประเทศต่างๆ ทั่วโลกจัดการศึกษาให้มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี หรือถึงขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน เช่น สิงคโปร์ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ส่วนประเทศซึ่งกำหนดการศึกษาภาคบังคับถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมัธยมศึกษาตอนปลายบางส่วน มักเป็นกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา เบลเยียม เยอรมนี สหราชอาณาจักร และนิวซีแลนด์ เป็นต้น โดยประเทศเบลเยียม และเยอรมันจัดการศึกษาภาคบังคับนานที่สุด 13 ปี ในขณะที่ประเทศพม่าจัดการศึกษาภาคบังคับสั้นที่สุดเพียง 5 ปี นอกนั้นได้แกemaalเซีย 6 ปี และฟิลิปปินส์ 7 ปี

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงบางส่วน คือ 1 ปีหรือ 2 ปีเท่านั้น เช่น ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี ฟินแลนด์ สวีเดน นอร์เวย์ จัดการศึกษาภาคบังคับเพียงชั้นแรกของระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย และมีบางประเทศจัดการศึกษาภาคบังคับถึงขั้นที่สองของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น แคนาดา ฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร เป็นต้น

แผนภาพ 18 ระบบการศึกษา : ช่วงเวลาการจัดการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011. UIS. (ภาคผนวก ตาราง 1)

3.2 โอกาสทางการศึกษา

โอกาสทางการศึกษาในที่นี้จะนำเสนอด้วยตัวชี้วัดอัตราการเข้าเรียน สัดส่วนร้อยละของผู้เรียนรวมถึงนักเรียนนานาชาติ

อัตราการเข้าเรียนแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชนในแต่ละระดับการศึกษา เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงขีดความสามารถของระบบการศึกษาแต่ละประเทศ ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรมีโอกาสและความเสมอภาคในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

อัตราการเข้าเรียนคำนวณจากจำนวนนักเรียนนักศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุวัยเรียนเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ได้ผลดังนี้

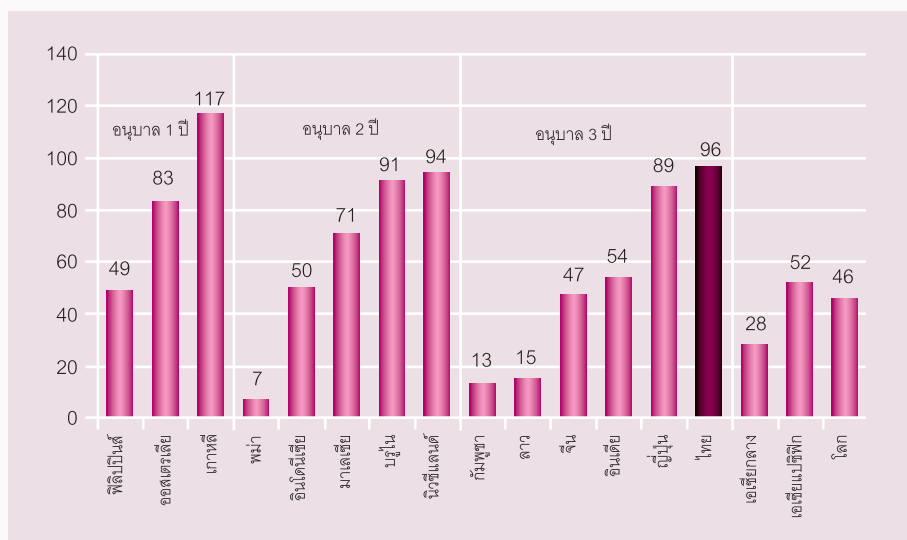
3.2.1 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

ยูเนสโกกล่าวว่า “การลงทุนที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการเพิ่มค่าให้แก่ทุนมนุษย์ คือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัยในด้านการศึกษา อนามัยและโภชนาการ” (เชลดอน เซฟเฟอร์, 2550)

ระดับก่อนประถมศึกษา (ISCED 0) ไม่จัดเป็นการศึษาภาคบังคับ ดังนั้นช่วงเวลาเรียนในแต่ละประเทศจึงแตกต่างกันในช่วงตั้งแต่ 1-4 ปี ทำให้อัตราส่วนการเข้าเรียนค่อนข้างแตกต่างกัน

ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 96 สูงกว่าญี่ปุ่น ซึ่งอัตราอยู่ที่ร้อยละ 89 หลายประเทศมีอัตราส่วนเกินร้อยละ 100 เนื่องจากมีเด็กนอกกลุ่มอายุนั้นๆ เข้าเรียนเป็นจำนวนมาก เช่น เกาหลี (ร้อยละ 117) ฝรั่งเศส (ร้อยละ 109) ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 46 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่ำมากอยู่ที่ประเทศพม่า กัมพูชา และลาว คือเป็นร้อยละ 7 13 และ 15 ตามลำดับ (แผนภาพ 19)

แผนภาพ 19 อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest. UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 2)

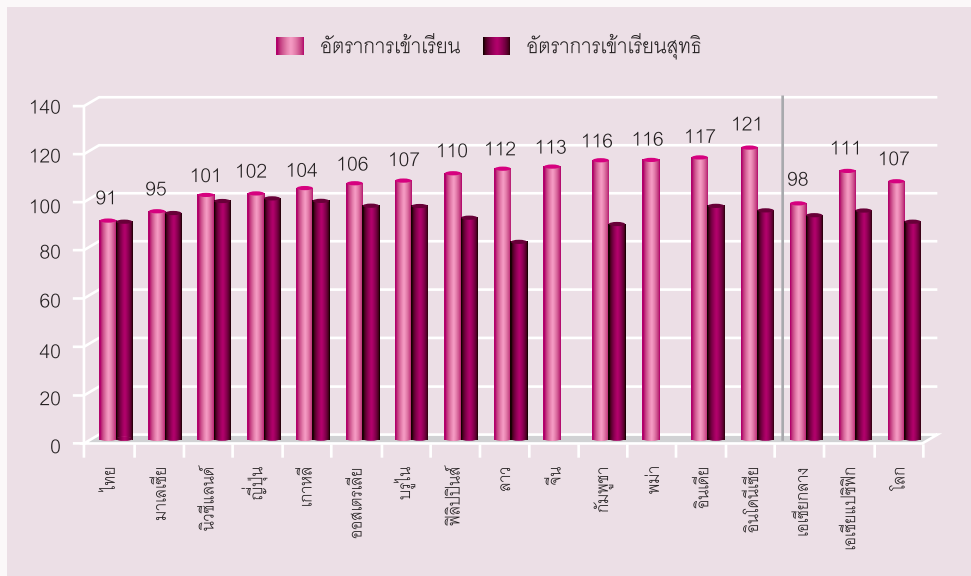
3.2.2 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

เป้าหมายหลักข้อหนึ่งของการศึษาคือ ต้องการให้ประชากรทุกคนเข้าเรียนการศึษาระดับประถมศึกษา (Universal Primary Education หรือ UPE) และเป้าหมายสำคัญของการศึษาระดับประถมศึกษาคือช่วยให้เด็กทุกคนมีความสามารถขั้นพื้นฐานในการอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและการมีชีวิตอยู่ในสังคมของเด็ก ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนระดับประถมศึกษา 5 หรือ 6 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เพียงพอต่อการก้าวสู่การศึษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีหลักสูตรและประเภทการศึษาที่หลากหลายและเน้นสาระที่เจาะจงเฉพาะเรื่องมากขึ้น

ตามมาตรฐานสากล การศึกษาระดับประถมศึกษา (ISCED 1) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) ซึ่งเด็กจะเริ่มต้นได้รับการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ เกณฑ์อายุเริ่มต้นการศึกษาภาคบังคับแตกต่างกันในแต่ละประเทศ บางประเทศ เช่น ประเทศไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมนี หรือสหรัฐอเมริกา มักกฎหมายกำหนดอายุเริ่มต้นให้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาเมื่ออายุ 6 ปีก็ตาม แต่พบว่านักเรียนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในอายุที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยมีเด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อายุแตกต่างกันมากตั้งแต่ต่ำกว่า 6 ปี จนถึง 18 ปีขึ้นไป (สพฐ., 2553)

ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับประถมศึกษาร้อยละ 91 แต่ถ้านคิดอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรสุทธิ (อัตราส่วนนักเรียนอายุ 6-11 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน) อัตราส่วนจะอยู่ที่ร้อยละ 90 (แผนภาพ 20)

แผนภาพ 20 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 2)

ทุกประเทศที่นำเสนอในที่นี้สามารถบรรลุเป้าหมายการประถมศึกษายัง
ทั่วถึง เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่ว่าอัตราการเข้าเรียนขั้นต่ำต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

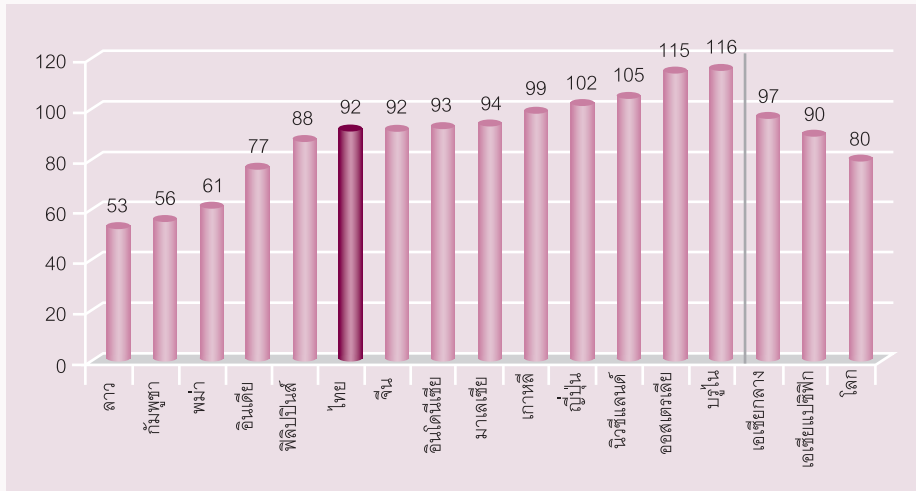
3.2.3 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประเทศที่กำลังพัฒนาการศึกษาหลายประเทศ เห็นความจำเป็นในการ
ขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ระดับมัธยมศึกษา ยูเนสโกกล่าวว่า “การขยายโอกาส
การเรียนรู้ไปที่ระดับมัธยมศึกษาจะแก้ปัญหาตัวถ่วงของการพัฒนาอย่างยั่งยืน วิธีการยกระดับ
ทักษะให้สูงขึ้นจะมีผลตอบแทนต่อปัจเจกบุคคลและสังคมที่ลงทุนไปในการศึกษามากยิ่งขึ้น”
(Lewin and Caillods, 2001) และยิ่งกว่านั้นเยาวชนที่ไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาต้อง
เผชิญกับความเสี่ยงที่ต้องอยู่นอกสังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา จำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย
แต่จำนวนผู้เข้าเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การเพิ่มอัตราการเข้าถึงและการสำเร็จการศึกษา
ในระดับมัธยมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนได้มีความรู้พื้นฐาน และทักษะจำเป็น
เพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีในโลกปัจจุบัน ทั่วโลกกำหนดให้มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษา
ภาคบังคับอยู่ถึงร้อยละ 80 ข้อมูลในปี 2009 จากยูเนสโก พบว่า 1 ใน 3 ของเด็กทั่วโลก
อยู่ในประเทศที่กำหนดเป้าหมายระดับชาติให้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษา
ภาคบังคับ แต่อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังต่ำกว่าร้อยละ 90

สำหรับประเทศไทย จัดการศึกษาให้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็น
การศึกษาภาคบังคับ มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 92 ซึ่งต่ำกว่า
เป้าหมายที่กำหนดให้เด็กทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับ โดยมีอัตราส่วนเท่ากับจีน ซึ่ง
สูงกว่าอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยเฉลี่ยทั่วโลกปี พ.ศ. 2552 ซึ่ง
เท่ากับร้อยละ 80 (แผนภาพ 21)

แผนภาพ 21 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2552

ที่มา : Global Education Digest, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 2)

3.2.4 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศต่างๆ ทั่วโลกแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด **ประเทศไทย** อยู่ที่ร้อยละ 63 ยังห่างไกลจากเป้าหมายการเป็นสากล แม้อัตราส่วนจะสูงกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 50) อินเดีย (ร้อยละ 47) และสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลก (ร้อยละ 56) แต่ถือว่าอยู่ในอัตราที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม OECD ซึ่งทุกประเทศมีอัตราสูงกว่าร้อยละ 90 และส่วนใหญ่อัตราสูงเกินร้อยละ 100 สาเหตุหลักอาจเนื่องมาจากนักเรียนจำนวนมากอายุเกินกว่าที่กำหนดไว้ในระบบการศึกษาปกติหรือเนื่องมาจากการเข้าเรียนหลายโปรแกรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฟินแลนด์ สวีเดน เป็นต้น อัตราการเข้าเรียนมากกว่าร้อยละ 100 เนื่องจากมีการส่งเสริมให้ผู้ใหญ่ที่ไม่จบระดับมัธยมศึกษาเข้ามาเรียน (แผนภาพ 22, ตาราง 2)

แผนภาพ 22 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest. UIS,2011 (ภาคผนวก ตาราง 2)

3.2.5 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ

ประเทศต่างๆ มักให้โอกาสนักเรียนได้เลือกเรียนโปรแกรมต่างๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นเส้นทางนำไปสู่การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือเป็นเส้นทางไปสู่การประกอบอาชีพ

ตามมาตรฐานการแบ่งระดับการศึกษาในระดับสากล แบ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นสายสามัญ และสายอาชีพ สายสามัญนั้นจะเป็นการเตรียมเด็กเพื่อเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาประเภทที่เน้นเชิงทฤษฎีเป็นฐาน (ISCED 5A) แต่ก็อาจจะเรียนต่อในโปรแกรมสายอาชีพศึกษา (ISCED 5B) ได้เช่นกัน แต่บางประเทศในกลุ่ม WEI จัดโปรแกรมการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นจุดสิ้นสุดของระบบการศึกษา และเป็นจุดสมบรูณ์ในการเตรียมคนเพื่อประกอบวิชาชีพ โดยไม่มีทางเลือกอื่นสำหรับศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ยูเนสโกพบว่า นักเรียนที่ลงทะเบียนในโปรแกรมสายอาชีพในหลายๆ ประเทศ ยกเว้นประเทศแถบซับ-ซหารันอาฟริกา เมื่อคิดเป็นร้อยละเทียบกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดนั้นลดลงช่วงปี ค.ศ 1999 ถึง 2009 ซึ่งบ่งชี้ว่าสายวิชาชีพได้รวมอยู่ในโปรแกรมการศึกษาสายสามัญ แสดงให้เห็นว่าสายอาชีพมีความสำคัญน้อยกว่าสายสามัญ (UIS-GED, 2011)

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ เมื่อเทียบกับการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย) ของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 37 ซึ่งยังห่างจากเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้สัดส่วนสายอาชีพศึกษา:สายสามัญศึกษา 60:40 ประเทศที่จัดสายอาชีพมากถึงร้อยละ 60 คือสวีเดน ที่เกินร้อยละ 50 ได้แก่ จีน (ร้อยละ 50) ฟินแลนด์ (ร้อยละ 55) และเยอรมัน (ร้อยละ 53) ในทางตรงกันข้าม ประเทศที่ไม่จัดมัธยมศึกษาสายอาชีพเลยมีหลายประเทศ อาทิ แคนาดา สหรัฐอเมริกา พม่า และฟิลิปปินส์ (แผนภาพ 23)

แผนภาพ 23 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ พ.ศ.2552

ที่มา : Global Education Digest. UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 3)

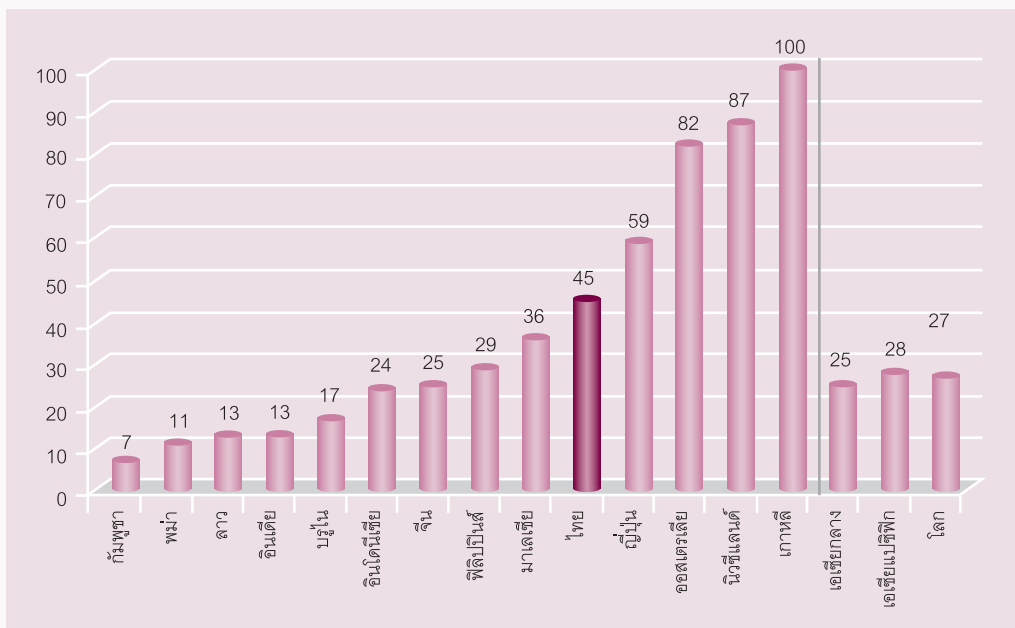
3.2.6 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

การขยายตัวของนักศึกษาอุดมศึกษาทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยนักศึกษาชายเพิ่มขึ้น 4 เท่า นักศึกษาหญิงเพิ่มขึ้น 6 เท่าในช่วง 37 ปีที่ผ่านมา และอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาทั่วโลกช่วงปี พ.ศ. 2542-2552 เพิ่มจากร้อยละ 18 ในปี พ.ศ. 2542 เป็นร้อยละ 27 ใน ปี พ.ศ. 2552

ในกลุ่มประเทศอาเซียน+6 อัตราการเข้าเรียนสูงสุดคือเกาหลี ร้อยละ 100 รองลงมาคือนิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย ร้อยละ 84 และ 82 ตามลำดับ ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึษาของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2552 ที่มีอัตราร้อยละ 45 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 และ 4 จากปี พ.ศ. 2548 และ พ.ศ.2547 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า โอกาสในการเข้ารับการศึษาระดับอุดมศึษาของไทยค่อนข้างดี เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน แม้ว่าจะน้อยกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่โอกาสในด้านการอุดมศึษาของไทยมีอัตราการเติบโตอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 24)

อนึ่ง ในจำนวนประชากรที่เข้ารับการศึษาระดับอุดมศึษานั้น นอกจากนักศึษากลุ่มอายุ 18-24 ปีเข้ารับบริการทางการศึษาแล้ว ยังมีนักศึษากลุ่มอายุอื่นๆ เข้ารับบริการทางการศึษาเป็นจำนวนมาก จากรายงานสถิติคุณิณิสนักศึษาระดับอุดมศึษารายอายุ ปีการศึษา 2543-2544 พบว่า มีประชากรวัยแรงงานอายุ 25-60 ปี เข้ารับบริการทางการศึษาเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 29.5 และยังมีประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเข้ารับการศึษาร้อยละ 0.1 หรือประมาณ 1,000 คน

แผนภาพ 24 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึษา พ.ศ.2552

ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2007 (ภาคผนวก ตาราง 2)

3.2.7 สัดส่วนร้อยละของผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

แผนภาพ 25 เป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา 3 กลุ่ม คือ 1) ระดับอนุปริญญาสายอาชีพ เน้นภาคปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า เช่น ปวส. และ ปวท. 2) ระดับอุดมศึกษาเน้น ทฤษฎีเป็นฐาน ได้แก่ ระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า รวมถึงปริญญาโท และ 3) ระดับสูงกว่า ปริญญาโทขึ้นไป

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) รายงานข้อมูลในเอกสาร Global Education Digest 2011 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาที่เน้นทฤษฎีเป็นฐาน ร้อยละ 83 อุดมศึกษาสายอาชีพที่เน้นวิชาชีพร้อยละ 16 และระดับสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป ถึงปริญญาเอกน้อยมากประมาณร้อยละ 1

ถึงแม้อัตราการส่วนการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของไทยจะสูงกว่าหลายๆ ประเทศโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จีน หรือเวียดนาม และจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต แต่มีข้อสังเกตว่า สัดส่วนผู้เข้าเรียนที่เน้นการวิจัย ในระดับปริญญาเอก/เทียบเท่าของประเทศไทยยังต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน มาเลเซีย อินโดนีเซีย หรือเวียดนาม

แผนภาพ 25 สัดส่วนร้อยละของผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา จำแนกระดับการศึกษา พ.ศ.2552

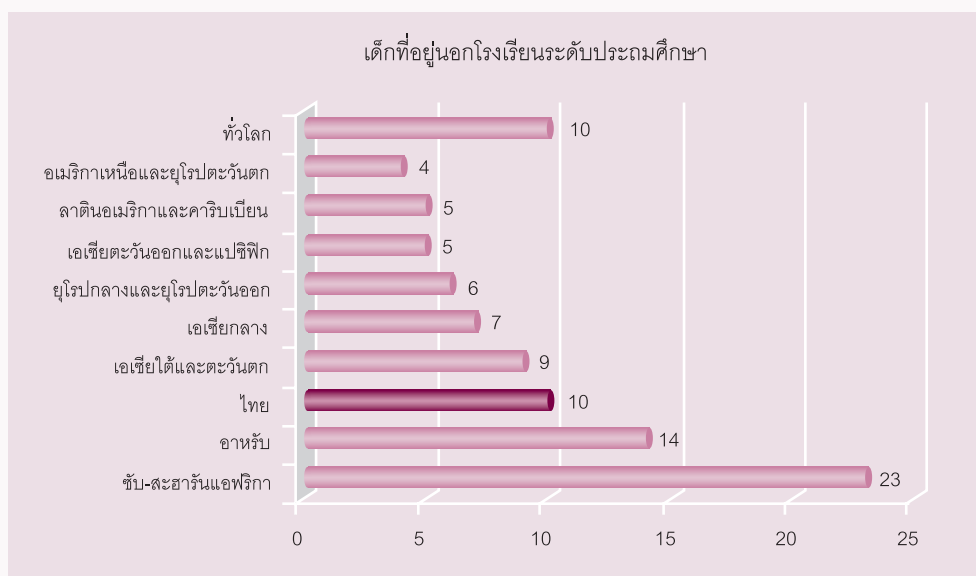
ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 3)

3.2.8 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน (Out-of-school children)

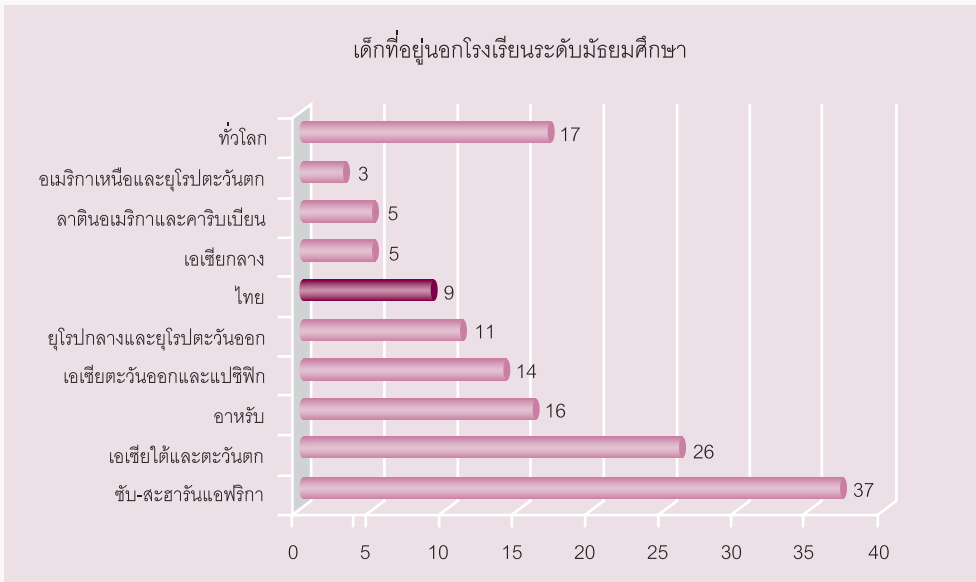
สถาบันสถิติแห่งยูเนสโกหรือ UIS แบ่งเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มตามการเข้าเรียนคือ 1) กลุ่มเด็กที่เคยเข้าเรียนแล้วออกกลางคัน กล่าวคือไม่ได้อยู่ในโรงเรียนขณะนี้ 2) กลุ่มที่ไม่เคยเข้าเรียนแต่คาดหวังว่าจะเข้าเรียนในอนาคต 3) กลุ่มที่ไม่เคยเข้าเรียนและไม่คาดหวังว่าจะเข้าเรียน (UIS, 2011)

จากแผนภาพ 26 พบว่า เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาของประเทศไทยมีร้อยละ 10 เท่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก UIS ประเมินการเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาของไทยมีจำนวนมากถึง 586,000 คน ในขณะที่มาเลเซียมีจำนวนเพียง 192,000 คน อินโดนีเซีย 389,000 คน ที่สูงมากคือประเทศอินเดียที่มีเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน 3,852,000 คน หลายๆ ประเทศในเอเชียไม่ให้ข้อมูลเช่น จีน พม่า เวียดนาม เป็นต้น เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยมีร้อยละ 9 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก (ร้อยละ 17) และน้อยกว่าค่าเฉลี่ยในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (ร้อยละ 14) โดย UIS ประเมินการเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของไทยมีจำนวน 280,000 คน ในขณะที่มาเลเซียมีจำนวนเพียง 106,000 คน แต่ไทยยังน้อยกว่าอินโดนีเซียซึ่งมีจำนวน 1,434,000 คน และน้อยกว่าฟิลิปปินส์ ซึ่งมี 372,000 คน หลายๆ ประเทศในเอเชียไม่ให้ข้อมูลในระดับนี้เช่น จีน เวียดนาม อินเดีย เป็นต้น (แผนภาพ 27)

แผนภาพ 26 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา

แผนภาพ 27 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 11)

การเข้าใจทิศทางการเพิ่มของเด็กที่จะเข้าเรียน จะสามารถช่วยในการวางแผนและกำหนดนโยบายที่ชัดเจนตามความต้องการของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะเด็กที่อยู่นอกกระบบโรงเรียน เช่น ถ้าพบว่ามีเด็กจำนวนมากอยู่นอกกระบบโรงเรียนและคาดว่าจะไม่กลับเข้ามาเรียน นักวางแผนก็จะสามารถพัฒนาโอกาสรองรับสำหรับการกลับเข้ามาเรียนในลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มด้วยโอกาสเหล่านี้ นอกจากนี้เมื่อเด็กกลุ่มนี้เติบโตเป็นวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ นักวางแผนการศึกษาสามารถที่จะจัดหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการเข้าเรียนซ้ำของเด็กกลุ่มนี้ต่อไป

3.2.9 นักศึกษานานาชาติ

นักศึกษานานาชาติในรายงานฉบับนี้ หมายถึง นักศึกษาที่ไปเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศอื่นที่มีใช้ประเทศตน ซึ่งใน พ.ศ. 2552 ระดับโลกมีนักศึกษานานาชาติ 3,369,242 คน มากกว่าปี พ.ศ. 2550 568,772 คน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกมีนักศึกษานานาชาติ 945,637 คน มากกว่าปี พ.ศ. 2550 ถึง 431,047 คน และนักศึกษานานาชาตินิยมเรียนในภูมิภาคอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตกมากที่สุด การไปศึกษาต่างประเทศมีเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อเรียนรู้ภาษาวัฒนธรรม ทั่วโลกกว้าง ในประเทศตนเรียนยาก ไม่สามารถหาที่เรียนในประเทศได้ มีพี่น้องอยู่ต่างประเทศ อีกทั้ง

สถาบันการศึกษาในประเทศมีคุณภาพไม่สูงพอ ไม่มีสาขาวิชาที่ต้องการเรียน เป็นนักเรียนทุนหรือมองหาเส้นทางทำธุรกิจ เป็นต้น

ในที่นี้ได้จำแนกนักเรียนนานาชาติใน 2 ลักษณะคือ นักศึกษาจากประเทศหนึ่งๆ ไปเรียนต่างประเทศ (Outbound mobile students) และนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศ (Inbound mobile students)

3.2.9.1 นักศึกษาจากประเทศหนึ่งไปเรียนต่างประเทศ

นักศึกษาส่วนมากจะเลือกไปศึกษาต่อในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยปัจจัยอื่นๆ ที่สำคัญเช่นกันคือด้านค่าใช้จ่าย ความสัมพันธ์ทางการทูตและวัฒนธรรม

ในภาพรวมระดับภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่นักศึกษานิยมไปเรียนมากที่สุดคือแถบอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตกโดยเป็นนักศึกษาในภูมิภาคตนเองมากที่สุด ร้อยละ 86.9 รองลงมาคือนักศึกษาจากภูมิภาคลาตินอเมริกา ร้อยละ 73.3 และภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันตก ร้อยละ 70.3 นอกนั้นเป็นนักศึกษาจากรัฐอาหรับ ร้อยละ 64.5 ภูมิภาคซับ-สฮาร์นาอฟริกา ร้อยละ 61.5 ภูมิภาคยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก ร้อยละ 60.9 เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ร้อยละ 53.3 ส่วนภูมิภาคเอเชียกลางนักศึกษานิยมไปเรียนที่ยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกมากที่สุด ร้อยละ 59.1

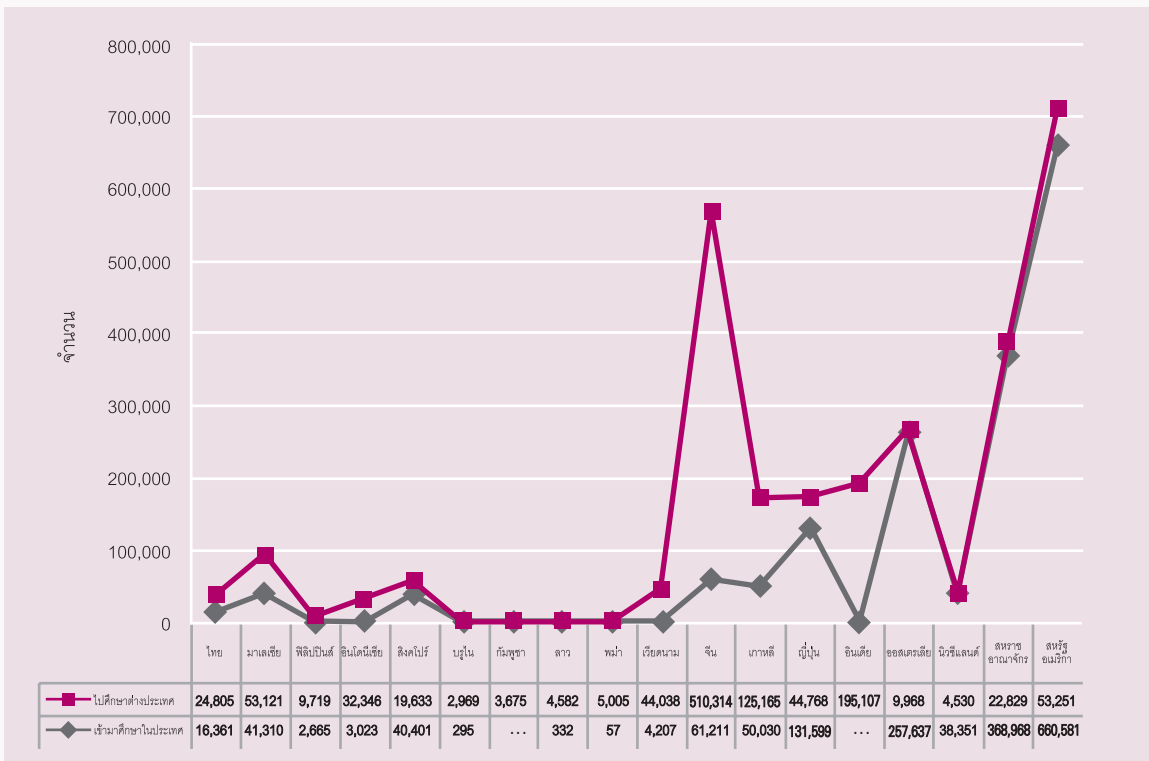
ส่วนภูมิภาคที่นักศึกษาไปเรียนต่างประเทศมากที่สุดคือภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 945,637 คน **ประเทศไทย**มีนักศึกษาไปเรียนต่างประเทศ 24,805 คน หรือ ร้อยละ 1.0 ของนักศึกษาในประเทศ โดยไปเรียนที่ประเทศต่างๆ เรียง 5 อันดับยอดนิยม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และมาเลเซีย ประเทศที่มีนักศึกษาไปเรียนมากที่สุดคือจีนจำนวน 510,314 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.7 ของนักศึกษาในประเทศ จีนมีนักศึกษาไปเรียนต่างประเทศที่สหรัฐอเมริกามากที่สุด รองลงมาคือ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และเกาหลี ส่วนประเทศที่มีนักศึกษาไปเรียนต่างประเทศในสัดส่วนที่สูงมาก แต่จำนวนไม่มากนัก ได้แก่ บรูไน 2,969 คน หรือ ร้อยละ 48.6 ของนักศึกษาในประเทศ โดยมีนักศึกษาไปเรียนที่ สหราชอาณาจักรมากที่สุด (ตาราง 5)

3.2.9.2 นักศึกษาต่างชาติ

นักศึกษาต่างชาติ หมายถึง นักศึกษาชาติอื่นที่เข้ามาเรียนในประเทศนั้นๆ จากข้อมูลของ UIS ที่รายงานการรับนักศึกษาต่างชาติปี พ.ศ. 2552 จำนวน 63 ประเทศ พบว่า **ประเทศไทย**รับนักศึกษาต่างชาติ 16,361 คน สำหรับประเทศที่มีนักศึกษาต่างชาติมากที่สุดเรียง 10 อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (660,581 คน) สหราชอาณาจักร (368,968 คน) ออสเตรเลีย (257,637 คน) ฝรั่งเศส (249,143 คน)

เยอรมัน (197,895 คน) ญี่ปุ่น (131,599 คน) แคนาดา (92,881 คน) จีน (61,211 คน) เกาหลี (50,030 คน) และมาเลเซีย (41,310 คน) นอกจากนี้ในกลุ่มประเทศอาเซียน+6 ยังมีสิงคโปร์รับนักศึกษาต่างชาติ 40,401 คน และนิวซีแลนด์รับ 38,351 คน (แผนภาพ 28)

แผนภาพ 28 จำนวนนักศึกษาต่างชาติ พ.ศ. 2552

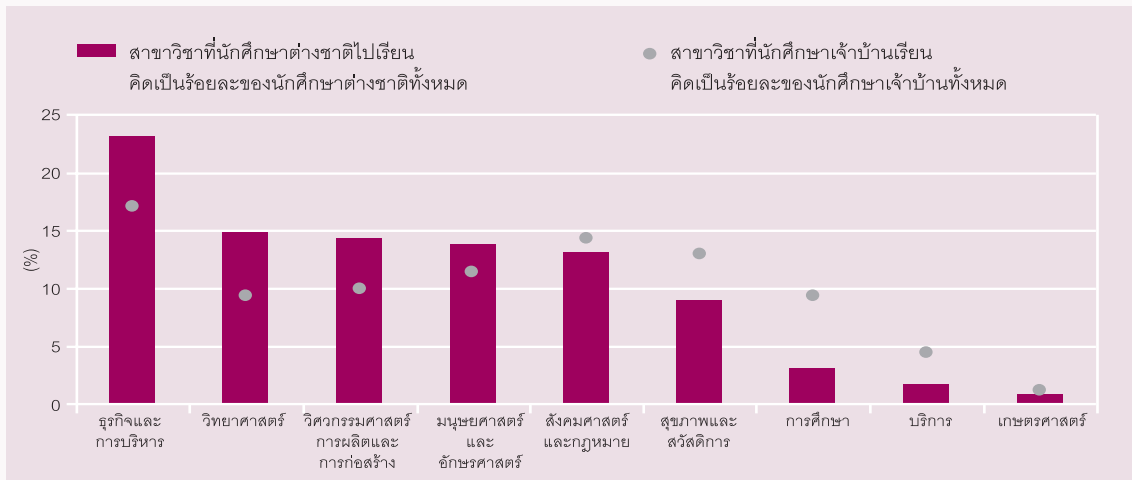

หมายเหตุ : กัมพูชาและอินเดีย ไม่มีรายละเอียดของข้อมูล
ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 5)

3.2.9.3 สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน

สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียนคิดเป็นร้อยละของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด เรียงลำดับดังนี้ ธุรกิจและการบริหาร ร้อยละ 23.0 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 15.0 วิศวกรรมศาสตร์ การผลิต และการก่อสร้าง ร้อยละ 14.4 มนุษยศาสตร์และศิลปะ ร้อยละ 13.95 สังคมศาสตร์และนิติศาสตร์ ร้อยละ 13.0 สาธารณสุขและสวัสดิการ ร้อยละ 9.0 **การศึกษา ร้อยละ 3.0** บริการ ร้อยละ 2.0 และเกษตรศาสตร์ ร้อยละ 1.0 (แผนภาพ 29)

แผนภาพ 29 สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียน พ.ศ. 2552

ที่มา : Figure 18, Global Education Digest 2009, UIS, 2009.

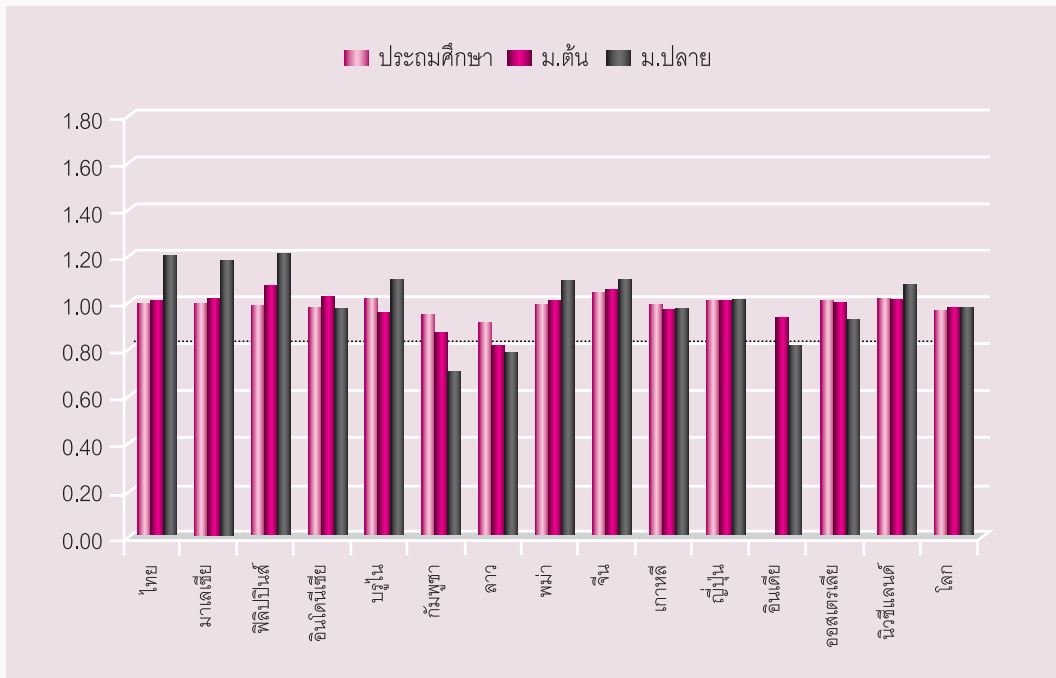
3.3 ความเสมอภาคระหว่างเพศ

3.3.1 ดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยูเนสโกสนใจศึกษาความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างเพศชายและเพศหญิง เนื่องจากพบว่า เด็กทั่วโลกมากกว่า 1 ใน 3 อาศัยอยู่ในประเทศซึ่งไม่มีความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการเข้าถึงการศึกษาภาคบังคับ ความแตกต่างระหว่างเพศ และความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเป้าหมายการศึกษานานาชาติ

ตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างเพศ (Gender Parity Index หรือ GPI) อาจนำมาใช้กับตัวชี้วัดการศึกษาประเทศต่างๆ ได้ เพื่อที่จะประเมินความแตกต่างทางเพศ ค่า GPI สำหรับอัตราการเข้าเรียนทั้งหมด ใช้อธิบายง่าย ๆ คืออัตราการเข้าเรียนของเพศหญิงหารด้วยอัตราการเข้าเรียนของเพศชาย ค่าที่ต่ำกว่า 1 แสดงว่า โอกาสการเข้าเรียนของเพศชายดีกว่าเพศหญิง ค่าที่เข้าใกล้ 1 หมายความว่ามีความเสมอภาคในการเข้าเรียนหรือใกล้เคียง ความแตกต่างที่เพศหญิงมีโอกาสมากกว่าจะชี้ให้เห็นโดยค่านั้นจะมากกว่า 1 เป็นที่ยอมรับกันว่าความเสมอภาคทางเพศจะบรรลุเป้าหมาย เมื่อค่า GPI อยู่ระหว่าง 0.95-1.05

แผนภาพ 30 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011. UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 8)

ระดับประถมศึกษา ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ มีความเสมอภาคระหว่างเพศ สำหรับประเทศไทยปี พ.ศ. 2552 ความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างเพศ ระดับประถมศึกษาอยู่ที่ 0.98 จัดอยู่ในระดับปกติ ซึ่งแสดงว่าโอกาสการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาของเพศชายมีมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย แต่ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ของ UPE (Universal Primary Education)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีค่าความเสมอภาคระหว่างเพศอยู่ในเกณฑ์ โดยประเทศไทยตัวชี้วัดความเสมอภาคทางการศึกษาระหว่างเพศมีค่าเป็น 1.00 แสดงว่าเพศชายและเพศหญิงมีความเสมอภาคในการเข้าเรียน จากประเทศที่นำเสนอมีเพียงฟิลิปปินส์ กัมพูชา ลาว และอินเดียที่ค่าความเสมอภาคระหว่างเพศอยู่นอกเกณฑ์ โดยในฟิลิปปินส์ เพศหญิงมีโอกาสการเข้าเรียนมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ส่วนประเทศที่เพศชายมีโอกาสการเข้าเรียนมากกว่าเพศหญิง คืออินเดีย กัมพูชา และลาว

ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศจะเห็นได้ชัดขึ้น โดยประเทศไทยมีเพศหญิงเข้าเรียนมากกว่าเพศชาย ค่า GPI อยู่ที่ 1.19 ประเทศที่เพศหญิงมีอัตราการเข้าเรียนมากที่สุด ได้แก่ ฟิลิปปินส์ (GPI=1.20) รองลงมาคือมาเลเซีย

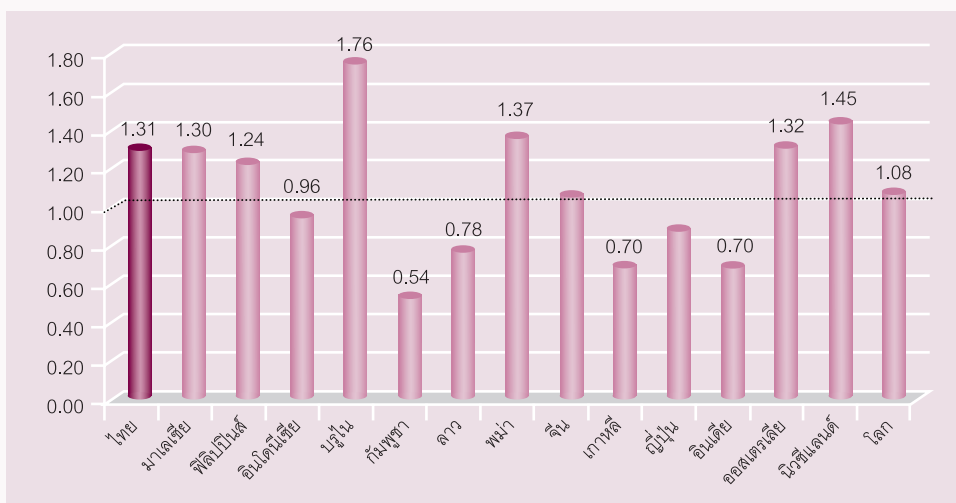
(GPI=1.17) ส่วนในกลุ่ม OECD เพศหญิงที่มีอัตราการเข้าเรียนมาก ได้แก่ นิวซีแลนด์ (GPI=1.07) และฟินแลนด์ (GPI=1.10)

ส่วนประเทศที่เพศชายที่มีอัตราการเข้าเรียนมากที่สุดในกลุ่มประเทศที่นำเสนอ ได้แก่ ประเทศกัมพูชา (GPI=0.70) ลาว (GPI=0.78) ส่วนในกลุ่ม OECD มีเพียงประเทศออสเตรเลีย (GPI=0.92) และเยอรมนี (GPI=0.88) (แผนภาพ 30)

3.3.2 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับอุดมศึกษา

ความแตกต่างระหว่างเพศเห็นได้ชัดมากขึ้นในระดับอุดมศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยทั่วโลก GPI =1.08 แสดงว่าเพศหญิงเข้าเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศชาย มีเพียง 3 ภูมิภาคที่เพศชายเข้าเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศหญิง คือเอเชียตะวันตกและเอเชียใต้ (GPI =0.75) แอฟริกา (GPI =0.62) และอาหรับ (GPI=0.96) เมื่อพิจารณา รายประเทศ พบว่า ประเทศที่เพศหญิงเข้าเรียนมากกว่าเพศชาย ได้แก่ บรูไน (GPI=1.76) นิวซีแลนด์ (GPI=1.45) พม่า (GPI=1.37) ประเทศไทย (GPI=1.31) ซึ่งใกล้เคียงมาเลเซีย (GPI=1.30) และออสเตรเลีย (GPI=1.32) ส่วนประเทศที่เพศชายเข้าเรียนมากกว่าเพศหญิง มากที่สุดในกลุ่มประเทศที่นำเสนอ คือ กัมพูชา (GPI=0.54) เกาหลี และอินเดียเท่ากัน (GPI=0.70) และลาว (GPI=0.78) (แผนภาพ 31)

แผนภาพ 31 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011. UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 8)

การที่ผู้ชายเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาน้อย สถาบันสถิติ แห่งยูเนสโก (UIS) ชี้แนะว่าในบางประเทศอาจต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคเอกชน

3.4.1 สัดส่วนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเปรียบเทียบรัฐและเอกชน

สัดส่วนนักเรียนเปรียบเทียบในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนจำนวนไม่น้อยที่ได้รับความนิยมจากประชาชนมากกว่าโรงเรียนของรัฐ ยูเนสโกแบ่งประเภทโรงเรียนเอกชนเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนเอกชนที่รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ (Government dependent private) และโรงเรียนเอกชนอิสระที่ไม่รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ (Government independent private) การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการทางการศึกษา เป็นการให้ทางเลือกแก่ประชาชนผู้ใช้บริการการศึกษา และเป็นการแข่งขันการให้บริการทางการศึกษาแบบเสรี

จากแผนภาพ 32 พบว่า ส่วนใหญ่ นักเรียนระดับประถมศึกษาเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ประเทศที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษามากที่สุดคือออสเตรเลีย ร้อยละ 30.5 ส่วนประเทศที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาประมาณร้อยละ 10-20 ได้แก่ ประเทศไทย (ร้อยละ 18.2) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 16.4) ฝรั่งเศส (ร้อยละ 14.3) และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 9.8

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ประเทศไทยมีนักเรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนร้อยละ 12.6 สำหรับประเทศที่เอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาค่อนข้างมาก พบในประเทศอินโดนีเซีย นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนอิสระมากถึงร้อยละ 36.7 และออสเตรเลียซึ่งมีนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนร้อยละ 34.2

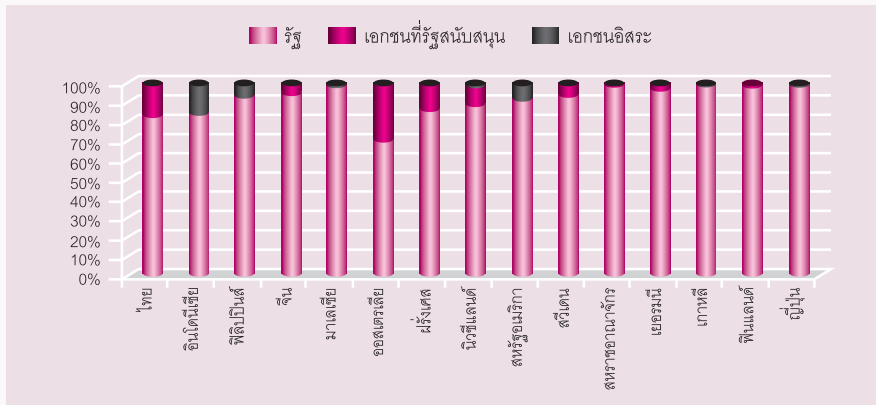
ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น แต่ประเทศไทยนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนที่รัฐสนับสนุนมากกว่าระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเล็กน้อย เพียงร้อยละ 19.9 ประเทศที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุดคือ อินโดนีเซีย (ร้อยละ 52.5) รองลงมาคือ เกาหลี (ร้อยละ 45.7)

ที่น่าสังเกตคือ สัดส่วนของนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนของเอกชนมีแนวโน้มมากขึ้นเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น ช่องว่างระหว่างจำนวนนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนกับโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนคิดเป็นร้อยละแล้วจะสูงกว่าร้อยละ 10 หรือมากกว่า ดังเช่นในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลี และสหราชอาณาจักร เป็นต้น

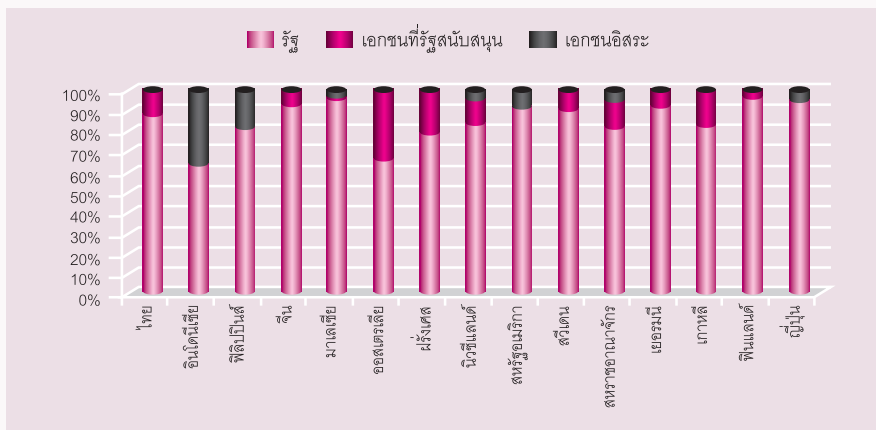
อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเอกชนยังน้อย และที่น้อยกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ มาเลเซีย จีน เยอรมนี และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น (แผนภาพ 32)

แผนภาพ 32 สัดส่วนนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2552

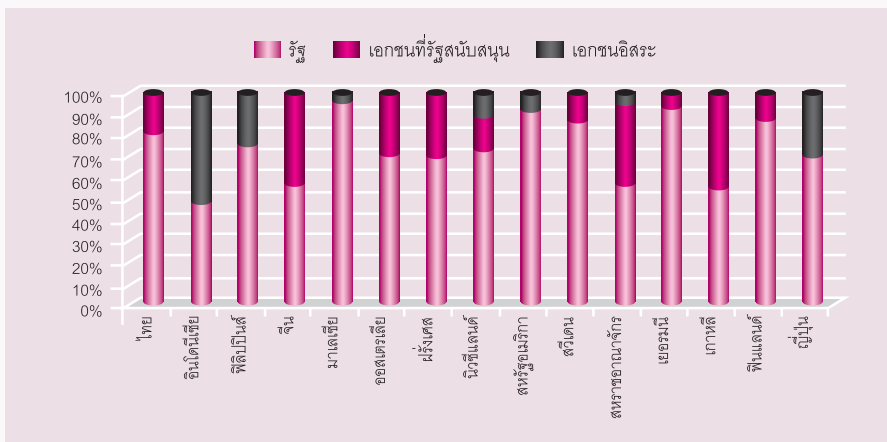
ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

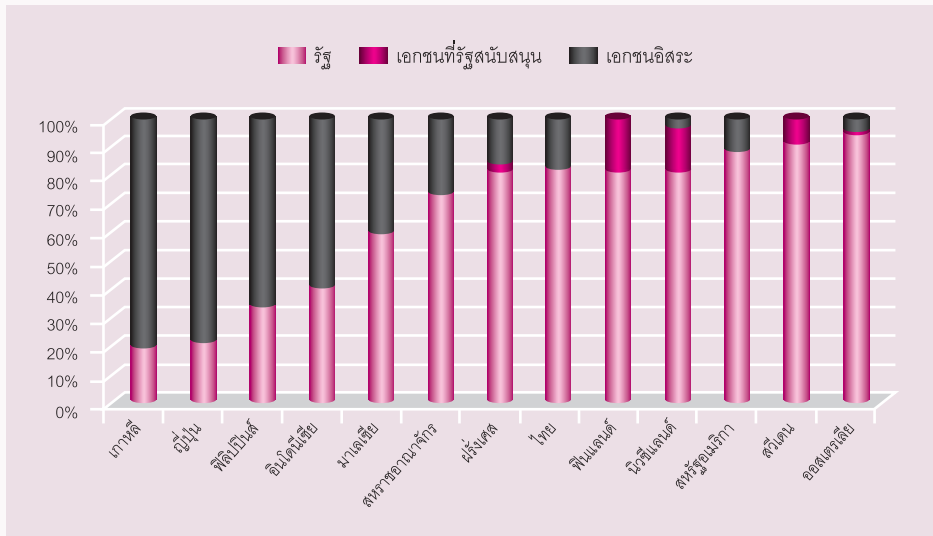

ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 4)

3.4.2 สัดส่วนนิสิตศึกษาระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน

ประเทศไทยมีนักศึกษาเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน เพียงร้อยละ 17.6 เท่านั้นแต่มีหลายๆ ประเทศที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าภาครัฐ ที่โดดเด่นมากคือเกาหลีมีสัดส่วนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสูงสุด ร้อยละ 80.4 รองลงมาคือ ญี่ปุ่นร้อยละ 78.9 ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ร้อยละ 65.9 และ 59.4 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่เอกชนจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาน้อยไม่ถึงร้อยละ 10 คือ ออสเตรเลีย และสวีเดน (แผนภาพ 33)

แผนภาพ 33 สัดส่วนนิสิตศึกษาระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบรัฐและเอกชน พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest., UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 4)

บทที่ 4

คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ในการอธิบายถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ในที่นี้จะใช้ตัวชี้วัดเกี่ยวกับครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ขนาดชั้นเรียน ชั่วโมงเรียนของนักเรียน ชั่วโมงการสอนของครู เงินเดือนครู นำเสนอการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งตัวชี้วัดที่แสดงประสิทธิภาพการจัดการศึกษา เช่น อัตราการเข้าชั้น อัตราการสำเร็จการศึกษา และงบประมาณการศึกษา เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

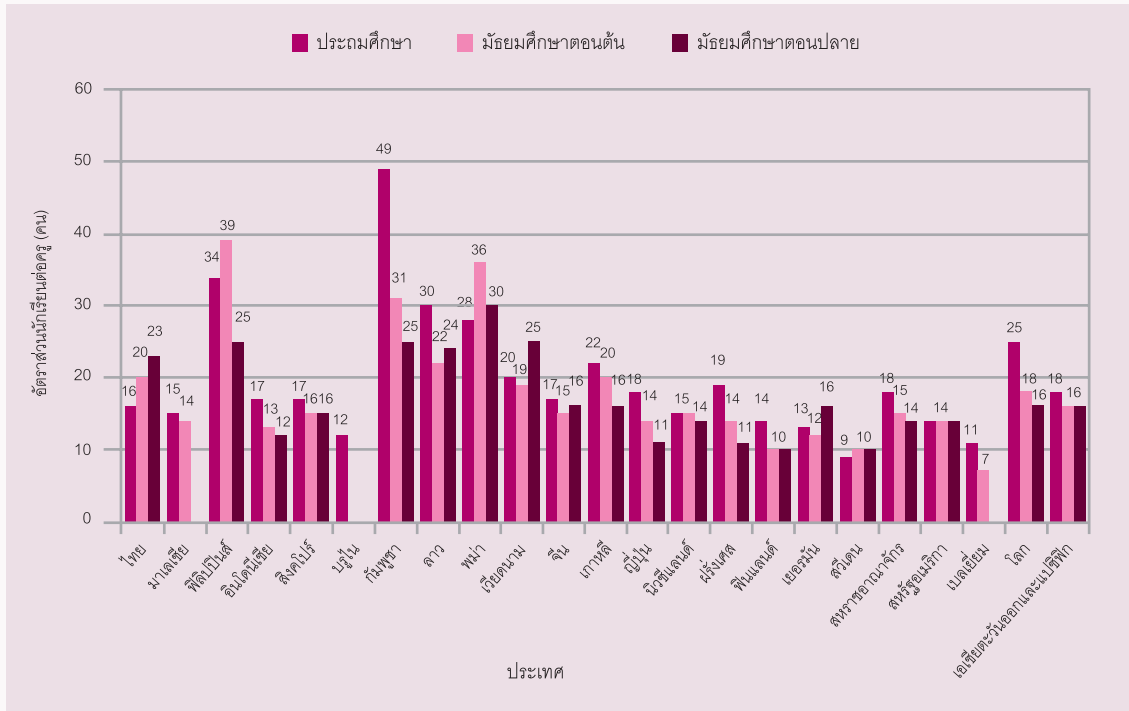
4.1 ครูและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้

4.1.1 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู

อัตราส่วนนักเรียนต่อครู เป็นตัวชี้วัดการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ในด้านการศึกษา พบว่า

ระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 16:1 ซึ่งต่ำกว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูของโลก 25:1 และของเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 18:1 และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า มีความแตกต่างกัน เช่น ประเทศมาเลเซีย มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเป็น 15:1 ใกล้เคียงกับไทย อินโดนีเซีย 17:1 เท่ากับ สิงคโปร์ เวียดนาม 20:1 ในขณะที่อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของพม่าเป็น 24:1 ลาว 30:1 ฟิลิปปินส์ 34:1 ส่วนกัมพูชามากที่สุด คือ 49:1 (แผนภาพ 34 และภาคผนวก ตาราง 13)

แผนภาพ 34 อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 13)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน พ.ศ.2552 พบว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 20:1 ซึ่งอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในภาพรวมมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก 16:1 และค่าเฉลี่ยของโลก 18:1

เมื่อเปรียบเทียบรายประเทศ พบว่า ประเทศที่มีอัตราส่วนสูงที่สุด ได้แก่ ฟิลิปปินส์ 39:1 รองลงมาคือ พม่า 36:1 กัมพูชา 31:1 ส่วนประเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำได้แก่ อินโดนีเซีย 13:1 ญี่ปุ่น 14:1 สิงคโปร์และจีน 15:1 เท่ากัน (แผนภาพ 34 และภาคผนวก ตาราง 13)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน พ.ศ.2552 พบว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 21:1 ซึ่งอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในภาพรวมมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก 16:1 และค่าเฉลี่ยของโลก 17:1

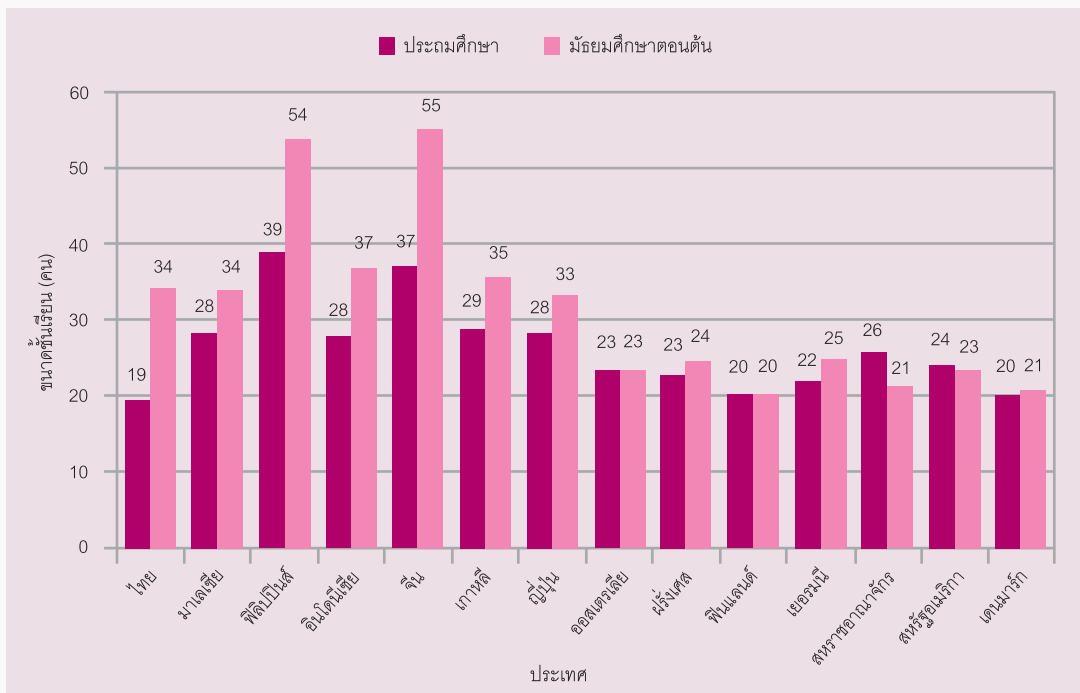
เมื่อเปรียบเทียบรายประเทศ พบว่า ประเทศที่มีอัตราส่วนสูงที่สุด ได้แก่ พม่า 30:1 รองลงมาคือ ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และเวียดนาม 25:1 ลาว 24:1 ส่วนประเทศที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้แก่ ญี่ปุ่น 11:1 อินโดนีเซีย 12:1 และสิงคโปร์ 15:1 (แผนภาพ 34 และภาคผนวก ตาราง 13)

4.1.2 ขนาดชั้นเรียน

ขนาดชั้นเรียนในที่นี้หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมดหารด้วยจำนวนห้องเรียนทั้งหมด

มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ผลลัพธ์ชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า ชั้นเรียนควรมีขนาดเล็ก แต่อาจจำเป็นเฉพาะในระดับชั้นต้นๆ และไม่สามารถใช้ได้ในประเทศที่กำลังพัฒนา ในการลดขนาดของชั้นเรียนเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาในระดับนโยบาย รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่ต้องจ้างครูเพิ่ม ตลอดจนการรักษาคุณภาพของครูในขณะที่ความต้องการครูเพิ่มมากขึ้น

แผนภาพ 35 ขนาดของชั้นเรียนโรงเรียนของรัฐ เปรียบเทียบระดับการศึกษา พ.ศ.2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 14)

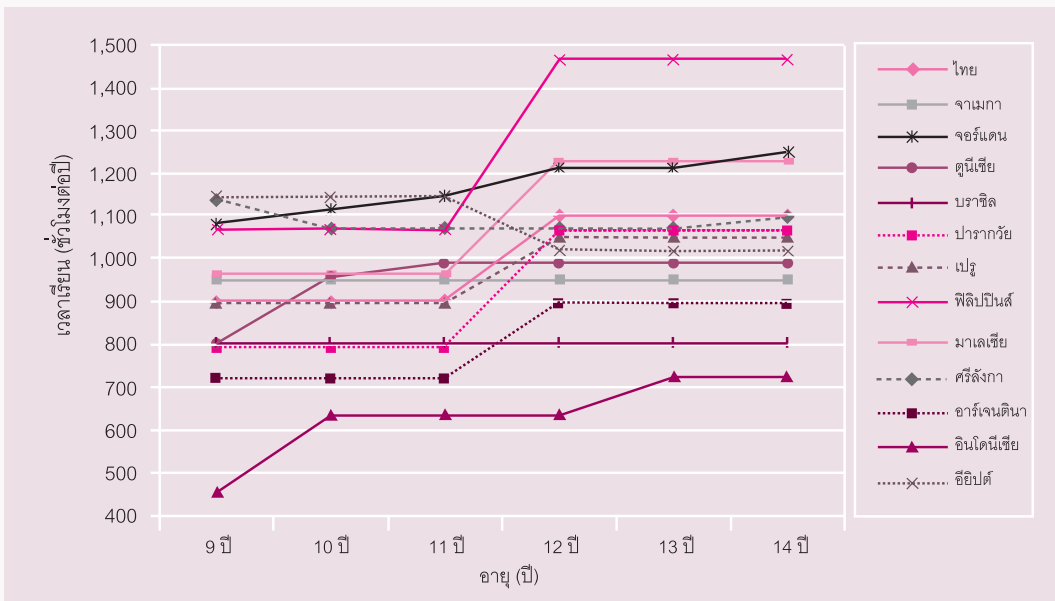
ระดับประถมศึกษา ใน พ.ศ.2552 ประเทศไทย ขนาดชั้นเรียนของรัฐ เท่ากับ 19 คน ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูล ที่มีข้อมูล ได้แก่ ฟิลิปปินส์ 39 คน มาเลเซียและอินโดนีเซีย เท่ากัน คือ 28 คน ส่วนประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก ส่วนใหญ่จะมีขนาดห้องเรียนมากกว่าไทย เช่น จีน 37 คน เกาหลี 29 คน ญี่ปุ่น 28 คน และออสเตรเลีย 23 คน เป็นต้น (แผนภาพ 35 และภาคผนวก ตาราง 14)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทยมีขนาดชั้นเรียนในโรงเรียนของรัฐอยู่ที่ 34 คน เท่ากับมาเลเซีย ส่วนประเทศที่มีขนาดชั้นเรียนมากที่สุดคือ จีน 55 คน รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์เฉลี่ย 54 คน อินโดนีเซีย 37 คน เกาหลี 35 คน ญี่ปุ่น 33 คน เป็นต้น (แผนภาพ 35 และภาคผนวก ตาราง 14)

4.1.3 จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนต่อปี

จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนต่อปีหรือจำนวนเวลาเรียนของนักเรียนต่อปี เป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญในการกำหนดขีดจำกัดสูงสุดของเวลาที่นักเรียนจะเรียนกับครูต่อปี การเพิ่มเวลาการเรียนการสอนมักจะเชื่อมโยงกับการเพิ่มค่าใช้จ่าย (โดยการจ้างครูเพิ่มหรือเพิ่มค่าใช้จ่ายให้ในการสอนเพิ่ม) หรือรายจ่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

แผนภาพ 36 จำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนโรงเรียนของรัฐ จำแนกตามอายุระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 15)

ในแต่ละประเทศมีจำนวนชั่วโมงเรียนแตกต่างกัน จำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีของนักเรียนมักจะเพิ่มขึ้นตามอายุของนักเรียน ซึ่งเป็นการเลื่อนระดับชั้นสูงขึ้นไป ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีจำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีในช่วงอายุ 9-11 ปี 800-1,000 ชั่วโมงต่อปี และช่วงอายุ 12-14 ปี 1,000-1,200 ชั่วโมงต่อปี โดยเพิ่มขึ้น 200 ชั่วโมงต่อปี สำหรับความแตกต่างระหว่างประเทศต่างๆ มีแนวโน้มคล้ายกัน คือ ช่วงอายุ 9-11 ปี กับช่วงอายุ 12-14 ปี ตัวอย่างเช่น ฟิลิปปินส์ อายุ 9-11 ปี 1,067 ชั่วโมงต่อปี อายุ 12-14 ปี 1,467 ชั่วโมงต่อปี มาเลเซีย อายุ 9-11 ปี 964 ชั่วโมงต่อปี อายุ 12-14 ปี 1,230 ชั่วโมงต่อปี ในขณะที่ชั่วโมงเรียนคงเดิมสำหรับนักเรียน 9-14 ปีในประเทศบราซิล 800 ชั่วโมงต่อปี และประเทศจาเมกา 950 ชั่วโมงต่อปี (แผนภาพ 36 และภาคผนวก ตาราง 15)

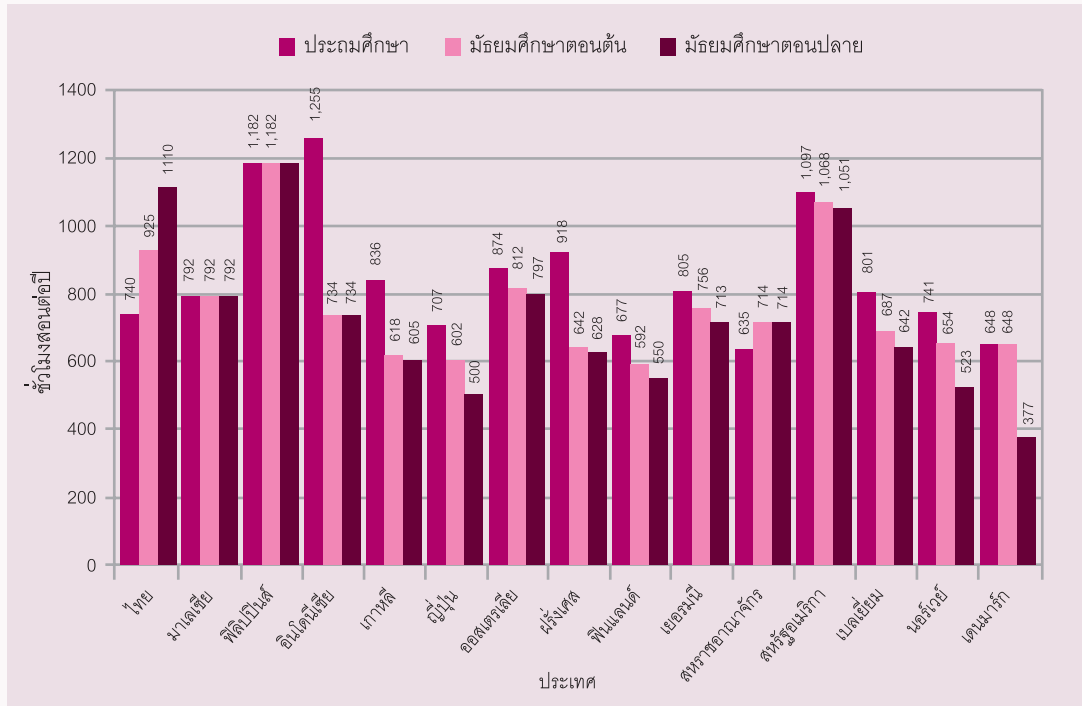
สำหรับเวลาเรียนใน 1 คาบ ของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน โดยอยู่ระหว่าง 32-120 นาที กล่าวคือ ประเทศไทยกำหนดให้เวลาเรียน 1 คาบใช้เวลา 50 นาที ซึ่งประเทศส่วนใหญ่จะมีเวลาเรียนอยู่ที่ 40 นาที เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ศรีลังกา และจาเมกา ประเทศที่มีเวลาเรียน 1 คาบ น้อยที่สุดคือ 32 นาที ได้แก่ อินโดนีเซีย และอาร์เจนตินามีเวลาเรียนใน 1 คาบ มากที่สุดคือ 120 นาที (ภาคผนวก ตาราง 15)

4.1.4 จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปี

ระดับประถมศึกษา จำนวนชั่วโมงสอนของครูในประเทศไทย มีจำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปีเท่ากับ 740 ชั่วโมง ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับประเทศส่วนใหญ่ เช่น มาเลเซีย 792 ชั่วโมง ประเทศที่มีชั่วโมงสอนของครูต่อปีมากกว่า 1,000 ชั่วโมงได้แก่ อินโดนีเซีย 1,255 ชั่วโมง ฟิลิปปินส์ 1,182 ชั่วโมง และสหรัฐอเมริกา 1,097 ชั่วโมง ประเทศที่มีชั่วโมงสอนของครูต่อปีน้อยได้แก่ สหราชอาณาจักร 635 ชั่วโมง ฟินแลนด์ 677 ชั่วโมง ญี่ปุ่น 707 ชั่วโมง เป็นต้น (แผนภาพ 37 และภาคผนวก ตาราง 16)

แผนภาพ 37 จำนวนชั่วโมงสอนต่อปีของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 16)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับจำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปี ส่วนใหญ่มักจะน้อยลงเมื่อชั้นเรียนระดับสูงขึ้น แต่ใน**ประเทศไทย** จำนวนชั่วโมงกลับเพิ่มขึ้นเป็น 925 ชั่วโมง ฟิลิปปินส์มีชั่วโมงสอนของครูมากที่สุด คือ 1,182 ชั่วโมง รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา 1,068 ชั่วโมง ออสเตรเลีย 812 ชั่วโมง เยอรมนี 756 ชั่วโมง น้อยที่สุดคือ ญี่ปุ่น 602 ชั่วโมง เกาหลี 618 ชั่วโมง (แผนภาพ 37 และภาคผนวก ตาราง 16)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปีมากที่สุดคือ ฟิลิปปินส์ 1,182 ชั่วโมง รองลงมาคือ**ประเทศไทย** 1,110 ชั่วโมง สหรัฐอเมริกา 1,051 ชั่วโมง ออสเตรเลีย 797 ชั่วโมง มาเลเซีย 792 ชั่วโมง ในขณะที่เดนมาร์กมีชั่วโมงสอนน้อยที่สุด 377 ชั่วโมง นอร์เวย์ 523 ชั่วโมง ญี่ปุ่น 500 ชั่วโมง เกาหลี 605 ชั่วโมง

ส่วนประเทศมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ จำนวนชั่วโมงจะเท่ากันทั้ง 3 ระดับ คือ 792 และ 1,182 ชั่วโมง ตามลำดับ (แผนภาพ 37 และภาคผนวก ตาราง 16)

ทั้งนี้ หากพิจารณาจำนวนสัปดาห์ต่อปีที่ครูทำการสอนจะพบว่าประเทศไทย ครูทุกระดับการศึกษาทำการสอน 40 สัปดาห์ต่อปี เช่นเดียวกับประเทศฟิลิปปินส์ เกาหลี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และเยอรมนี ประเทศที่ครูสอนต่อสัปดาห์โดยเฉลี่ยมากกว่า 40 สัปดาห์ต่อปีทุกระดับมี มาเลเซีย และเดนมาร์ก 42 สัปดาห์ต่อปี อินโดนีเซีย 44 สัปดาห์ต่อปี ทั้งนี้ ประเทศที่มีสัปดาห์การสอนน้อยกว่า 40 สัปดาห์ ได้แก่ ฝรั่งเศส 35 สัปดาห์ต่อปี สหรัฐอเมริกา 36 สัปดาห์ เบลเยียม 37 สัปดาห์ สหราชอาณาจักร 38 สัปดาห์ (ภาคผนวก ตาราง 16)

4.1.5 บัญชีเงินเดือนครู

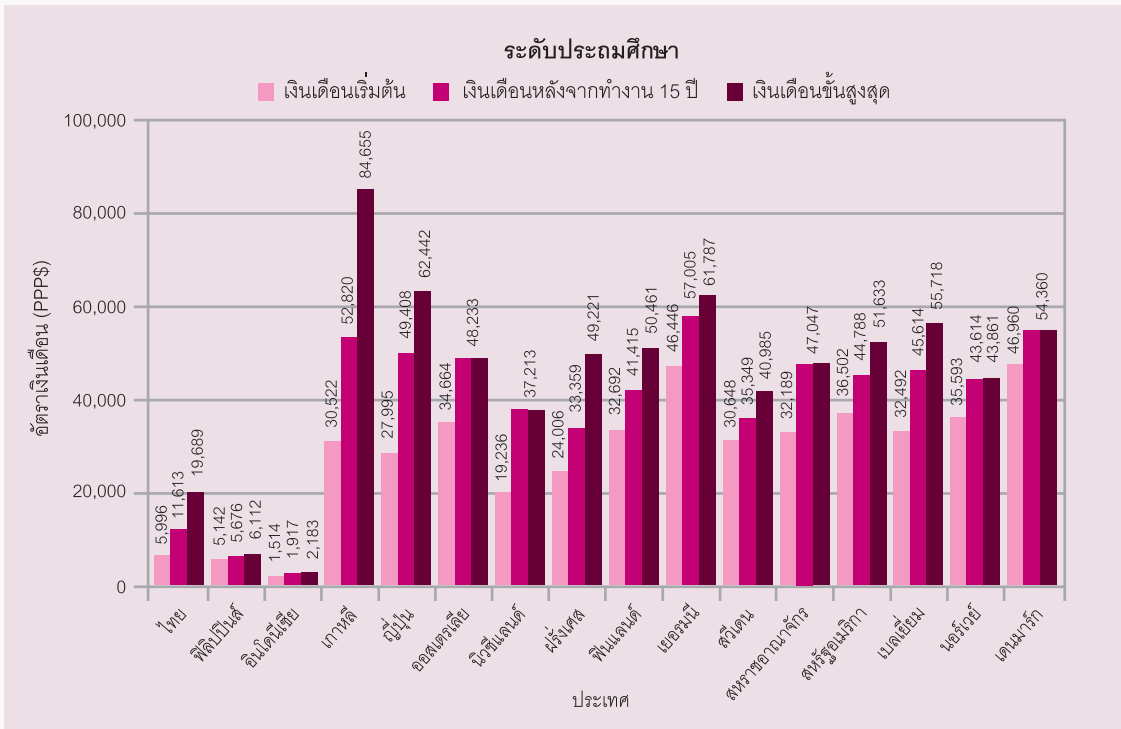
ระดับเงินเดือนครูมีอิทธิพลต่อความสามารถของประเทศในการจ้างและดูแลรักษาแรงงานครูที่มีคุณวุฒิ การกำหนดอัตราเงินเดือนและผลตอบแทนในระดับสูงเพื่อชักจูงครูที่มีคุณภาพดี เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีหน้าที่ตัดสินใจจะต้องพิจารณาเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างเงินงบประมาณกับคุณภาพครู ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ ที่ต้องพิจารณาร่วมด้วย ได้แก่ การกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำของผู้ที่จะเป็นครู อัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่พอเหมาะ ขนาดของชั้นเรียน จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียน และจำนวนชั่วโมงสอนของครู

ตัวชี้วัดที่นำมาใช้บ่อยๆ ในการเปรียบเทียบระดับนานาชาติเกี่ยวกับเงินเดือนครูมี 2 วิธีคือ วิธีแรกเป็นการเปรียบเทียบเงินเดือนที่เป็นตัวเงิน โดยอาศัยบัญชีเงินเดือนตามกฎหมาย แล้วเปลี่ยนเป็นเงินเหรียญสหรัฐปรับด้วยค่าอำนาจการซื้อเปรียบเทียบเป็นค่า PPP\$ (Purchasing Power Parities) เพื่อขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างค่าครองชีพของแต่ละประเทศ วิธีที่สองเป็นการเปรียบเทียบเงินเดือน โดยคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (GDP per capita) วิธีนี้เป็นการวัดระดับการลงทุนด้านครูที่สัมพันธ์กับความสามารถของประเทศในการกำหนดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา การเปรียบเทียบระดับเงินเดือนครูจะใช้จุดที่ครูทำงานมาครั้งชีวิตตามบัญชีเงินเดือนเป็นตัวประมาณค่าเฉลี่ยของระดับผลตอบแทน

ความเสมอภาคของอำนาจการซื้อ หรือ PPP\$ (Purchasing Power Parities) หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนทางการเงินที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางอำนาจการซื้อของเงินสกุลต่างๆ ที่แตกต่างกัน หมายความว่า เงินจำนวนหนึ่งเมื่อเปลี่ยนเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐที่อัตรา PPP (PPP\$) จะสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้เท่าเทียมกันในทุกประเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง PPP คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงเงินตราที่ขจัดความแตกต่างระหว่างมูลค่าของเงินในประเทศต่างๆ ดังนั้น การเปรียบเทียบระหว่างประเทศจึงสะท้อนให้เห็นเพียงความแตกต่างของปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อเท่านั้น

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) หมายถึง ผลบวกของมูลค่ารวมทั้งสิ้นจากผู้ผลิตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมทั้ง การค้าส่งและการขนส่ง บวกภาษีผลผลิต และลบเงินสนับสนุนต่างๆ ที่ไม่รวมอยู่ในมูลค่าของผลิตภัณฑ์

แผนภาพ 38 อัตราเงินเดือนของครูระดับประถมศึกษา คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตาม บัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ.2552

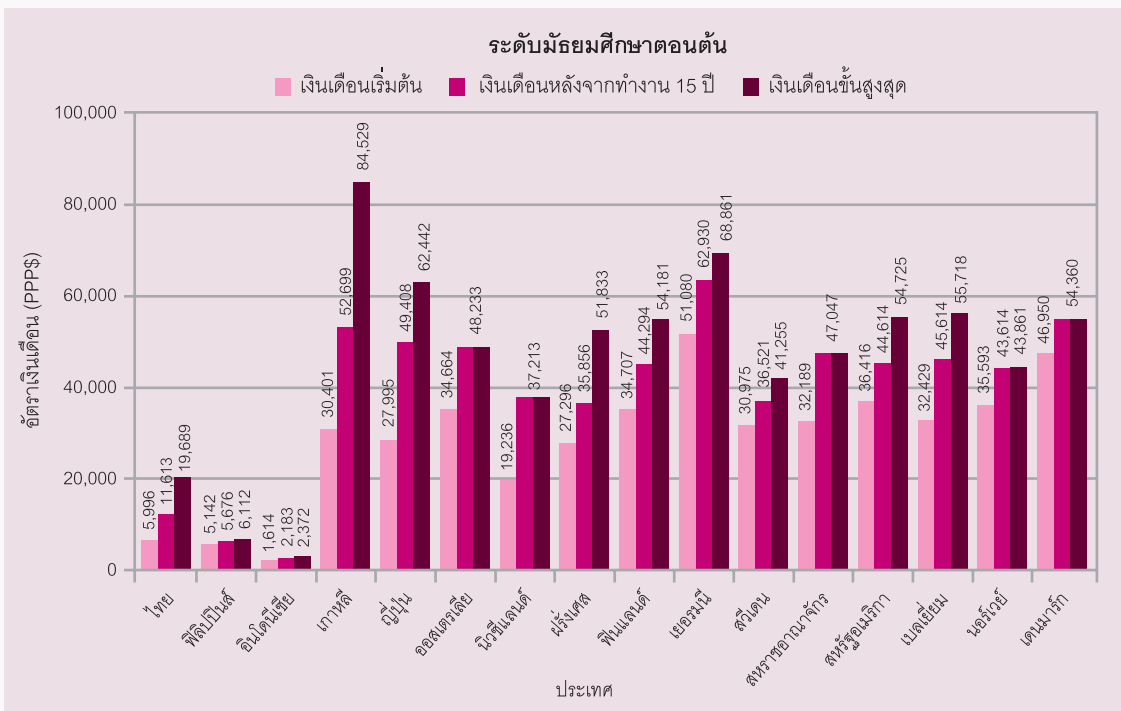

ที่มา : Global Education Digest 2011 (ภาคผนวก ตาราง 17)

ในประเทศไทย อัตราเงินเดือนครูเท่ากันทุกระดับการศึกษา (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ)) โดยครูที่เริ่มทำงานจะได้รับอัตราเงินเดือน 5,996 PPP\$ เมื่อทำงานไปแล้ว 15 ปีได้รับ 11,613 PPP\$ โดยเงินเดือนสูงสุดที่จะได้รับคือ 19,689 PPP\$ เหมือนกับประเทศฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ อัตราเงินเดือนทั้ง 3 ระดับของประเทศไทย สูงกว่าอัตราเงินเดือนของประเทศฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย แต่อัตราเงินเดือนทั้ง 3 ระดับของประเทศไทย ก็ยังต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของหลายประเทศ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เป็นต้น (ภาคผนวกตารางที่ 17)

ระดับประถมศึกษา ประเทศไทยมีอัตราเงินเดือนเริ่มต้น 5,996 PPP\$ หลังทำงาน 15 ปี 11,613 PPP\$ และเงินเดือนขั้นสูงสุด 19,689 PPP\$ ซึ่งสูงกว่าฟิลิปปินส์ ที่เริ่มต้น 5,142 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 5,676 PPP\$ และขั้นสูงสุด 6,112 PPP\$ อินโดนีเซียมีอัตราเงินเดือนน้อยที่สุด เริ่มต้น 1,614 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 1,917 PPP\$ และขั้นสูงสุด 2,183 PPP\$ ส่วนประเทศที่มีอัตราเงินเดือนค่อนข้างสูง คือ ออสเตรเลีย เริ่มต้น 34,664 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 48,233 PPP\$ และขั้นสูงสุด 48,233 PPP\$ เกาหลี เริ่มต้น 30,522 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 52,820 PPP\$ และขั้นสูงสุด 84,655 PPP\$ และญี่ปุ่น เริ่มต้น 27,995 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 49,408 PPP\$ และขั้นสูงสุด 62,442 PPP\$ (แผนภาพ 38 และภาคผนวก ตารางที่ 17)

แผนภาพ 39 อัตราเงินเดือนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ.2552

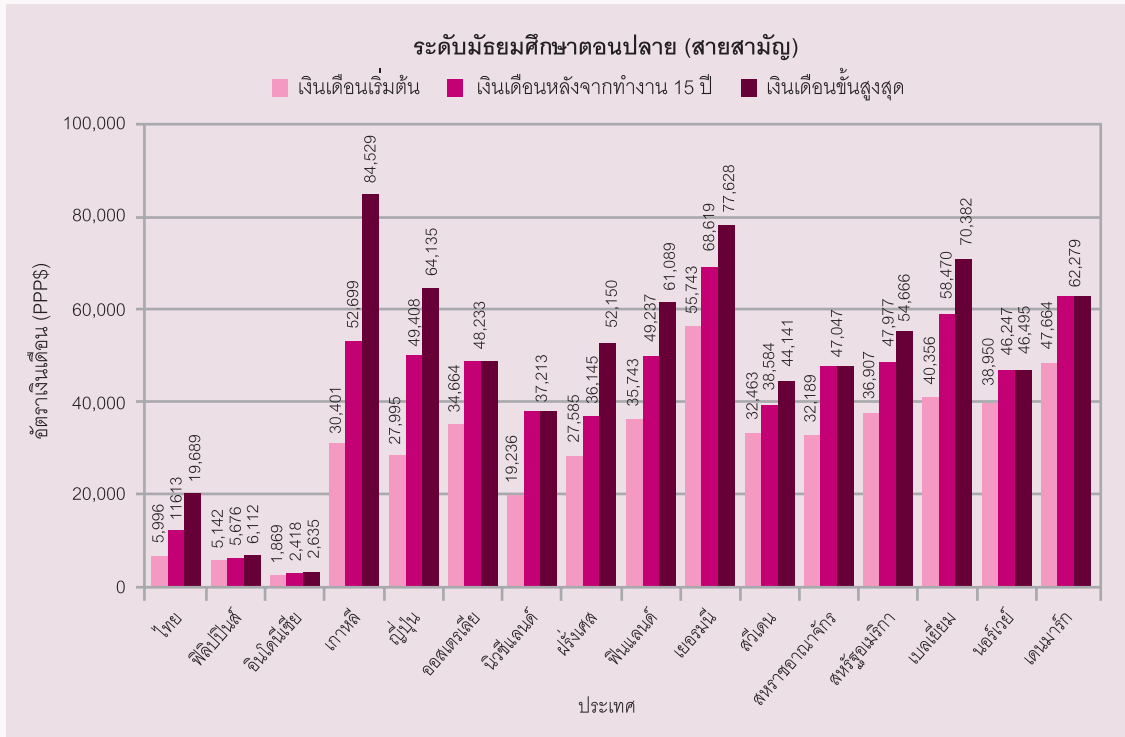

ที่มา : Global Education Digest 2011 (ภาคผนวก ตาราง 17)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทย มีอัตราเงินเดือนเริ่มต้น 5,996 PPP\$ หลังทำงาน 15 ปี 11,613 PPP\$ และเงินเดือนขั้นสูงสุด 19,689 PPP\$ (เท่ากับระดับประถมศึกษา) ซึ่งสูงกว่าฟิลิปปินส์ ที่เริ่มต้น 5,142 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 5,676 PPP\$ และขั้นสูงสุด 6,112 PPP\$ อินโดนีเซียมีอัตราเงินเดือนน้อยที่สุด เริ่มต้น 1,614 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 2,183 PPP\$ และขั้นสูงสุด 2,372 PPP\$ ส่วนประเทศที่มีอัตราเงินเดือนค่อนข้างสูง คือ ออสเตรเลีย เริ่มต้น 34,664 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 48,233 PPP\$ และขั้นสูงสุด 48,233 PPP\$ เกาหลี เริ่มต้น 30,401 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 52,699 PPP\$ และขั้นสูงสุด 84,529 PPP\$ และญี่ปุ่น เริ่มต้น 27,995 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 49,408 PPP\$ และขั้นสูงสุด 62,442 PPP\$ (แผนภาพ 39 และภาคผนวก ตารางที่ 17)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) ประเทศไทย มีอัตราเงินเดือนเริ่มต้น 5,996 PPP\$ หลังทำงาน 15 ปี 11,613 PPP\$ และเงินเดือนขั้นสูงสุด 19,689 PPP\$ (เท่ากับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) ซึ่งสูงกว่าฟิลิปปินส์ ที่เริ่มต้น 5,142 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 5,676 PPP\$ และขั้นสูงสุด 6,112 PPP\$ อินโดนีเซียมีอัตราเงินเดือนน้อยที่สุด เริ่มต้น 1,869 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 2,418 PPP\$ และขั้นสูงสุด 2,635 PPP\$ ส่วนประเทศที่มีอัตราเงินเดือนค่อนข้างสูง คือ ออสเตรเลีย เริ่มต้น 34,664 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 48,233 PPP\$ และขั้นสูงสุด 48,233 PPP\$ เกาหลี เริ่มต้น 30,401 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 52,699 PPP\$ และขั้นสูงสุด 84,529 PPP\$ และญี่ปุ่น เริ่มต้น 27,995 PPP\$ หลังจาก 15 ปี 49,408 PPP\$ และขั้นสูงสุด 64,135 PPP\$ (แผนภาพ 40 และภาคผนวก ตารางที่ 17)

แผนภาพ 40 อัตราเงินเดือนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็น PPP\$ ของเงินเดือนตามบัญชีเงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษาพ.ศ.2552

ที่มา : Global Education Digest 2011 (ภาคผนวก ตาราง 17)

4.1.6 อัตราค่าใช้จ่ายของเวลาในการสอน 1 ชั่วโมง (คิดเป็น PPP\$) ของเงินเดือนครูที่ทำงานมา 15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา

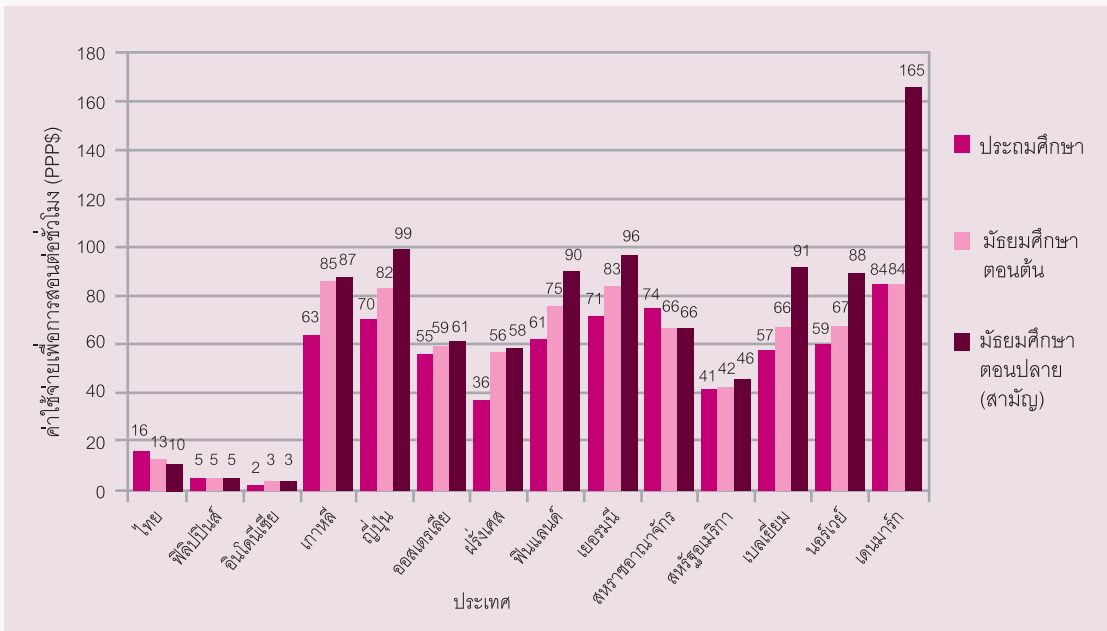
ความแตกต่างระหว่างเงินเดือนเริ่มต้นและเงินเดือนหลังการทำงาน 15 ปีเป็นตัวชี้วัดว่าแต่ละประเทศจ่ายค่าประสบการณ์ในการสอนของครูเท่าใด การปรับปรุงโอกาสในการมีรายได้เพิ่มขึ้นมีผลกระทบเชิงบวกต่อการรักษาครูไว้ได้ในประเทศไทยอัตราเงินเดือนครูระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) มีอัตราเท่ากันทั้ง 3 ระดับ

ตัวชี้วัดที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับพิจารณาค่าใช้จ่ายของเวลาในการสอนคือ อัตราเงินเดือนตามกฎหมายสำหรับครูที่สอนมา 15 ปี สัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมงการสอนของครูต่อปี ซึ่งครูคาดว่าจะทำการสอนนักเรียน แม้ว่าตัวชี้วัดนี้ไม่ได้ปรับเงินเดือนตามจำนวนเวลาซึ่งครูใช้ในการสอนและทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด แต่ก็ให้ตัวประมาณค่าของค่าใช้จ่ายที่สามารถเปรียบเทียบได้เกี่ยวกับชั่วโมงที่สอน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของอัตรา

เงินเดือนหลังจากทำการสอน 15 ปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง ในประเทศไทยระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงเท่ากับ 16 PPP\$ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 13 PPP\$ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 PPP\$ ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง ของประเทศส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นหรือเท่ากันทุกระดับ แต่ประเทศไทยค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงกลับลดลง เนื่องมาจากชั่วโมงการสอนต่อปีจะเพิ่มขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ชั่วโมงการสอนต่อปีจะลดลง หรือเท่ากันในทุกๆระดับ เช่น ฟิลิปปินส์ มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง เท่ากับ 5 PPP\$ ในทุกระดับ

ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงสูงคือ ญี่ปุ่น ระดับประถมศึกษา 70 PPP\$ มัธยมศึกษาตอนต้น 82 PPP\$ และมัธยมศึกษาตอนปลาย 99 PPP\$ รองลงมาคือ เกาหลี ระดับประถมศึกษา เท่ากับ 63 PPP\$ มัธยมศึกษาตอนต้น 85 PPP\$ และมัธยมศึกษาตอนปลาย 87 PPP\$ ส่วนประเทศที่มีค่าใช้จ่ายต่อ 1 ชั่วโมงน้อยคือ อินโดนีเซีย ระดับประถมศึกษา 2 PPP\$ มัธยมศึกษาตอนต้น 3 PPP\$ และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 PPP\$ และฟิลิปปินส์ ค่าใช้จ่ายต่อ 1 ชั่วโมงเท่ากันทุกระดับคือ 5 PPP\$ (แผนภาพ 41 และภาคผนวก ตาราง 18)

แผนภาพ 41 อัตราค่าใช้จ่ายในการสอนต่อ 1 ชั่วโมง (PPP\$) ของอัตราเงินเดือนครูที่ทำงานมา 15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011 (ภาคผนวก ตาราง 18)

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับนานาชาติ

4.2.1 โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD)) ได้ดำเนินการโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระบบการศึกษาของประเทศในการเตรียมตัวนักเรียน (อายุ 15 ปี) ที่จบการศึกษาภาคบังคับ พร้อมทั้งจะเรียนรู้และเป็นประชาชนที่มีคุณภาพในอนาคตได้ดีหรือไม่ เพียงใด

PISA ไม่ประเมินความรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน แต่เน้นความรู้และทักษะที่ต้องใช้ในชีวิตจริงนอกโรงเรียนในอนาคต ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การรู้เรื่อง (Literacy) 3 ด้าน คือ การอ่าน (Reading Literacy) คณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy) และวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) โดยประเมินในด้านต่างๆ ทั้งสาม และเพิ่มเติมด้านทักษะที่ต้องใช้ในกระบวนการการเรียนรู้ คือ การแก้ปัญหา และกระบวนการที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิต

PISA มีการประเมินผลทุกๆ 3 ปี เพื่อติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ข้อมูลแก่ระดับนโยบาย การประเมินผลแต่ละครั้งจะครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน แต่จะให้น้ำหนักความสำคัญแต่ละวิชาสลับกันไป PISA 2000 ให้น้ำหนักการอ่านเป็นหัวใจหลัก PISA 2003 ให้น้ำหนักด้านคณิตศาสตร์ PISA 2006 ให้น้ำหนักด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ วิชาที่เป็นหัวใจหลักจะมีน้ำหนัก 60% ของภารกิจการประเมิน ส่วนวิชารองจะมีน้ำหนักวิชาละ 20% ครั้งนี้เป็นการวิจัย PISA 2009 ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการประเมินรอบสอง และให้น้ำหนักการประเมินด้านการอ่านเป็นสำคัญ หรือเรียกได้ว่าเป็นการประเมินการอ่านซ้ำเป็นรอบที่สอง เพื่อติดตามดูว่าในเวลาที่เปลี่ยนไปนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด

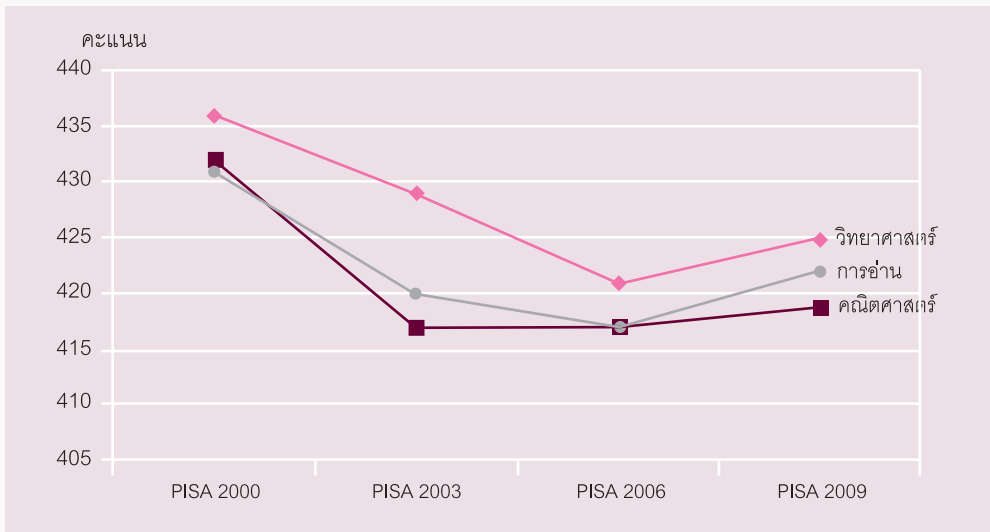
ผลการประเมินในภาพรวม

PISA รายงานเป็นคะแนนเฉลี่ยเทียบกับค่าเฉลี่ย OECD ซึ่งเป็นคะแนนมาตรฐาน และรายงานเป็นระดับการรู้เรื่อง 6 ระดับ จากระดับ 1 (ต่ำสุด) จนถึงระดับ 6 (สูงสุด) และกำหนดให้ระดับ 2 เป็นระดับพื้นฐานที่นักเรียนเริ่มแสดงว่ารู้และพอจะใช้ประโยชน์จากความรู้ได้ในชีวิต ตัวเลขบอกจำนวนนักเรียนที่ระดับต่ำเป็นตัวชี้บ่งที่สำคัญว่าคุณภาพของพลเมืองที่จะมีส่วนร่วมในสังคมและในตลาดแรงงานในอนาคตจะมีลักษณะอย่างไร

สำหรับประเทศไทย เริ่มเข้าร่วมโครงการประเมิน PISA ตั้งแต่โครงการ PISA 2000 ซึ่งผลประเมินที่ผ่านมา ตั้งแต่ PISA 2000 - 2009 อ้างในรายงานบทสรุปเพื่อการบริหารของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) สรุปได้ว่า ผลประเมิน PISA 2009 นักเรียนไทยกลุ่มอายุ 15 ปี มีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา และมีแนวโน้มผลการประเมินผลต่ำลงทุกวิชาเมื่อเทียบกับการประเมินครั้งแรก (PISA 2000) อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับ PISA 2006 พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยในด้านการอ่าน และวิทยาศาสตร์ ยกเว้น คณิตศาสตร์เกือบไม่เปลี่ยนแปลง (แผนภาพ 42)

แผนภาพ 42 แนวโน้มผลการประเมินจาก PISA 2000 ถึง PISA 2009 ของประเทศไทย

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ บทสรุปเพื่อการบริหาร.

สำหรับรายละเอียดผลการประเมิน PISA 2009 ใน 3 ด้าน มีดังนี้

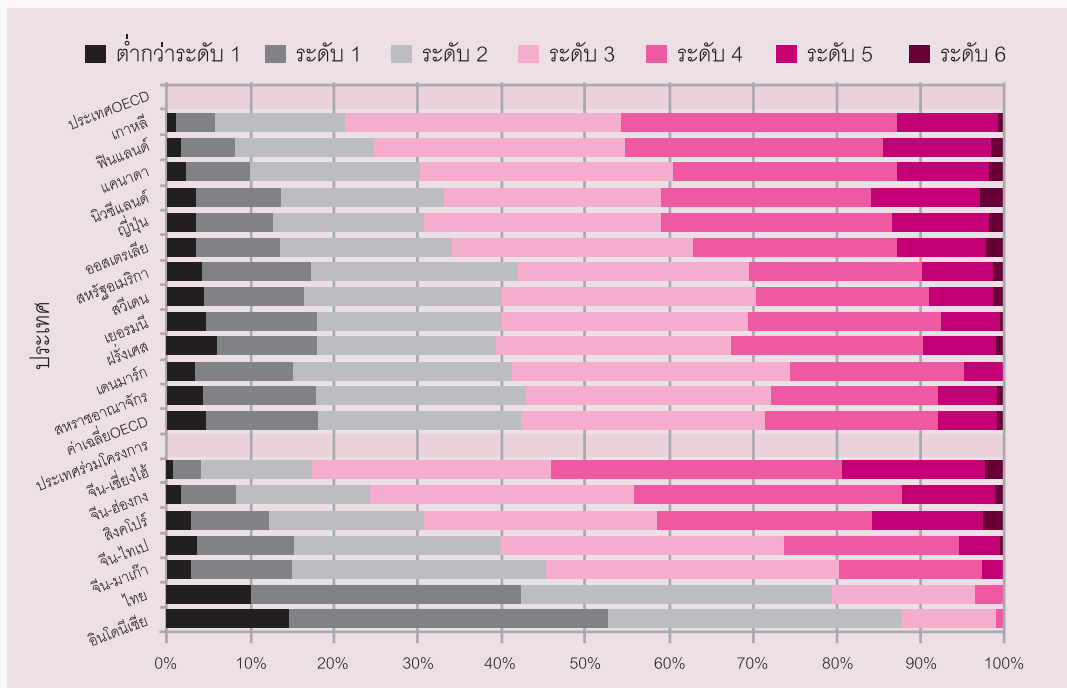
ก. การรู้เรื่องการอ่าน (Reading literacy)

เนื่องจากการประเมิน PISA 2009 เป็นการประเมินที่เน้นเรื่องทักษะการอ่านเป็นหลัก ทักษะการอ่านมีความสำคัญมากในปัจจุบัน เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ทุกประเภท เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านอื่นๆ ในชีวิต PISA ได้แบ่งเกณฑ์ระดับความสามารถการอ่าน เป็น 7 ระดับ ได้แก่ ต่ำกว่าระดับ 1 คะแนน

ต่ำกว่า 334.75 คะแนน ระดับ 1 คะแนน 334.75 - 407.47คะแนน ระดับ 2 คะแนน 407.47 - 480.18 คะแนน ระดับ 3 คะแนน 480.18 - 552.89 คะแนน ระดับ 4 คะแนน 552.89 - 625.61 คะแนน ระดับ 5 คะแนน 625.61 - 698.32 คะแนน และระดับ 6 คะแนนสูงกว่า 698.32 คะแนน (ภาคผนวก ตาราง 19)

ผลการประเมิน PISA 2009 สรุปว่า คะแนนเฉลี่ย OECD เป็น 493 คะแนน ประเทศนอกกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูง ได้แก่ จีน-เซี่ยงไฮ้ (556) รองลงมา ได้แก่ จีน-ฮ่องกง (533) สิงคโปร์ (526) จีน-ไทเป (495) จีน-มาเก๊า (487) อินโดนีเซีย (402) ประเทศไทย (421) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD อยู่มาก ส่วนประเทศในกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูงเกิน 500 คะแนน ได้แก่ เกาหลี (539) ฟินแลนด์ (536) แคนาดา (524) นิวซีแลนด์ (521) ญี่ปุ่น (520) ออสเตรเลีย (515) และสหรัฐอเมริกา (500) (แผนภาพ 43 และภาคผนวก ตาราง 19)

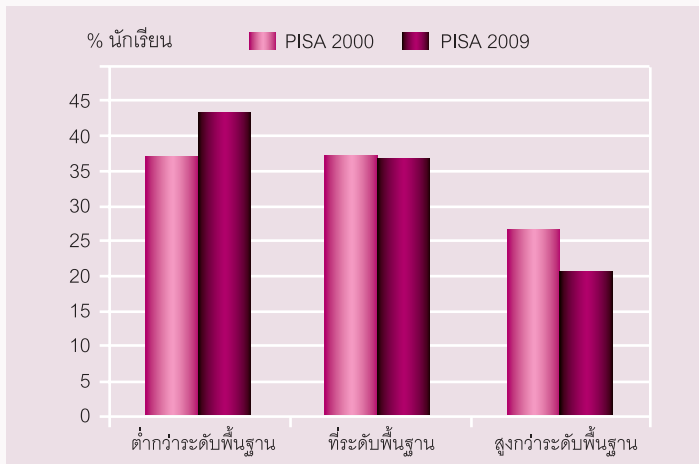
แผนภาพ 43 ร้อยละของนักเรียนที่มีการอ่านระดับต่างๆ โครงการ PISA 2009

ที่มา : สสวท., PISA 2009 และ OECD, PISA 2009 Results (ภาคผนวก ตาราง 19)

นอกจากนี้ จากผลการประเมิน PISA 2009 ประเทศไทย มีคะแนนเฉลี่ย 421 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ OECD (493) ใน PISA 2009 นักเรียนไทยส่วนใหญ่มีการอ่านไม่ถึงระดับพื้นฐาน (ระดับ 2) มีถึง 43% ซึ่งเป็นสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับ PISA 2000 (37%) และนักเรียนอายุ 15 ปีของไทย ร้อยละ 78 (หรือประมาณสามในสี่ส่วน) มีการอ่านสูงสุดอยู่เพียงระดับพื้นฐาน (ระดับ 2) เท่านั้น ยังคงเท่าเดิมกับ PISA 2000 แสดงว่านักเรียนที่มีการอ่านสูงกว่าระดับพื้นฐานมีจำนวนลดลง ส่วนการอ่านระดับสูงสุด (ระดับ 6) เกือบไม่มีนักเรียนเลย (0.03%) และที่ระดับ 5 มีนักเรียนเพียง 0.3% เท่านั้น เมื่อเรียงลำดับตามสัดส่วนของนักเรียนที่มีการอ่านถึงระดับ 5 และระดับ 6 ไทยอยู่ในอันดับที่ 59 (มีนักเรียน 0.3%) (แผนภาพ 44)

แผนภาพ 44 จำนวนร้อยละของนักเรียนที่มีการอ่านต่ำกว่าและสูงกว่าระดับพื้นฐานของประเทศไทย เปรียบเทียบ PISA 2000 กับ PISA 2009

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ บทสรุปเพื่อการบริหาร.

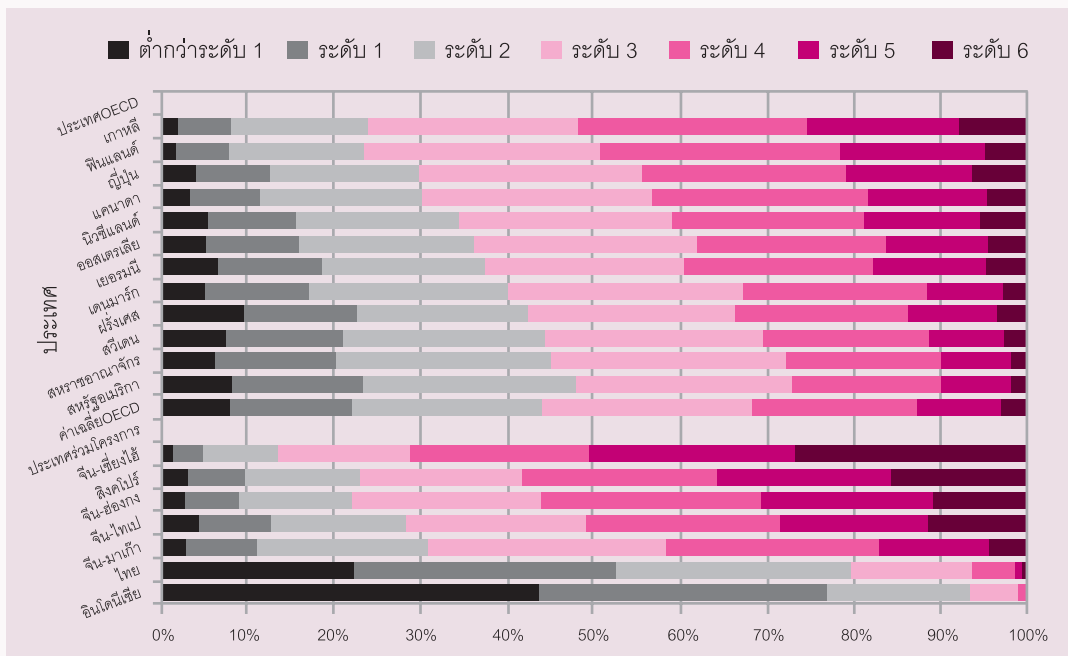
ข. การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematics literacy)

เนื่องจาก PISA 2003 เป็นการประเมินผลที่เน้นหนักด้านคณิตศาสตร์ ดังนั้น การติดตามแนวโน้มจะติดตามจาก PISA 2003 เป็นต้นมา ใน PISA 2009 ได้แบ่งเกณฑ์ระดับความสามารถด้านคณิตศาสตร์ เป็น 7 ระดับ ได้แก่ ต่ำกว่าระดับ 1 คะแนน 357.77 ระดับ 1 คะแนน 357.77 - 420.07 คะแนน ระดับ 2 คะแนน 420.07 - 482.38 คะแนน ระดับ 3 คะแนน 482.38 - 544.68 คะแนน ระดับ 4 คะแนน 544.68

- 606.99 คะแนน ระดับ 5 คะแนน 609.99 - 669.30 คะแนน และระดับ 6 คะแนน มากกว่า 669.30 คะแนน (ภาคผนวก ตาราง 20)

ผลการประเมิน PISA 2009 พบว่า คะแนนเฉลี่ย OECD เป็น 496 คะแนน ประเทศนอกกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูง ได้แก่ จีน-เซี่ยงไฮ้ (600) สิงคโปร์ (562) จีน-ฮ่องกง (555) จีน-ไทเป (543) และจีน-มาเก๊า (525) ส่วนประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ย 419 น้อยกว่าค่าเฉลี่ย OECD รองลงมาคือ อินโดนีเซีย (371) ส่วนประเทศในกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูงเกิน 500 คะแนน ได้แก่ เกาหลี (546) ฟินแลนด์ (541) ญี่ปุ่น (529) แคนาดา (527) นิวซีแลนด์ (519) ออสเตรเลีย (514) เยอรมนี (513) และเดนมาร์ก (503) เป็นต้น (แผนภาพ 45 และภาคผนวก ตาราง 20)

แผนภาพ 45 ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้เรื่องคณิตศาสตร์ที่ระดับต่างๆ โครงการ PISA 2009

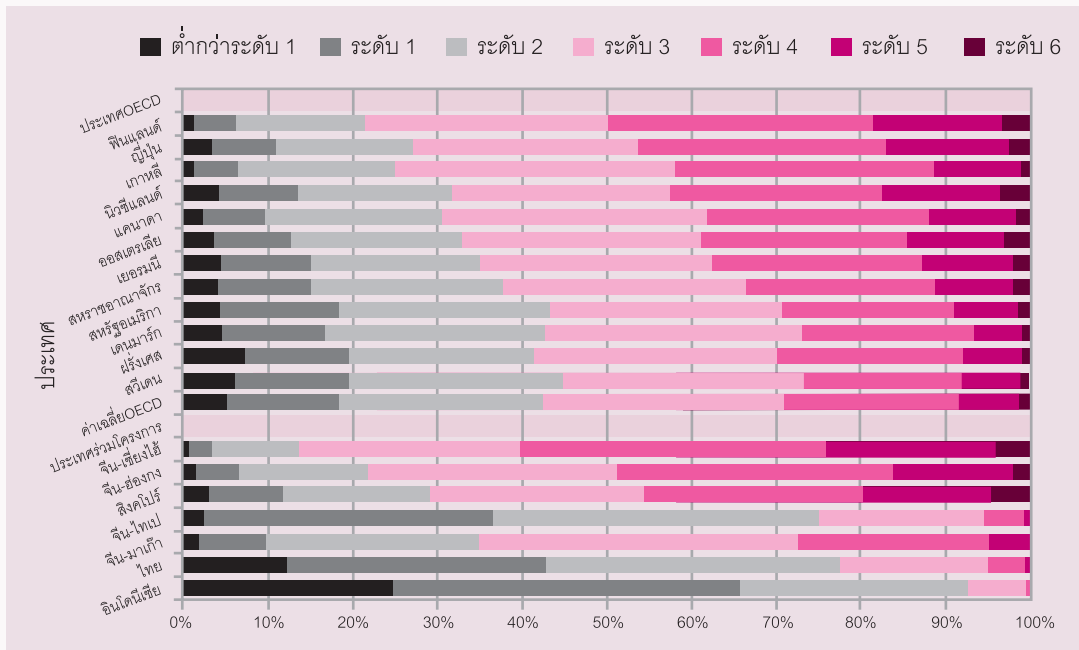
ที่มา : สสวท., PISA 2009 และ OECD, PISA 2009 Results (ภาคผนวก ตาราง 20)

ค. การรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)

เนื่องจาก PISA 2006 เป็นการประเมินผลที่เน้นหนักด้านวิทยาศาสตร์ ดังนั้น การติดตามแนวโน้มจะติดตามจาก PISA 2006 เป็นต้นมา ผลการประเมินวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ PISA 2009 ได้สำรวจสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เป็น 7 ระดับ ได้แก่ **ต่ำกว่าระดับ 1** คะแนนต่ำกว่า 334.94 **ระดับ 1** คะแนน 334.94 - 409.54 **ระดับ 2** คะแนน 409.54 - 484.14 **ระดับ 3** คะแนน 484.14 - 558.73 **ระดับ 4** คะแนน 558.73 - 633.33 **ระดับ 5** คะแนน 633.33 - 707.93 **ระดับ 6** คะแนนมากกว่า 707.93 คะแนน

ผลการประเมิน PISA 2009 พบว่า คะแนนเฉลี่ย OECD เป็น 501 คะแนน ปรากฏว่า ประเทศนอกกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูง ได้แก่ จีน-เซี่ยงไฮ้ (575) จีน-ฮ่องกง (549) สิงคโปร์ (542) จีน-ไทเป (520) และจีน-มาเก๊า (511) ส่วนประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ย 425 น้อยกว่าค่าเฉลี่ย OECD (501) รองลงมาคือ อินโดนีเซีย (383) ส่วนประเทศในกลุ่ม OECD ที่มีคะแนนสูงเกิน 500 คะแนน ได้แก่ ฟินแลนด์ (554) ญี่ปุ่น (539) เกาหลี (538) นิวซีแลนด์ (532) แคนาดา (529) ออสเตรเลีย (527) เยอรมนี (520) สหราชอาณาจักร (514) และสหรัฐอเมริกา (502) เป็นต้น (แผนภาพ 46 และภาคผนวกตาราง 21)

แผนภาพ 46 ร้อยละของนักเรียนที่มีความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ที่ระดับต่างๆ โครงการ PISA 2009

ที่มา : สสวท., PISA 2009 และ OECD, PISA 2009 Results (ภาคผนวก ตาราง 21)

เมื่อเทียบกับ PISA 2006 ผลการประเมินใน PISA 2009 สูงขึ้น แต่ถ้าดูแนวโน้มตั้งแต่ PISA 2000 เป็นต้นมา คะแนนเฉลี่ยยังมีแนวโน้มต่ำลง (ภาคผนวก ตาราง 20)

4.2.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (TIMSS 2007)

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement หรือ IEA) เมื่อปี พ.ศ. 2511 และได้ทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ม.2 ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์การวิจัยแห่งชาติ (National Research Center) ของประเทศไทย ซึ่งได้ร่วมโครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พ.ศ.2550 (Trends in International Mathematics and Science Study หรือ TIMSS 2007) ร่วมกับสมาคมการประเมินผลการศึกษานานาชาติ โดยมีการประเมินทุก 4 ปี ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547

และแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม 2551 โครงการดังกล่าวเป็นการประเมินนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระหว่างปี 2547-2551 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 59 ประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ อิตาลี นอร์เวย์ ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ ไทย จีน อินโดนีเซีย เป็นต้น และอีก 7 รัฐที่เข้าร่วมเปรียบเทียบ

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้วิเคราะห์ระดับความสามารถของนักเรียน และจัดนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ตามจุดตัดของคะแนน 4 ระดับคือ

ต่ำกว่าระดับ 1 ระดับต่ำมาก (Lowest International Benchmark) คะแนนต่ำกว่า 400 คะแนน

ระดับ 1 ระดับต่ำ (Low International Benchmark) คะแนนสูงกว่า 400-475 คะแนน

ระดับ 2 ระดับปานกลาง (Intermediate International Benchmark) คะแนนสูงกว่า 475-550 คะแนน

ระดับ 3 ระดับสูง (High International Benchmark) คะแนนสูงกว่า 550-625 คะแนน

ระดับ 4 ระดับก้าวหน้า (Advanced International Benchmark) คะแนนสูงกว่า 625 คะแนน

ผลการประเมิน สรุปได้ดังนี้

ก. วิชาคณิตศาสตร์ - TIMSS 2007

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (TIMSS 2007) เมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติประเทศที่ได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500) ได้แก่ จีน-ไทเป (598) เกาหลี (597) สิงคโปร์ (593) จีน-ฮ่องกง (572) ญี่ปุ่น (570) อังกฤษ (513) และสหรัฐอเมริกา (508) มี 5 ประเทศแรกที่อยู่ในทวีปเอเชีย สำหรับประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500) ได้แก่ ออสเตรเลีย (496) สวีเดน (491) นอร์เวย์ (469) **ไทย (441)** และอินโดนีเซีย (397) (แผนภาพ 47 และภาคผนวกตาราง 22)

แผนภาพ 47 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2009

ที่มา : สสวท., บทสรุปรายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2007 (ภาคผนวก ตาราง 22)

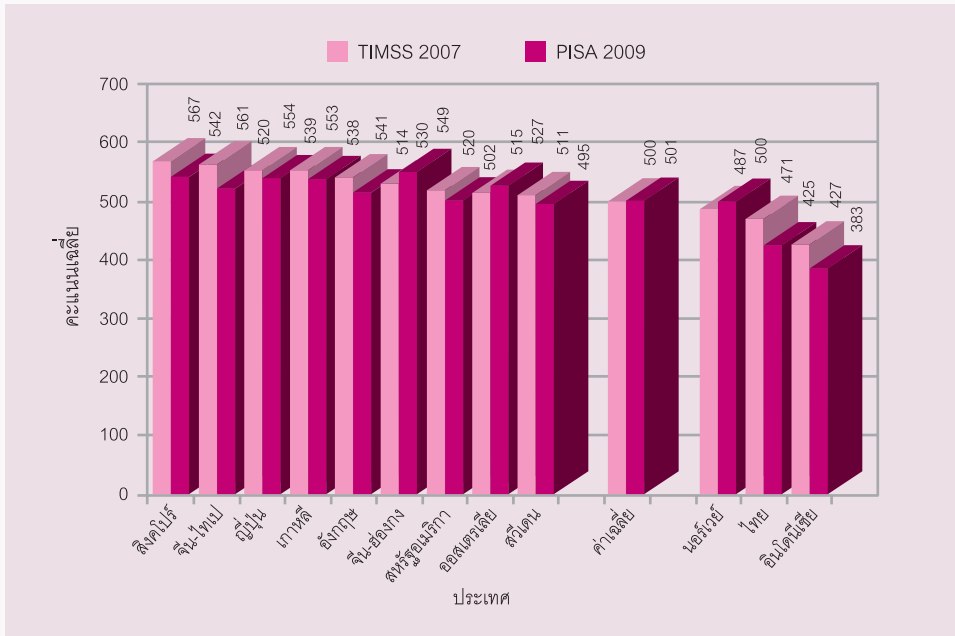
การจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ระดับต่ำ ระดับต่ำมาก ระดับสูง และระดับก้าวหน้า ตามลำดับ โดยนักเรียนจาก จีน-ไทเป เกาหลี สิงคโปร์ ส่วนใหญ่มีความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับก้าวหน้า นักเรียนจากจีน-ฮ่องกง และญี่ปุ่น มีความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับสูง นักเรียนจากอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และออสเตรีย มีความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับปานกลาง นักเรียนจากสวีเดน และนอร์เวย์ ส่วนใหญ่มีความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับปานกลางและต่ำใกล้เคียงกัน ส่วนนักเรียนจากประเทศไทย และอินโดนีเซียส่วนใหญ่มีความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับต่ำและต่ำมาก (แผนภาพ 47 และภาคผนวก ตาราง 22)

ข. วิชาวิทยาศาสตร์ - TIMSS 2007

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เปรียบเทียบกับนานาชาติ (TIMSS 2007) ประเทศที่ได้คะแนนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500) ได้แก่ สิงคโปร์ (567) จีน-ไทเป (561) ญี่ปุ่น (554) เกาหลี (553) อังกฤษ (541) จีน-ฮ่องกง (530) สหรัฐอเมริกา (520) ออสเตรีย (515) และ สวีเดน (511) มี 4 ประเทศแรกอยู่ในทวีปเอเชีย สำหรับประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (500) ได้แก่ นอร์เวย์ (487) ไทย (471) และอินโดนีเซีย (427) (แผนภาพ 48 และภาคผนวก ตาราง 23)

แผนภาพ 48 คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์เปรียบเทียบโครงการ TIMSS 2007 และ PISA 2009

ที่มา : สสวท., บทสรุปรายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2007 (ภาคผนวก ตาราง 23)

การจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ระดับต่ำ ระดับต่ำมาก ระดับสูง และระดับก้าวหน้า ตามลำดับ โดยนักเรียนจาก สิงคโปร์ มีความสามารถทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในระดับก้าวหน้า นักเรียนจาก จีน-ไทเป ญี่ปุ่น อังกฤษ เกาหลี และจีน-ฮ่องกง ส่วนใหญ่มีความสามารถทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในระดับสูง นักเรียนจากสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สวีเดน และนอร์เวย์ มีความสามารถในระดับปานกลาง นักเรียนจากไทย มีความสามารถในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ ส่วนนักเรียนจากอินโดนีเซีย ส่วนใหญ่มีความสามารถในระดับต่ำและต่ำกว่า (แผนภาพ 48 และภาคผนวก ตาราง 23)

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินโครงการ TIMSS 1999 (พ.ศ. 2542) กับปี TIMSS 2007 (พ.ศ. 2550) พบว่า ประเทศไทยคะแนนลดลงทั้ง 2 วิชา คือ คณิตศาสตร์ จาก 467 คะแนน เหลือ 441 คะแนน ลดลง 26 คะแนน และวิทยาศาสตร์ จาก 482 คะแนน เหลือ 471 คะแนน ลดลง 11 คะแนน

4.2.3 การแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ

ในเวทีนานาชาติได้มีการจัดการแข่งขันสำหรับเยาวชนผู้มีอัจฉริยะทางปัญญา ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยจัดการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ เป็นการแข่งขันวิชาการของเยาวชนจากประเทศต่างๆ ใน 5 สาขาวิชา คือ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์ สาเหตุที่จัดให้มีการแข่งขันมาจากความเชื่อที่ว่า ผู้มีอัจฉริยะทางปัญญามีอยู่ทั่วไปทุกๆ ประเทศ หากจัดให้มีการแข่งขันทางวิชาการ จะเป็นการช่วยพัฒนาความสามารถทางปัญญาของเยาวชนโลก ซึ่งได้จัดให้มีการแข่งขันแต่ละวิชา ตามลำดับดังนี้

วิชาคณิตศาสตร์ จัดให้มีการแข่งขันเป็นวิชาแรก โดยเริ่มแข่งขันครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2502 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมโรมาเนีย มี 6 ประเทศเข้าร่วมการแข่งขัน

วิชาฟิสิกส์ แข่งขันเป็นวิชาที่ 2 เริ่มแข่งขันครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2510 ณ ประเทศโปแลนด์ มี 3 ประเทศเข้าร่วมการแข่งขัน

วิชาเคมี แข่งขันเป็นวิชาที่ 3 เริ่มแข่งขันครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2512 ณ ประเทศเชคโกสโลวาเกีย มี 3 ประเทศเข้าร่วมการแข่งขัน

วิชาคอมพิวเตอร์ แข่งขันเป็นวิชาที่ 4 เริ่มแข่งขันครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2532 ณ ประเทศบัลกาเรีย มี 13 ประเทศเข้าร่วมการแข่งขัน

วิชาชีววิทยา แข่งขันเป็นวิชาที่ 5 เริ่มแข่งขันครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2533 ณ สหพันธ์สาธารณรัฐเชคและสโลวัต มี 5 ประเทศเข้าร่วมการแข่งขัน

ปี พ.ศ. 2552 **วิชาคณิตศาสตร์** ประเทศที่ได้รับเหรียญทอง ได้แก่ จีน ได้เหรียญทองมากที่สุด 6 เหรียญ รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่นและรัสเซียได้เท่ากัน 5 เหรียญ เกาหลีใต้และเกาหลีเหนือ ได้เท่ากัน 3 เหรียญ สหรัฐอเมริกา ได้ 2 เหรียญ ส่วน**ประเทศไทย**ได้ 1 เหรียญ เท่ากับ เยอรมนี เบลารุส ใต้หวัน

จากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ ทั้ง 5 วิชา ปี พ.ศ. 2554 **ประเทศไทย** ได้เหรียญ ดังนี้ **วิชาคณิตศาสตร์** ได้ 3 เหรียญทอง 2 เหรียญเงิน 1 เหรียญทองแดง **วิชาคอมพิวเตอร์** ได้ 2 เหรียญทอง 1 เหรียญเงิน 1 เหรียญทองแดง **วิชาเคมี** ได้ 2 เหรียญทอง 2 เหรียญเงิน **วิชาชีววิทยา** ได้ 2 เหรียญทอง 2 เหรียญเงิน และ**วิชาฟิสิกส์** ได้ 3 เหรียญทอง 1 เหรียญเงิน 1 เหรียญทองแดง (ตาราง ข)

ตาราง ข สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ พ.ศ. 2554

วิชา	จำนวนรางวัล			
	เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง	รวม
คณิตศาสตร์	3	2	1	6
คอมพิวเตอร์	2	1	1	4
เคมี	2	2	-	4
ชีววิทยา	2	2	-	4
ฟิสิกส์	3	1	1	5
รวม	12	8	3	23

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, รายงานประจำปี 2554

ตาราง ค สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ พ.ศ. 2553

วิชา	จำนวนรางวัล			
	เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง	รวม
คณิตศาสตร์	1	5	-	6
คอมพิวเตอร์	1	2	1	4
เคมี	3	1	-	4
ชีววิทยา	3	1	-	4
ฟิสิกส์	5	-	-	5
รวม	13	9	1	23

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, รายงานประจำปี 2553

ตาราง ง สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ พ.ศ. 2552

วิชา	จำนวนรางวัล			
	เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง	รวม
คณิตศาสตร์	1	5	-	6
คอมพิวเตอร์	1	2	1	4
เคมี	-	4	-	4
ชีววิทยา	1	3	-	4
ฟิสิกส์	1	4	-	5
รวม	4	18	1	13

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, รายงานประจำปี 2552

ตาราง จ สรุปจำนวนเหรียญรางวัลของไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 - 2554

วิชา	จำนวนรางวัล					
	เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง	เกียรติคุณประกาศ	The Best	
					Solution	Experiment
คณิตศาสตร์	10	34	40	21	1	-
คอมพิวเตอร์	13	27	33	-	-	-
เคมี	16	35	24	3	-	-
ชีววิทยา	30	32	19	-	-	-
ฟิสิกส์	19	19	12	17	-	1
รวม	88	147	128	41	1	1
รวมทั้งหมด 406 รางวัล						

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

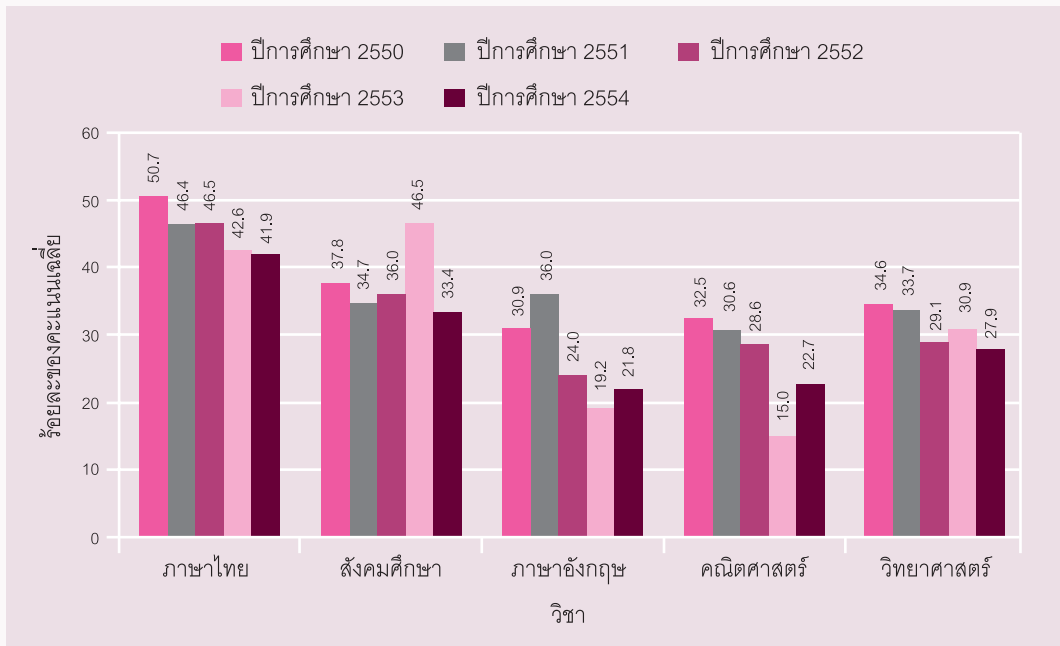
4.3 ผลการทดสอบทางการศึษาแห่งชาติของไทย

4.3.1 ผลการทดสอบทางการศึษาแห่งชาติชั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการทดสอบทางการศึษาแห่งชาติชั้นพื้นฐาน (O-NET: Ordinary National Educational Test) เป็นการวัดผลการจัดการศึษาชั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จัดสอบ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จัดทดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ผลการทดสอบทางการศึษาแห่งชาติชั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550 - 2554 พบว่า ในแต่ละปีคะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา ยกเว้นในปี 2550 วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยเกินร้อยละ 50 อยู่เพียง 50.7 เท่านั้น คะแนนเฉลี่ยทุกวิชามีแนวโน้มลดลงทุกปี ยกเว้น สังคมศึษาที่แนวโน้มสูงขึ้นในปี 2553 ร้อยละ 46.5 แต่ปี 2554 ก็ลดลงเหลือร้อยละ 33.4 โดยเฉพาะ วิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ ซึ่งนอกจากเป็น 2 วิชาที่คะแนนต่ำมาโดยตลอดแล้ว ปีการศึกษา 2553 ค่าเฉลี่ยทั้ง 2 วิชายังลดลงมากกว่าปีที่ผ่านมาเหลือร้อยละ 19.2 และร้อยละ 15.0 ส่วนปีการศึกษา 2554 วิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น ร้อยละ 21.8 และร้อยละ 22.7 ตามลำดับ (แผนภาพ 49 และภาคผนวกตาราง 24)

แผนภาพ 49 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนไทยชั้น ม.6 ปีการศึกษา 2550-2554

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (ภาคผนวก ตาราง 24)

สำหรับวิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดใน 5 วิชา ซึ่งในแต่ละปีมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 40 กล่าวคือ ปีการศึกษา 2550 คะแนนเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 50.7 แต่ปีการศึกษา 2551-2554 คะแนนเฉลี่ยลดลง เหลือร้อยละ 46.4 46.5 42.6 และ 41.9 ตามลำดับ ส่วนวิชาสังคมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 33-46 ทั้งนี้ ในปีการศึกษา 2551-2554 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 37.8 34.7 36.0 46.5 และ 33.4 ตามลำดับ วิชาวิทยาศาสตร์คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 27-34 โดยมีคะแนนเฉลี่ย ปีการศึกษา 2550-2551 ร้อยละ 34.6 และ 33.7 ลดลงในปี 2552 เหลือร้อยละ 29.1 เพิ่มขึ้นในปี 2553 เป็น 30.9 ปี 2554 ลดลงมากเหลือร้อยละ 27.9 (แผนภาพ 49 และ ภาคผนวก ตาราง 24)

4.3.2 การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT)

การทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT: General Test) เป็นการวัดศักยภาพในการเรียนในมหาวิทยาลัย แยกได้ 2 ส่วนคือ

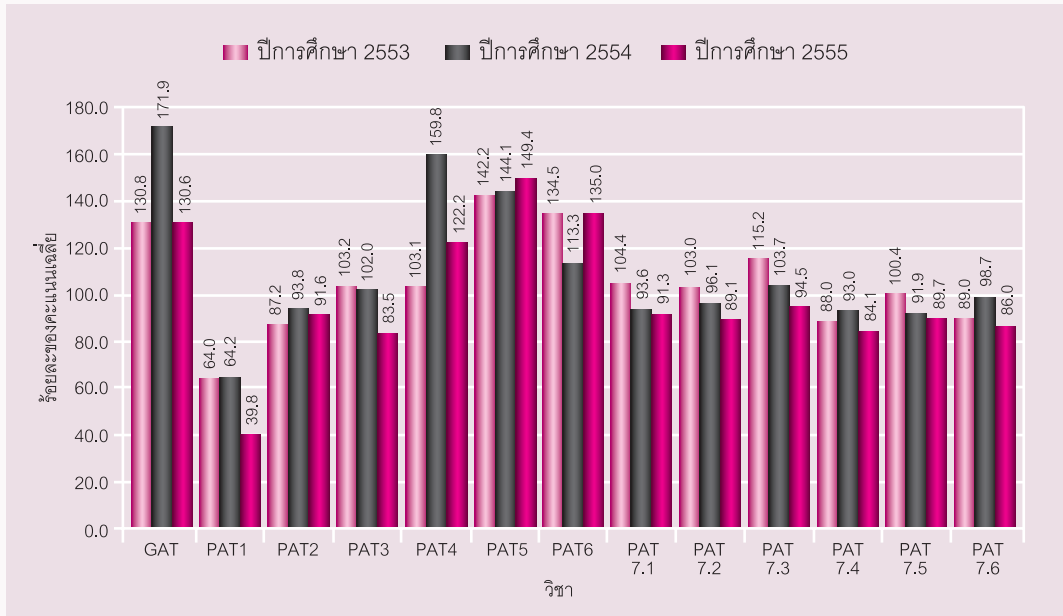
1. ความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ และแก้โจทย์ปัญหา
2. ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

ความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT: Professional and Academic Aptitude Test) คือ ความรู้ที่เป็นพื้นฐานที่จะเรียนต่อในวิชาชีพนั้น ๆ กับศักยภาพที่จะเรียนในวิชาชีพนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ มี 7 ประเภท คือ

1. PAT 1 ความถนัดทางคณิตศาสตร์
2. PAT 2 ความถนัดทางวิทยาศาสตร์
3. PAT 3 ความถนัดทางวิศวกรรมศาสตร์
4. PAT 4 ความถนัดทางสถาปัตยกรรมศาสตร์
5. PAT 5 ความถนัดทางวิชาชีพครู
6. PAT 6 ความถนัดทางศิลปกรรมศาสตร์
7. PAT 7 ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นผู้จัดสอบ โดยใช้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในขณะที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกข้อสอบ ผู้มีสิทธิ์เข้าสอบคือ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ม.6 หรือสูงกว่า ม.6 ขึ้นไป จัดสอบปีละ 2 ครั้ง เดือนมีนาคม และตุลาคม คะแนนเต็มวิชาละ 300 คะแนน คะแนนสอบ GAT และ PAT เก็บไว้ได้ 2 โดยเลือกคะแนนที่ดีที่สุด

แผนภาพ 50 คะแนนเฉลี่ยผลการสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลการสอบวัดความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ปีการศึกษา 2553-2555

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (ภาคผนวก ตาราง 25)

จากแผนภาพ 50 และตาราง ภาคผนวก 25 แสดงผลการสอบวัดความถนัดทั่วไป (GAT) ปีการศึกษา 2553-2555 คะแนนเต็ม 300 คะแนน จะเห็นว่าผลการสอบวัดความถนัดทั่วไป (GAT) ในปี 2553 คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่ง ได้ 130.8 คะแนน ปี 2554 คะแนนเพิ่มสูงขึ้นเกินครึ่ง เป็น 171.9 คะแนน แต่ปี 2555 คะแนนลดลงเหลือ 130.6 คะแนน ผลการสอบวัดความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) คะแนนเต็มวิชาละ 300 คะแนน ผลการสอบมีดังนี้

- o ความถนัดทางคณิตศาสตร์ (PAT 1) คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 โดยรวมคะแนนไม่ถึงครึ่ง โดยมีคะแนน 64 64.2 และ 39.6 คะแนน ตามลำดับ

- o ความถนัดทางวิทยาศาสตร์ (PAT 2) คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 คะแนนเฉลี่ยจะใกล้เคียงกัน แต่ยังไม่ถึงครึ่ง มีคะแนน 87.2 93.8 และ 91.6 คะแนน ตามลำดับ

o ความถนัดทางวิศวกรรมศาสตร์ (PAT 3) คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 โดยรวมคะแนนยังน้อยไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม (150 คะแนน) คือได้คะแนนเฉลี่ย 103.2 102.0 และ 83.5 คะแนน ตามลำดับ

o ความถนัดทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ (PAT 4) ในแต่ละปีจะมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก คะแนนเฉลี่ยปี 2553 103.1 คะแนน ปี 2554 สูงขึ้นเป็น 159.8 และปี 2555 ลดลงเหลือ 122.2 คะแนน

o ความถนัดทางวิชาชีพครู (PAT 5) คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 มีคะแนนใกล้เคียงกันแต่ไม่ถึงครึ่ง โดยมีคะแนน 142.2 144.1 และ 149.4 คะแนน ตามลำดับ

o ความถนัดทางศิลปกรรมศาสตร์ (PAT 6) คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่ง มีคะแนน 134.5 113.3 และ 135.0 คะแนน ตามลำดับ

o ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ (PAT 7) คะแนนเต็มวิชาละ 300 คะแนน แบ่งย่อยออกเป็น

- PAT 7.1 ความถนัดทางภาษาฝรั่งเศส คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่ง ได้ 104.4 93.63 และ 91.3 คะแนน ตามลำดับ

- PAT 7.2 ความถนัดทางภาษาเยอรมัน คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 มีคะแนนดังนี้ 103.0 96.1 และ 89.1 คะแนน ตามลำดับ

- PAT 7.3 ความถนัดทางภาษาญี่ปุ่น คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 มีคะแนน 115.2 103.7 และ 94.5 คะแนน ตามลำดับ

- PAT 7.4 ความถนัดทางภาษาจีน คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 มีคะแนนเฉลี่ย 88 93 และ 84.1 คะแนน ตามลำดับ

- PAT 7.5 ความถนัดทางภาษาอาหรับ คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 มีคะแนน 100.4 91.9 และ 89.7 คะแนน ตามลำดับ

- PAT 7.6 ความถนัดทางภาษาบาลี คะแนนเฉลี่ยปี 2553-2555 มีคะแนนเฉลี่ย 89 98.7 และ 86.0 คะแนน ตามลำดับ

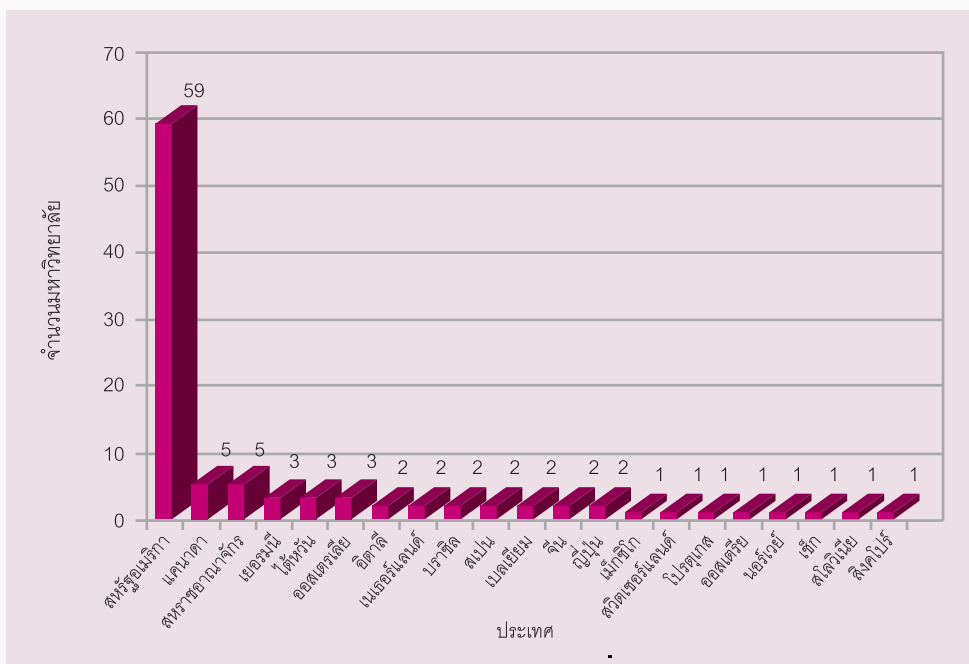
ดูจากภาพรวมแล้ว ทุกวิชาจะมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่งของคะแนนเต็ม (300 คะแนน) จะมีบางปีเท่านั้นที่มีคะแนนเกินครึ่งหนึ่ง เช่น GAT ความถนัดทั่วไป ปี 2554 ได้คะแนนเฉลี่ย 171.9 คะแนน และ PAT 4 ความถนัดทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ ปี 2554 ได้คะแนนเฉลี่ย 159.8 คะแนน เป็นต้น

4.4 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ

จากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติโดย Webometrics Ranking ซึ่งได้เริ่มจัดอันดับพร้อมๆ กับ The Times Higher Education Supplement (THES) ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกโดยอาศัยการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตจำนวนกว่า 3,000 แห่ง จากการรายงานการจัดอันดับมหาวิทยาลัย ณ เดือนมกราคม 2555 พบว่า มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาติด 100 อันดับแรกมากที่สุดถึง 59 แห่ง รองลงมาได้แก่ แคนาดา และสหราชอาณาจักร ประเทศละ 5 แห่ง เยอรมนี ใต้หวัน ออสเตรเลีย ประเทศละ 3 แห่ง อิตาลี เนเธอร์แลนด์ บราซิล สเปน เบลเยียม จีน ญี่ปุ่น ประเทศละ 2 แห่ง เม็กซิโก สวิตเซอร์แลนด์ โปตุเกส ออสเตรีย นอร์เวย์ เช็ก สโลวีเนีย สิงคโปร์ ประเทศละ 1 แห่ง (แผนภาพ 51 และภาคผนวก ตาราง 27)

ส่วนในภูมิภาคเอเชียมีมหาวิทยาลัย ติด 100 อันดับแรก 4 ประเทศ คือ ใต้หวัน 3 แห่ง จีน และญี่ปุ่น ประเทศละ 2 แห่ง และสิงคโปร์ 1 แห่ง (แผนภาพ 51 และภาคผนวก ตาราง 27)

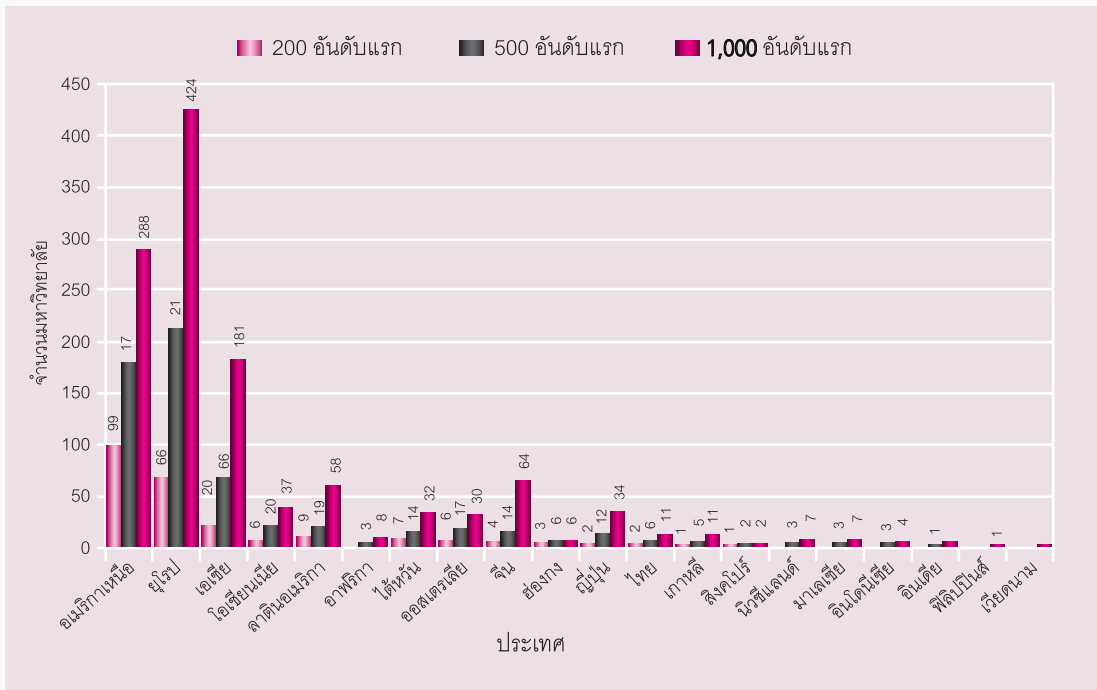
แผนภาพ 51 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ที่ได้รับการจัดอันดับ 100 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2555

ที่มา : Webometrics Ranking of World Universities, January 2012 (ภาคผนวก ตาราง 27)

เมื่อพิจารณาการจัดอันดับสถาบัน 200 500 และ 1,000 อันดับ ปี พ.ศ. 2555 พบว่า ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยติด 200 อันดับ 7 แห่ง 500 อันดับ 14 แห่ง และ 1,000 อันดับ 32 แห่ง รองลงมาได้แก่ ออสเตรเลีย 200 อันดับ 6 แห่ง 500 อันดับ 17 แห่ง และ 1,000 อันดับ 30 แห่ง จีน 200 อันดับ 4 แห่ง 500 อันดับ 14 แห่ง และ 1,000 อันดับ 64 แห่ง ฮังการี ติด 200 อันดับ 3 แห่ง 500 อันดับ 6 แห่ง และ 1,000 อันดับ 6 แห่ง ญี่ปุ่น ติด 200 อันดับ 2 แห่ง 500 อันดับ 12 แห่ง และ 1,000 อันดับ 34 แห่ง สำหรับประเทศไทย มีมหาวิทยาลัยติดกลุ่ม 200 อันดับ 2 แห่ง 500 อันดับ 6 แห่ง และ 1,000 อันดับ 11 แห่ง (แผนภาพ 52 และภาคผนวก ตาราง 28)

แผนภาพ 52 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติที่ได้รับการจัดอันดับ 200 500 และ 1,000 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2555

ที่มา : Webometrics Ranking of World Universities, January 2012. (ภาคผนวก ตาราง 28)

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับในกลุ่มภูมิภาคเอเชีย พบว่า ประเทศที่ติดอันดับ 10 อันดับแรก มี 5 ประเทศ คือ ไต้หวัน มี 4 สถาบัน ได้แก่ National Taiwan University อันดับ 1 (อันดับโลก 42) Nation Cheng Kung University อันดับ 3 (อันดับโลก 63) National Chiao Tung University อันดับ 4 (อันดับโลก 72) และ National Tsing Hub University อันดับ 10 (อันดับโลก 113) ญี่ปุ่น มี 2 สถาบัน ได้แก่ University of Tokyo อันดับ 2 (อันดับโลก 46) และ Kyoto University อันดับ 5 (อันดับโลก 77) สิงคโปร์ มี 1 สถาบัน ได้แก่ National University of Singapore อันดับ 6 (อันดับโลก 84) จีน มี 2 สถาบัน ได้แก่ Tsinghua University China อันดับ 7 (อันดับโลก 87) Peking University อันดับ 8 (อันดับโลก 92) และฮ่องกง มี 1 สถาบัน ได้แก่ Hong Kong Polytechnic University อันดับ 9 (อันดับโลก 106) (ภาคผนวก ตาราง 29)

สำหรับประเทศไทยไม่มีสถาบันติด 10 อันดับแรกในภูมิภาคเอเชียเลย แต่ติด 30 อันดับแรกในภูมิภาคเอเชีย 6 แห่งในปี พ.ศ. 2555 ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อันดับ 16 (อันดับโลก 140) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันดับ 19 (อันดับโลก 173) มหาวิทยาลัยมหิดล อันดับ 23 (อันดับโลก 202) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อันดับ 26 (อันดับโลก 228) มหาวิทยาลัยขอนแก่น อันดับ 28 (อันดับโลก 233) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันดับ 26 (อันดับโลก 236) เป็นต้น (ตาราง จ และภาคผนวก ตาราง 29)

โดยสรุป อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยยังเป็นรองประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกันทั้งไต้หวัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ จีน ฮ่องกง และเกาหลี แต่อันดับมหาวิทยาลัยไทยดีกว่าประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

ตาราง จ ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทยซึ่งจัดโดย Webometrics ปี 2548-2555
Country (Thailand) Rank/ Regional (SE Asia) Rank/ Continent (Asia) Rank/ World Rank

ชื่อมหาวิทยาลัย	ม.ค. 2550	ม.ค. 2551	ม.ค. 2552	ม.ค. 2553	ม.ค. 2554	ม.ค. 2555
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2/4/30/ 577	3/5/?/477	3/4/?/418	1/2/22/ 229	3/4/48/ 440	1/2/16/ 140
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1/3/21/ 505	2/3/?/443	2/3/?/369	4/5/37/ 398	2/3/45/ 418	2/3/19/ 173
มหาวิทยาลัยมหิดล	7/9/70/ 909	5/8/?/802	4/6/?/548	3/4/34/ 381	4/6/52/ 499	3/4/23/ 202
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	6/8/69/ 896	1/2/?/309	1/2/?/295	2/3/33/ 338	1/2/36/ 324	4/5/26/ 228
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	8/11/84/ 1,009	9/13/?/ 883	7/11/?/ 1,680	6/9/66/ 567	7/14/?/ 766	5/6/28/ 233
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	4/6/60/ 861	7/10/?/ 841	5/8/?/ 633	5/7/49/ 478	5/9/75/ 606	6/7/29/ 236
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	10/?/?/ 1,419	10/19/?/ 1,256	9/14/?/ 868	9/?/?/822	8/18/?/ 933	7/16/92/ 576
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	5/7/68/ 894	6/9/?/806	6/9/?/ 675	7/?/?/84/ 700	6/11/87/ 656	8/19/?/ 638

ตาราง จ ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทยซึ่งจัดโดย Webometrics ปี 2548-2555 (ต่อ)
Country (Thailand) Rank/ Regional (SE Asia) Rank/ Continent (Asia) Rank/ World Rank

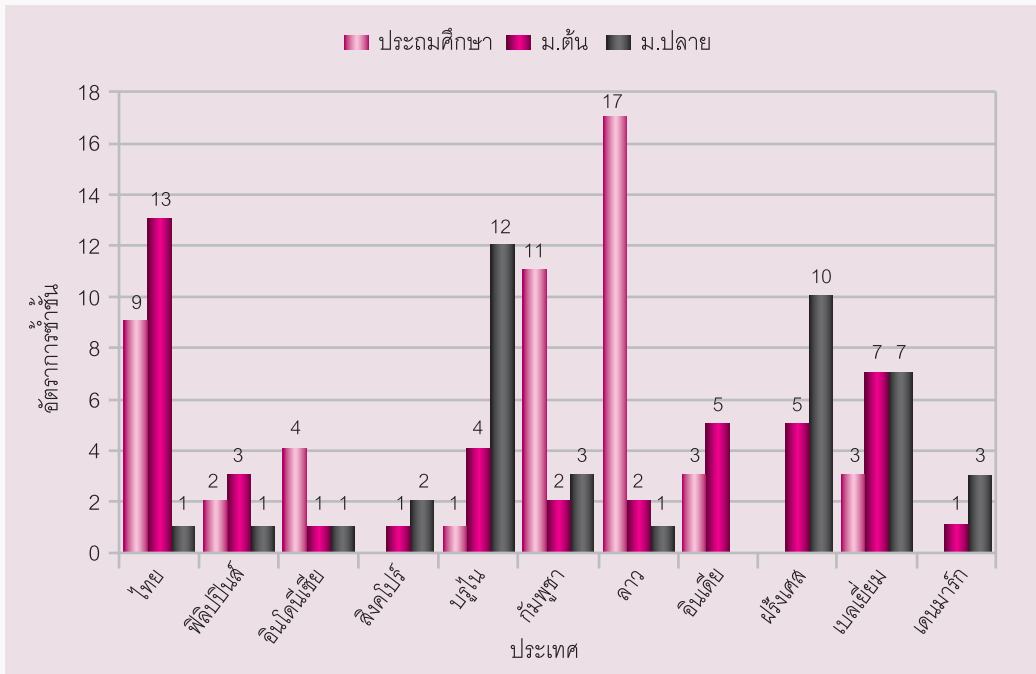
ชื่อมหาวิทยาลัย	ม.ค. 2550	ม.ค. 2551	ม.ค. 2552	ม.ค. 2553	ม.ค. 2554	ม.ค. 2555
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง	-	-	-	-	18/46/?/ 1,309	9/20/?/ 677
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	-	-	-	-	17/44/?/ 1,254	10/21/?/ 727
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	12/?/?/ 1,735	12/23/?/ 1,421	15/27/?/ 1,271	13/?/?/ 1,101	9/19/?/ 958	11/24/?/ 764
สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย	-	-	-	-	13/35/?/ 1,104	12/29/?/ 1,078
มหาวิทยาลัยศิลปากร	-	-	-	-	15/39/?/ 1,141	13/30/?/ 1,119
มหาวิทยาลัยเรศวร	-	-	-	-	14/36/?/ 1,107	14/35/?/ 1,305
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	-	-	?/22/?/ 1,171	-	10/29/?/ 1,025	15/42/?/ 1,388

หมายเหตุ (-) หมายถึง ไม่มีข้อมูล, (?) หมายถึง ไม่ทราบข้อมูล
ที่มา : Webometrics Ranking of World Universities.

4.5 อัตราการเข้าชั้น

อัตราการเข้าชั้นเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพภายใน ซึ่งสะท้อนสภาพการเรียนการสอนหลายๆ ประเทศมีนโยบายการเลื่อนชั้นอัตโนมัติ บางประเทศมีเด็กตกชั้น แต่ประเทศส่วนใหญ่จะไม่มีกรรายงานข้อมูลในส่วนนี้

แผนภาพ 53 ร้อยละของนักเรียนเข้าชั้น ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2552

ที่มา : Global Education Digest 2011. (ภาคผนวก ตาราง 30)

ระดับประถมศึกษา ประเทศที่มีอัตราการเข้าชั้นสูงได้แก่ ลาว ร้อยละ 17 รองลงมาคือ กัมพูชา ร้อยละ 11 และไทย ร้อยละ 9 ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีนักเรียนเข้าชั้นในอัตราค่อนข้างต่ำ เช่น อินโดนีเซีย ร้อยละ 4 อินเดีย ร้อยละ 3 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 2 และบรูไน ร้อยละ 1 (แผนภาพ 53 และภาคผนวก ตาราง 30)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทย มีอัตราการเข้าชั้นสูงถึงร้อยละ 13 มากกว่าหลายประเทศ เช่น อินเดี๋ย ร้อยละ 5 บรูไน ร้อยละ 4 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 3 กัมพูชา และลาว ร้อยละ 2 ส่วนอินโดนีเซีย สิงคโปร์ ร้อยละ 1 (แผนภาพ 53 และภาคผนวก ตาราง 30)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บรูไน มีอัตราการเข้าชั้นสูงถึงร้อยละ 12 มากกว่าหลายประเทศ อย่างเช่น กัมพูชา ร้อยละ 3 สิงคโปร์ ร้อยละ 2 ส่วน **ไทย** ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และลาว เท่ากันคือร้อยละ 1 (แผนภาพ 53 และภาคผนวก ตาราง 30)

4.6 อัตราการสำเร็จการศึกษา

4.6.1 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ เนื่องจากแสดงผลผลิตของระบบการศึกษาในปัจจุบัน การเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจะทำให้ข้อมูลการสำเร็จการศึกษาของประชากรเพิ่มสูงขึ้น เป็นการเพิ่มทุนมนุษย์ของประเทศ

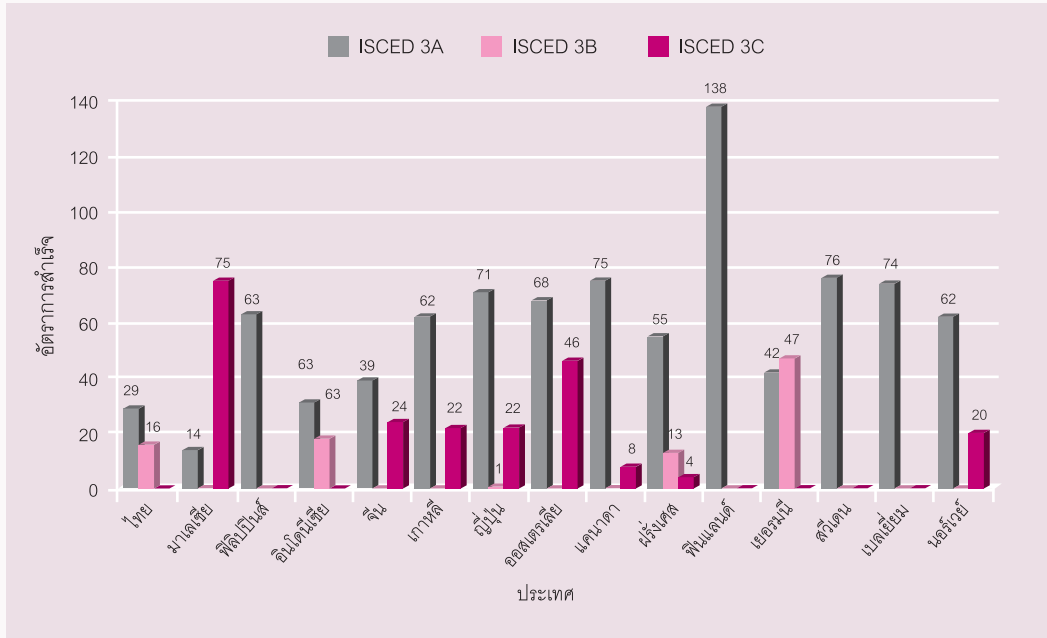
อัตราการสำเร็จการศึกษา (Gross Graduation Ratio = GGR) เป็นข้อมูลแสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับหรือโปรแกรมการศึกษาซึ่งไม่คำนึงถึงอายุแสดงเป็นค่าร้อยละของประชากรที่มีอายุสำเร็จการศึกษาเชิงทฤษฎีสำหรับระดับหรือโปรแกรมนั้นๆ ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีดังนี้

1) อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ (ISCED 3A)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ (ISCED 3A) คือ การศึกษาสายสามัญที่มุ่งเรียนต่อในมหาวิทยาลัยทั่วไปหรือมหาวิทยาลัยเทคนิค ประเทศในอาเซียนที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับนี้สูง คือ ญี่ปุ่น ร้อยละ 71 รองลงมาคือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 68 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 63 เกาหลี ร้อยละ 62 ส่วนประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาต่ำคือ มาเลเซีย ร้อยละ 14 ไทย ร้อยละ 29 ซึ่งยังถือว่าต่ำ อินโดนีเซีย ร้อยละ 31 และจีน ร้อยละ 39 (แผนภาพ 54 และภาคผนวก ตาราง 31)

แผนภาพ 54 อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 31)

2) อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ

(ISCED 3B)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ (ISCED 3B) คือ การศึกษาที่มุ่งเรียนต่อในสถาบันเทคนิคหรืออาชีวศึกษาชั้นสูง ในระดับนี้หลายประเทศไม่มีข้อมูล ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูงในอาเซียนคือ อินโดนีเซีย ร้อยละ 18 ไทย ร้อยละ 16 และญี่ปุ่น ร้อยละ 1 (แผนภาพ 54 และภาคผนวก ตาราง 31)

3) อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ISCED 3C)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ISCED 3C) เป็นการศึกษาที่มุ่งฝึกแรงงานฝีมือเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในระดับนี้หลายประเทศไม่มีข้อมูล โดยเฉพาะประเทศไทยไม่มีข้อมูล ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษาสูงในอาเซียนคือ มาเลเซีย ร้อยละ 75 รองลงมาคือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 46 จีน ร้อยละ 24 เกาหลี และญี่ปุ่น ร้อยละ 22 เท่ากัน (แผนภาพ 54 และภาคผนวก ตาราง 31)

4.6.2 อัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก (ISCED 5A) ระดับอุดมศึกษา

อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาคิดจากอัตราส่วนจำนวนนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาต่อประชากรวัยเรียนระดับอุดมศึกษา ประเทศที่มีอัตราการสำเร็จการศึกษ สูงคือ ฟินแลนด์ ร้อยละ 84 ออสเตรเลีย ร้อยละ 62 เกาหลี ร้อยละ 52 ญี่ปุ่น ร้อยละ 43 ประเทศที่มีอัตราสำเร็จต่ำ ได้แก่ กัมพูชา ร้อยละ 4 พม่า ร้อยละ 10 เท่ากับบรูไน อินโดนีเซีย ร้อยละ 12 และมาเลเซีย ร้อยละ 18 สำหรับประเทศไทยมีอัตราการสำเร็จ ระดับนี้อยู่ที่ ร้อยละ 28 (แผนภาพ 55 และภาคผนวก ตาราง 32)

แผนภาพ 55 อัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก ISCED 5A ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552

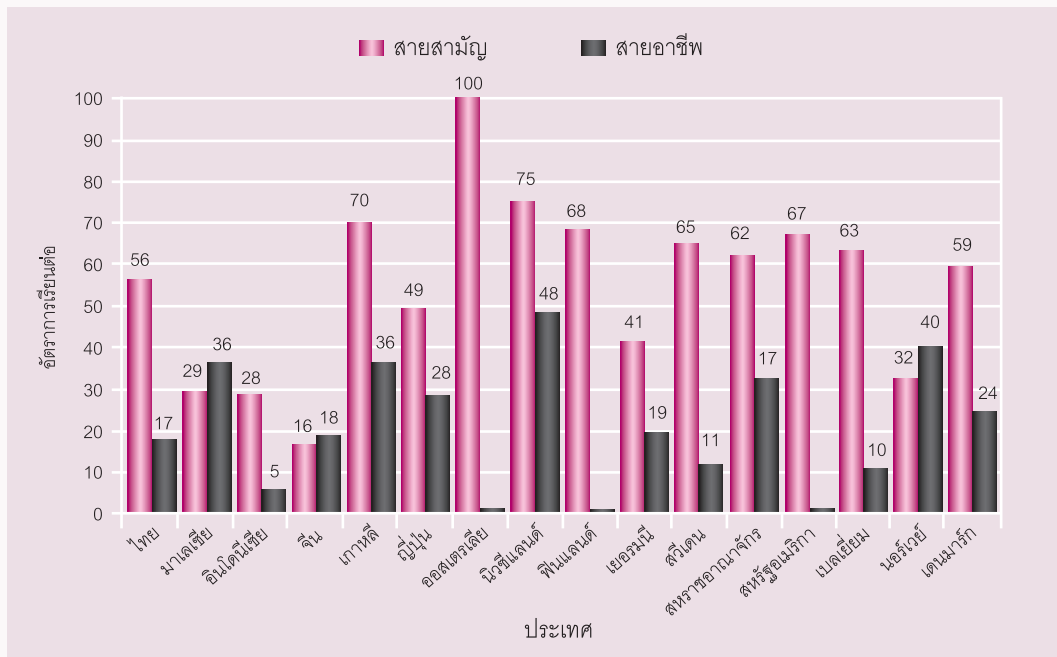
ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 32)

4.7 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา

4.7.1 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสายสามัญ (ISCED 5A)

ISCED 5A หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือเทียบเท่ามหาวิทยาลัย ที่จัดเป็นประเภทวิชาชีพและมุ่งสู่การวิจัยระดับสูง ตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี จนถึงปริญญาโทที่ยึดฐานทฤษฎีเป็นหลัก ประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อระดับนี้สูงในอาเซียน คือ ออสเตรเลีย ร้อยละ 100 รองลงมา ได้แก่ เกาหลี ร้อยละ 70 ไทย ร้อยละ 56 ญี่ปุ่น ร้อยละ 49 มาเลเซีย ร้อยละ 29 อินโดนีเซีย ร้อยละ 28 และจีน ร้อยละ 15 (แผนภาพ 56 และภาคผนวก ตาราง 31)

แผนภาพ 56 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 31)

4.7.2 อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ (ISCED 5B)

ISCED 5B หมายถึง การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา สายเทคนิค หรือสายอาชีพเฉพาะทาง ประเทศส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีข้อมูลด้านนี้ ประเทศในอาเซียนที่มีอัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา สายอาชีพมาก คือ เกาหลี และมาเลเซีย

ร้อยละ 36 เท่ากัน รองลงมา คือ ญี่ปุ่น ร้อยละ 28 จีน ร้อยละ 18 ประเทศไทยมีอัตราการเรียนต่อในระดับนี้ ร้อยละ 17 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำ สำหรับประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำ คือ อินโดนีเซีย ร้อยละ 5 (แผนภาพ 56 และภาคผนวก ตาราง 31)

4.8 งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

งบประมาณทางการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การกำหนดวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาต้องสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง โดยผู้กำหนดนโยบายต้องประเมินทรัพยากรที่ต้องการและอุปสงค์ด้านอื่นๆ ประกอบ โดยศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลในระดับนานาชาติ เพื่อทราบถึงการลงทุนทางการศึกษาที่เพียงพอ การใช้ทรัพยากรทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าว ต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง แม่นยำและสามารถเปรียบเทียบกับประเทศอื่นได้จริง

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลค่าใช้จ่ายทางการศึกษายังคงมีปัญหาในด้านความไม่สมบูรณ์และความไม่สม่ำเสมอ ขณะที่หลายประเทศสามารถเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายภาครัฐได้อย่างมากมาย แต่กลับไม่สามารถเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายของครัวเรือน โรงเรียนเอกชน หรือหน่วยงานเอกชน อาทิ มูลนิธิ บริษัทต่างๆ กลุ่มศาสนา หรือสหภาพแรงงานได้

สำหรับงบประมาณทางการศึกษาในที่นี้ มีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตัวชี้วัดสำคัญ 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

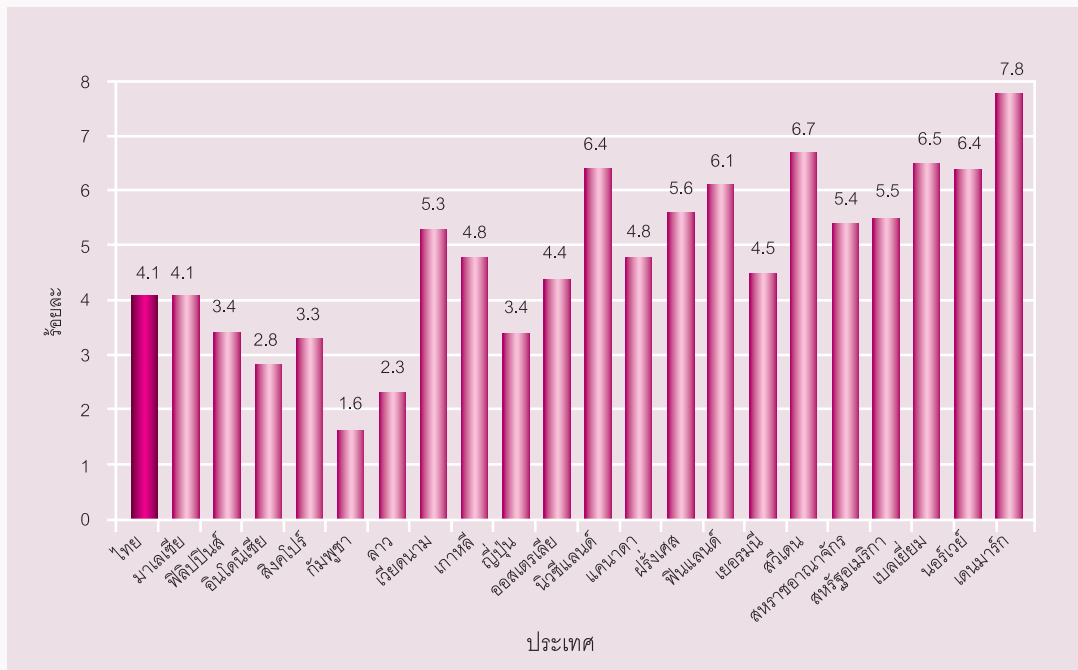
- 1) งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Expenditure on Educational Institutions as a Percentage of GDP)
- 2) งบประมาณทางการศึกษาคิดเป็นร้อยละของเงินงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด (Public Expenditure on Education as a Percentage of Total Public Expenditure)
- 3) ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัว (Annual Expenditure on Educational Institutions per Student)

4.8.1 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

งบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ จีดีพี (GDP: Gross Domestic Product) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงถึงภาพรวมของงบประมาณทางการศึกษา โดยข้อมูลประเทศกลุ่มอาเซียน พบว่า ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP ของประเทศเวียดนามสูง ร้อยละ 5.3 รองลงมาคือ เกาหลี ร้อยละ 4.8 ออสเตรเลีย ร้อยละ 4.4 ไทยและมาเลเซีย เท่ากัน คือ ร้อยละ 4.1 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 3.4 อินโดนีเซีย

ร้อยละ 2.8 และลาว ร้อยละ 2.3 ส่วนประเทศที่มีค่าต่ำ คือ กัมพูชา ร้อยละ 1.6 (แผนภาพ 57 และภาคผนวก ตาราง 33)

แผนภาพ 57 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อ GDP ปีงบประมาณ 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 33)

4.8.2 งบประมาณทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด

สัดส่วนงบประมาณภาครัฐทั้งหมดด้านการศึกษา สะท้อนถึงเจตนารมณ์ของรัฐบาลต่อการศึกษา และการจัดลำดับความสำคัญของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา กับค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ

จากรายงาน พบว่า **ประเทศไทย**มีงบประมาณทางการศึกษาในทุกะดับการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ร้อยละ 20.3 มากที่สุด รองลงมาคือ เวียดนาม ร้อยละ 19.8 มาเลเซีย ร้อยละ 17.2 อินโดนีเซีย ร้อยละ 16.9 เกาหลี ร้อยละ 15.8 ส่วนประเทศที่มีงบประมาณทางการศึกษาน้อย คือ บรูไน ร้อยละ 8.5 ฟิลิปปินส์และญี่ปุ่น เท่ากัน ร้อยละ 9.4 สิงคโปร์ ร้อยละ 10.3 ลาว ร้อยละ 12.2 และกัมพูชา ร้อยละ 12.4 เป็นต้น (แผนภาพ 58 และภาคผนวก ตาราง 33)

แผนภาพ 58 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 33)

4.8.3 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัว

วิธีการหนึ่งที่มีประโยชน์ในการประเมินการลงทุนทางการศึกษา คือ การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว โดยค่าใช้จ่ายทางการศึกษา จะถูกแปลงให้เป็นค่าความเสมอภาคของอำนาจการซื้อ (Purchasing Power Parities: PPP\$) ซึ่งเป็นหน่วยวัดนานาชาติที่ทำให้เกิดความเสมอภาคทางอำนาจซื้อของเงินสกุลต่างๆ ที่แตกต่างกัน โดยเงินจำนวนหนึ่ง เมื่อเปลี่ยนเป็นดอลลาร์สหรัฐที่อัตรา PPP (PPP\$) จะสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้เท่าเทียมกันในทุกประเทศ สะท้อนถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ในการซื้อสินค้าและบริการชนิดเดียวกันในทุกประเทศภายในปีที่กำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันเพียงปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อเท่านั้น

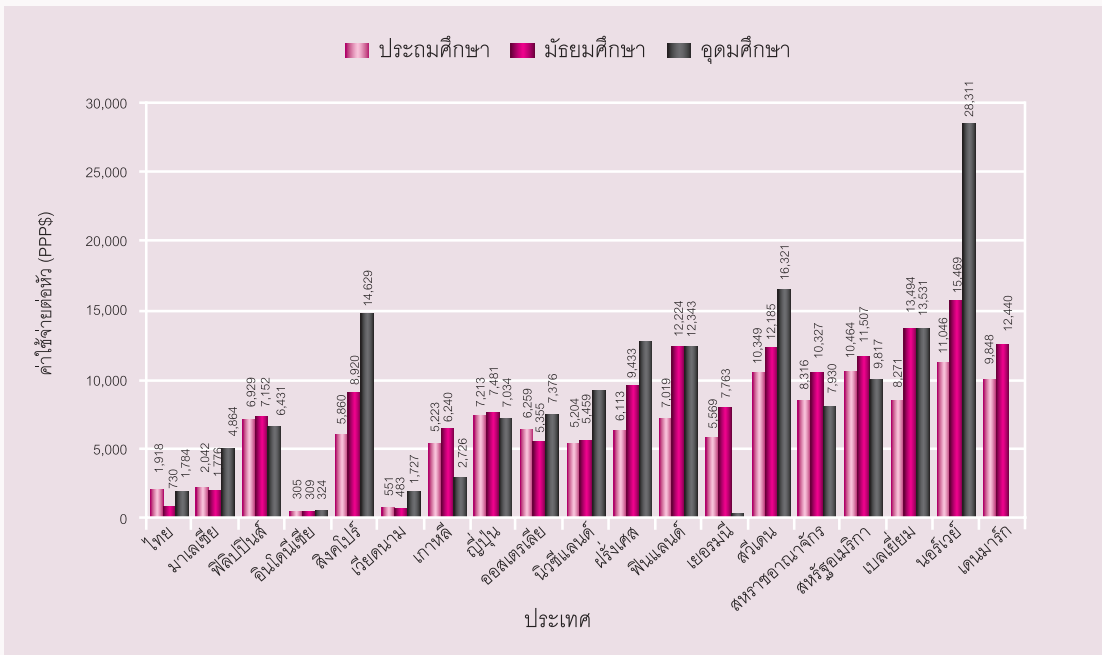
ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวของสถาบันการศึกษา สะท้อนถึงการลงทุนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษา โดยรวมค่าใช้จ่ายของภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับครู สื่อการสอน หนังสือ อุปกรณ์การเรียน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อาทิ ค่าก่อสร้างอาคารเรียนและค่าบำรุงรักษาอาคารสถานที่ เงินกู้เพื่อการศึกษา ทุนการศึกษา และเงินค่าครองชีพของนักเรียน

ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นมาตรการสำคัญของประเทศในการลงทุนเพื่อการศึกษา แก่เด็กและเยาวชน ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดทางการศึกษาขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่ซับซ้อนหลายประการ เช่น จำนวนนักเรียนที่ต้องให้บริการในโรงเรียน ขึ้นอยู่กับ อัตราการเข้าเรียน และขนาดประชากรวัยเรียน เป็นต้น

ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ยังสามารถบ่งชี้ถึงระดับ ทรัพยากรที่มีในโรงเรียนได้โดยตรง รวมถึงการพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างความแตกต่าง ของคุณภาพการศึกษากับแหล่งทรัพยากรของโรงเรียนได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตัวชี้วัดนี้จะมีความสำคัญ แต่ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการ วิเคราะห์และช่วยในการตัดสินใจหลาย ๆ ประเทศ มักไม่มีรายงานข้อมูลตัวชี้วัดนี้ หรือมีเพียงบางระดับการศึกษาเท่านั้น จึงขาดความสมบูรณ์ของข้อมูลไปบ้าง

แผนภาพ 59 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อนักเรียนรายหัว (PPP\$) จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2552

ที่มา : Global Education Digest 2011, UIS, 2011 (ภาคผนวก ตาราง 33)

เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า (แผนภาพ 59 และภาคผนวก ตาราง 33)

ระดับประถมศึกษา

ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2552 มากที่สุดคือ ญี่ปุ่น 7,213 PPP\$ รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ 6,929 PPP\$ ออสเตรเลีย 6,259 PPP\$ สิงคโปร์ 5,860 PPP\$ และเกาหลี 5,223 PPP\$ ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในระดับกลางๆ มี มาเลเซีย 2,042 PPP\$ และไทย 1,918 PPP\$ ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว น้อยที่สุด คือ 305 PPP\$ และเวียดนาม 551 PPP\$

ระดับมัธยมศึกษา

ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2552 มากที่สุดคือ สิงคโปร์ 8,920 PPP\$ รองลงมาคือ ญี่ปุ่น 7,481 PPP\$ ฟินแลนด์ 7,152 PPP\$ เกาหลี 6,240 PPP\$ และออสเตรเลีย 5,355 PPP\$ ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายในด้านนี้ค่อนข้างน้อย ซึ่งในกลุ่มนี้มีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย ได้แก่ อินโดนีเซีย 309 PPP\$ เวียดนาม 483 PPP\$ และไทย 730 PPP\$ ซึ่งต่างจากประเทศสิงคโปร์อยู่ ประมาณ 12 เท่า

ระดับอุดมศึกษา

ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ระดับอุดมศึกษาต่อนักเรียนรายหัว ปีงบประมาณ 2552 มากที่สุดคือ สิงคโปร์ 14,629 PPP\$ ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงมาก รองลงมาคือ ออสเตรเลีย 7,376 PPP\$ ญี่ปุ่น 7,034 PPP\$ ฟิลิปปินส์ 6,431 PPP\$ และ มาเลเซีย 4,864 PPP\$ ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีค่าใช้จ่ายน้อยสุดเพียง 324 PPP\$ เวียดนาม 1,727 PPP\$ และไทย 1,784 PPP\$ ซึ่งน้อยกว่าสิงคโปร์อยู่ถึงประมาณ 8 เท่า

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาไทยในเวทีโลกฉบับนี้เป็นการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาจากรายงานของ UNESCO Institute for Statistics (UIS) เป็นหลัก ได้แก่ Global Education Digest 2011, Comparing Education Statistics Across the World ซึ่งเป็นรายงานข้อมูลเปรียบเทียบ 209 ประเทศ ที่จัดแบ่งตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก 8 ภูมิภาค และข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม โดยคัดสรรประเทศเป้าหมายโดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียน เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1) โครงสร้างประชากรไทยวัยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลดลง โดยในปี พ.ศ. 2548 เหลือร้อยละ 23 และคาดว่าจะเหลือร้อยละ 14.4 ในปี พ.ศ. 2578 ในขณะที่ผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.3 ในปี พ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 25.1 ในปี พ.ศ. 2578 ส่วนอัตราส่วนการพึ่งพิงของไทยยังไม่สูงนักโดยอยู่ที่ร้อยละ 41.3 ในปี พ.ศ. 2554 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน

2) ประชากรในเขตเมืองของไทยปี พ.ศ. 2554 อยู่ที่ร้อยละ 34.4 และคาดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 36.2 ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงประเทศกำลังพัฒนาในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ร่วมกับมาเลเซียและบรูไน มีอัตราส่วนประชากรในเขตเมืองสูงเกินร้อยละ 60 ข้อมูลจากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 พบว่า ประชากรไทยส่วนใหญ่ที่อยู่ในชนบทหรืออยู่นอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษา หรือแม้ว่าจะมีการศึกษาก็เพียงแค่ระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 76.7

3) ด้านแรงงานไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปยังมีการศึกษาดำ โดยมีการศึกษาเฉลี่ยเพียง 6.6 ปี ในขณะที่มาเลเซียมีการศึกษาเฉลี่ย 9 ปี เทียบกลุ่ม OECD ซึ่งมีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรสูงกว่า 9 ปี อย่างไรก็ตาม ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยเพิ่มขึ้นทุกปีๆ ละประมาณ 0.1 โดยในปี พ.ศ. 2554 ไทยมีค่าเป็น 8.2 ปี ขณะที่การศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15-59 ปีเป็น 9.1 ปี

เมื่อพิจารณาประชากรวัยแรงงานของไทยที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่ร้อยละ 43.7 มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า และประชากรกลุ่มนี้สำเร็จการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยเฉลี่ยเพียงแค่ร้อยละ 32.2 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าประเทศกลุ่มอาเซียนด้วยกัน เช่น อินโดนีเซีย (ร้อยละ 41.5) มาเลเซีย (ร้อยละ 46.5) จีน (ร้อยละ 52.3) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 63.6)

4) ด้านการมีงานทำและการว่างงาน พบว่า ประเทศไทยมีประชากรผู้มีงานทำร้อยละ 56.4 ในขณะที่กำลังแรงงานมีผู้ว่างงานน้อยเพียงร้อยละ 1.04 และจากการสำรวจปี พ.ศ. 2555 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาสูงมักจะว่างงาน โดยผู้สำเร็จระดับอุดมศึกษาว่างงานมากที่สุดร้อยละ 2.1 หรือ 1.47 แสนคน

5) เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของไทยจากรายงาน UNDP ซึ่งวัดจากดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์และร้อยละของความยากจน พบว่า UNDP จัดอันดับการพัฒนามนุษย์ ปี พ.ศ. 2554 ให้ไทยอยู่กลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับกลาง (Medium Human Development) ที่อันดับ 103 จากทั้งหมด 187 ประเทศ นับว่าอันดับของไทยยังไม่ดีนักเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น จีน (อันดับ 101) ในขณะที่มาเลเซียอยู่กลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับสูง (High Human Development) ที่อันดับ 61 และบรูไนอยู่กลุ่มการพัฒนามนุษย์ระดับสูงมาก (Very High Human Development) ที่อันดับ 33 และเมื่อพิจารณาดัชนีความยากจน พบว่า ประเทศไทยมีประชากรที่ยากจนมากเพียงร้อยละ 0.2 โดยกลุ่มที่เสี่ยงต่อความยากจนมีร้อยละ 9.9 ซึ่งนับว่ายากจนน้อยกว่าประเทศกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม เป็นต้น

6) ในด้านสื่อการใช้และเทคโนโลยีของไทยยังน้อยอยู่โดยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 21.2 ในปี พ.ศ. 2553 ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตมากเกินกว่าร้อยละ 70 ในด้านอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ไทยใช้เพียง 4.6 เครื่องต่อประชากร 100 คน ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมากเกินกว่า 20 เครื่องต่อประชากร 100 คน ส่วนโทรศัพท์เคลื่อนที่ไทยมีอัตราการใช้ที่ค่อนข้างสูงใกล้เคียงประเทศพัฒนาแล้วคือ 104 เครื่อง ต่อประชากร 100 คน ขณะที่เวียดนามใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มากอย่างก้าวกระโดดคือ 175 เครื่องต่อประชากร 100 คน

5.1.2 สภาวการณ์ด้านการศึกษา

1) โอกาสทางการศึกษา

ระดับก่อนประถมศึกษา ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 96 สูงกว่าค่าเฉลี่ยในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 52

ระดับประถมศึกษา ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนอย่างหยابและสุทธิร้อยละ 91 และร้อยละ 90 ตามลำดับ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกซึ่งมีอัตราการเข้าเรียนอย่างหยابและสุทธิร้อยละ 111 และร้อยละ 95 ตามลำดับ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศต่างๆ ทั่วโลกร้อยละ 80 จัดการศึกษาให้มัธยมศึกษาตอนต้นเป็น**การศึกษาภาคบังคับ** เช่นเดียวกับประเทศไทย และบางประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ จีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม โดยจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี หรือถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในขณะที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจัดการศึกษาภาคบังคับ 10-12 ปี ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือถึงขั้นแรกของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ส่วนอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของไทยอยู่ที่ร้อยละ 92 สูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 90 แต่ยังไม่ถึงเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้ประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปีทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อัตราการเข้าเรียนของไทยอยู่ที่ร้อยละ 63 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 66 เล็กน้อย แต่ยังไม่ถึงเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้ประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี ได้รับการศึกษาร้อยละ 75 ส่วนอัตราการเข้าเรียน**มัธยมศึกษาตอนปลาย**สายอาชีพของไทยร้อยละ 37 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายระดับชาติที่กำหนดให้ประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี มีสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพศึกษา:สามัญศึกษา 60:40 ประเทศกลุ่มอาเซียน+6 ที่จัดสายอาชีพมากในช่วงร้อยละ 40-50 ได้แก่ จีน กัมพูชา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

จากที่ผ่านมาแม้ว่าอัตราการเข้าเรียนของไทยจะดีขึ้น แต่ก็ยังพบว่า**ไทยมีเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน**ในระดับประถมศึกษาอยู่ถึง 586,000 คน คิดเป็นร้อยละ 10 (เท่ากับค่าเฉลี่ยระดับโลก) มากกว่าประเทศกลุ่มอาเซียนหลายประเทศ เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 6) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 8) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 2) ในระดับมัธยมศึกษา ประเทศไทยมีเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน 280,000 คน หรือร้อยละ 9 สูงกว่ามาเลเซีย (ร้อยละ 7) และฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 6)

ส่วนระดับอุดมศึกษาอัตราการเข้าเรียนของไทยค่อนข้างสูงคิดเป็นร้อยละ 45 สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ประชากรกลุ่มอายุ 18-24 ปี ได้รับการศึกษา

ร้อยละ 37 อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของไทยค่อนข้างสูงกว่าประเทศกลุ่มอาเซียนด้วยกัน ทั้งนี้ได้รวมนักศึกษามหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาเกือบห้าแสนคนไว้ด้วย และหลาย ๆ คนมีอายุเกินวัยเรียนระดับนี้ ด้าน**นักศึกษาต่างชาติ** ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียน 16,361 คน ในขณะที่มีนักศึกษาไทยที่ไปเรียนต่างประเทศ 24,805 คน หรือร้อยละ 1.0 ของนักศึกษาในประเทศ โดย**สาขาวิชาที่นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียนมากที่สุดคือสาขาธุรกิจและการบริหาร** ร้อยละ 23.0 ส่วนสาขาการศึกษา นักศึกษาต่างชาตินิยมเรียนน้อยเพียงร้อยละ 3.0

2) ความเสมอภาคระหว่างเพศ

ประเทศไทยไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเข้าศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษามีหญิงเข้าเรียนมากกว่าชายเล็กน้อย โดยค่าดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศ (GPI) อยู่ที่ 1.19 และ 1.31 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา ตามลำดับ

3) การมีส่วนร่วมทางการศึกษา

ภาคเอกชนของไทยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมากทุกระดับการศึกษา โดยในระดับประถมศึกษา มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 18.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 12.6 และ 19.9 ตามลำดับ ส่วนระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 17.6 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนผู้เรียนเอกชนของไทยต่ำกว่าเป้าหมายปี 2559 ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดสัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ:เอกชนโดยรวมเป็น 65:35

4) คุณภาพการศึกษา

■ **ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ของไทย** มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา ส่วนการสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และ**ความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT)** ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยทั้ง GAT และ PAT ทุกวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 เช่นกัน โดยในปี 2555 คะแนนเฉลี่ย GAT ลดลงเหลือร้อยละ 130.6 คะแนนจากคะแนนเต็ม 300 คะแนน ส่วนผลการสอบ PAT ปี 2555 วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และความถนัดทางภาษา คะแนนเฉลี่ยต่ำไม่ถึง 100 คะแนนจากคะแนนเต็ม 300

■ **ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ** พิจารณาจากการประเมิน PISA และ TIMSS

ก. **PISA** ผลการประเมินนักเรียนในโครงการ PISA 2009 ของนักเรียนไทยมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา และมีแนวโน้มผลการประเมินผลต่ำลงทุกวิชาเมื่อเทียบกับการประเมินครั้งแรก (PISA 2000)

ข. TIMSS การประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ (TIMSS 2007) พบว่า ทั้ง 2 วิชาของไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ 500 คะแนน

อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ และได้ส่งนักเรียนไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการใน 5 สาขาวิชา ในปี 2554 ไทยได้เหรียญทอง วิชา คณิตศาสตร์ 3 เหรียญ วิชาคอมพิวเตอร์ 2 เหรียญ วิชาเคมี 2 เหรียญ วิชาชีววิทยา 2 เหรียญ และวิชาฟิสิกส์ 3 เหรียญ

■ **การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ** เมื่อพิจารณาการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา ปี 2555 พบว่า ประเทศไทยไม่ติด 100 อันดับแรก ขณะที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียที่ติด 100 อันดับแรก ได้แก่ ไต้หวัน (3 แห่ง) จีนและญี่ปุ่น (2 แห่ง) และสิงคโปร์ (1 แห่ง) และเมื่อพิจารณาสถาบันอุดมศึกษาของไทยซึ่งดีกว่าหลายประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ โดยสถาบันอุดมศึกษาของไทยติด 200 อันดับแรก 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ติดอันดับ 140 และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ติดอันดับ 173

5) ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

■ **ตัวชี้วัดด้านครูและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้** ได้แก่

- อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของไทย ปี 2552 ระดับประถมศึกษา มีอัตราส่วน 16:1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 20:1 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 23:1

- **ขนาดชั้นเรียน** ปี 2552 ระดับประถมศึกษาของไทยมีค่าเฉลี่ย 19 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ที่ 34 คน

- **จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนต่อปี** ปี 2552 ประเทศไทยมีจำนวนชั่วโมงเรียนต่อปีในช่วงอายุ 9-11 ปี คือ 2,400-3,000 ชั่วโมงต่อปี และช่วงอายุ 12-14 ปี คือ 3,000-3,600 ชั่วโมงต่อปี

- **จำนวนชั่วโมงสอนของครู** ปี 2552 ของไทย ในระดับประถมศึกษา 740 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 925 ชั่วโมง ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) มีจำนวน 1,110 ชั่วโมงต่อปี จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อปีส่วนใหญ่มักจะน้อยลงเมื่อชั้นเรียนระดับสูงขึ้น แต่ในประเทศไทย จำนวนชั่วโมงกลับเพิ่มขึ้น

- **อัตราเงินเดือนครู** ปี 2552 ประเทศไทย มีอัตราเงินเดือนครูที่เริ่มทำงานจะได้รับอัตราเงินเดือน 5,996 PPP\$ โดยเงินเดือนสูงสุดที่จะได้รับคือ 19,689 PPP\$ สูงกว่าอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของหลายประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ 6,112 PPP\$ และอินโดนีเซีย 2,183 PPP\$ แต่ต่ำกว่าอัตราเงินเดือนเริ่มต้นโดยเฉลี่ยของครูระดับประถมศึกษาในหลายประเทศ เช่น เกาหลี 30,522 PPP\$ และญี่ปุ่น 27,995 เป็นต้น

- ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมง สำหรับประเทศไทย ระดับประถมศึกษา มีค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนของครูต่อ 1 ชั่วโมงเท่ากับ 16 PPP\$ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 13 PPP\$ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 PPP\$

■ อัตราการเข้าชั้น ปี 2552 ของไทยในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 9 ซึ่งสูงกว่าหลายประเทศ เช่น อินโดนีเซีย ร้อยละ 4 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 2 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเทศไทยมีอัตราเข้าชั้นร้อยละ 13 ซึ่งค่อนข้างสูง ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไทยมีอัตราการเข้าชั้นร้อยละ 1

■ อัตราการสำเร็จการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไทยมีอัตราการสำเร็จการศึกษาในสายสามัญศึกษา ร้อยละ 29 สายอาชีวศึกษา ร้อยละ 16 ส่วนอัตราการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาปริญญาแรก (ISCED 5A) ร้อยละ 28

■ อัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ปี 2552 ของไทยประเภทสามัญศึกษา (ISCED 5A) ร้อยละ 56 ส่วนประเภทอาชีวศึกษา (ISCED 5B) ร้อยละ 17

■ งบประมาณและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ไทยมีร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อยู่ที่ร้อยละ 4.1 เท่ากับมาเลเซีย โดยไทยยังไม่ถึงเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่กำหนดให้ค่าใช้จ่ายภาครัฐเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 ต่อ GDP ในขณะที่เวียดนามมีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 5.3 สูงใกล้เคียงกลุ่ม OECD ในด้านงบประมาณทางการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน อยู่ที่ร้อยละ 20.3 สูงกว่าทุกประเทศในกลุ่มอาเซียนและประเทศอื่นๆ ที่นำเสนอ ส่วนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัว ของไทยในระดับประถมศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 1,9181 PPP\$ ระดับมัธยมศึกษา อยู่ที่ 730 PPP\$ นับว่าอยู่ในเกณฑ์น้อยทั้งสองระดับ และในระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยมีค่าอยู่ที่ 1,784 PPP\$ ซึ่งน้อยกว่าหลายประเทศ

5.2 อภิปราย

5.2.1 ประชากร มีการเปลี่ยนแปลงโดยประชากรวัยเด็กจะลดลงมาก เป็นผลจากอัตราการเกิดที่ลดต่ำลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง มีผลทำให้จำนวนประชากรในวัยเรียน (อายุ 6 - 21 ปี) ลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 16 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548 และมีแนวโน้มจะเป็น 11 ล้านคนในปี พ.ศ. 2578 ในขณะที่ผู้สูงอายุกลับเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอายุขัยเฉลี่ยของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับทุกภูมิภาคทั่วโลก จากข้อมูลปี พ.ศ. 2553 พบว่าอัตราการเพิ่มของประชากรไทยลดลงเหลือร้อยละ 0.72 ในขณะที่ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 11 ของจำนวนประชากรทั้งหมด หรือประมาณ 8 ล้านคน ซึ่งเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2550 เกือบ 1 ล้านคน

การเปลี่ยนแปลงของประชากรมีผลกระทบต่อสังคมทั้งทางบวกและทางลบ กล่าวคือการลดลงของประชากรวัยเรียนส่งผลต่อการบริหารการจัดการศึกษา ครูอาจารย์ รวมทั้งโรงเรียนขนาดเล็กที่มีเด็กเข้าเรียนน้อย เป็นต้น ส่วนกรณีผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ผลกระทบทางบวกคือ สังคมไทยจะมีผู้มีประสบการณ์ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยเหลือสังคมและการศึกษา ทางลบคือสังคมไทยจะมีภาระในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุบางคนยังขาดทักษะพื้นฐานการอ่านออกเขียนได้

5.2.2 กำลังแรงงาน ประชากรวัยแรงงานไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปมีการศึกษาเฉลี่ย 6.6 ปี ถือว่ามีการศึกษาต่ำเพียงแค่ระดับประถมศึกษาเท่านั้น ถึงแม้ปีการศึกษาเฉลี่ยจะเพิ่มเป็น 8.2 ปีใน พ.ศ. 2554 และหากพิจารณาประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี พบว่า มีการศึกษาเฉลี่ย 9.1 ปี ซึ่งยังห่างไกลเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่จะให้เพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี ในปี พ.ศ. 2561 หากพิจารณาระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน พบว่า ประชากรไทยยังมีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่จบประถมศึกษามากถึงร้อยละ 37.9 ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีการศึกษาเฉลี่ยในกลุ่มนี้เพียงแค่ 4 ปีเศษๆ เท่านั้น และยังมีประชากรที่ไม่เคยได้รับการศึกษาอีกร้อยละ 5.8 การที่ประชากรมีการศึกษาต่ำมีผลทำให้ไม่มีโอกาสในการต่อเรื่องค่าตอบแทน และการเลือกทำงานที่ต้องการ รวมทั้งการได้รับสวัสดิการต่างๆ ค่อนข้างน้อย เสียเปรียบในเชิงการแข่งขันกับนานาชาติ จึงควรศึกษาวิจัยต่อไปว่าเพราะเหตุใดผู้ไม่จบประถมศึกษาของไทยจึงมีสัดส่วนที่สูงมากหากเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนก็ใกล้เคียงกับเวียดนาม ซึ่งมีประชากรวัยแรงงานไม่จบประถมศึกษามากถึงร้อยละ 38.6 เช่นกัน นอกจากนี้ วัยแรงงานของไทยที่มีความรู้ระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนน้อยกว่าวัยแรงงานของประเทศกลุ่มอาเซียนอย่างมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และสิงคโปร์

ด้านการทำงาน แม้ไทยจะมีผู้ว่างงานน้อย มีอัตราการว่างงานเพียงร้อยละ 1.04 โดยเพศชายมีอัตราการว่างงานสูงกว่าหญิง และที่สำคัญคือกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการว่างงานสูงสุด

สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก รายงานว่า การเพิ่มระดับการศึกษาของประชากรนั้นคงต้องใช้เวลาหลายสิบปี เพราะผู้สูงอายุไม่สามารถจะเพิ่มระดับการศึกษาได้โดยง่าย โดยเฉพาะการจัดหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ให้มีการศึกษาที่สูงขึ้นหรืออ่านออกเขียนได้เนื่องจากจะต้องลงทุนมากและยุ่งยากในการดำเนินการถึงแม้จะทำได้ แต่ก็ยังไม่สามารถวัดผลการดำเนินงานที่เป็นตัวชี้วัดได้

ดังนั้นความพยายามในการเพิ่มต้นทุนทรัพยากรมนุษย์จึงมุ่งไปที่เยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน เพื่อไปทดแทนกลุ่มผู้สูงอายุ เมื่อการศึกษาของประชากรสูงขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมก็จะหมดไป

5.2.3 คุณภาพชีวิต - การพัฒนามนุษย์ UNDP กำหนดเกณฑ์การพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพประชากรมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ **1) ด้านการศึกษา** ตัวชี้วัดที่ UNDP นำมาใช้คำนวณองค์ประกอบด้านการศึกษาคือปีการศึกษาเฉลี่ย/ปีการศึกษาที่คาดหวัง และดัชนีการศึกษา (Education Index) ดังนั้นหากค่าดัชนีทั้งสองสูงขึ้น จะทำให้ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) สูงขึ้น อันดับก็จะดีขึ้นด้วย **2) ด้านสุขภาพอนามัย** ดูการมีสุขภาพดีและการมีชีวิตยืนยาว ประชากรในประเทศไทยโดยเฉพาะประชากรในชนบท มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเนื่องจากบริโภคอาหารได้ไม่เพียงพอหรือไม่ถูกตามหลักโภชนาการ แม้อายุขัยเฉลี่ยของคนไทยจะเพิ่มจากเดิมคือ 60 ปี เป็น 73 ปี และมีแนวโน้มจะถึง 80 ปีในอีกไม่ถึงสิบปีข้างหน้า **3) ด้านเศรษฐกิจ** อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอัตราการว่างงานสูงลดลง UNDP ดูการพัฒนามนุษย์ด้านเศรษฐกิจจากรายได้ประชาชาติต่อหัว

ตาราง ข เปรียบเทียบดัชนีตัวชี้วัดการพัฒนามนุษย์ในองค์ประกอบ 3 ด้าน

ตัวชี้วัด	ไทย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	สิงคโปร์	เวียดนาม
ปีการศึกษาเฉลี่ย	6.6	9.5	8.9	5.8	8.8	5.5
ปีการศึกษาที่คาดหวัง	12.3	12.6	11.9	13.2	14.4	10.4
อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	74.1	74.2	68.7	69.4	81.1	75.2
รายได้ประชาชาติต่อหัว	7,694	13,685	3,478	3,716	52,569	2,805
ค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์	0.682	0.761	0.644	0.617	0.866	0.593
อันดับดัชนีการพัฒนามนุษย์	103	61	112	124	26	128

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรให้สูงขึ้น ส่วนความไม่รู้หรือการขาดการศึกษา ก็จะเป็นการตัดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขาดสุขภาพอนามัยที่ดี และขาดการดูแลสุขภาพให้มีชีวิตที่ยืนยาว ปัญหาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นตามมา

5.2.4 ระบบการศึกษา

1) ไทยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เช่นเดียวกับญี่ปุ่นและเกาหลี โดยจัดประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษา 6 ปี และไทยจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี แต่ญี่ปุ่นและเกาหลีจัดการศึกษาภาคบังคับ 10 ปี มากกว่าไทย 1 ปี โดยการศึกษาภาคบังคับของญี่ปุ่นและเกาหลีบังคับให้เรียนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายอีก 1 ปี จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของทั้งสองประเทศ 11.6 ปีเท่ากัน และเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศที่พัฒนาแล้วมักจะกำหนดการศึกษาภาคบังคับถึงบางชั้นเรียนของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนอกจากญี่ปุ่นและเกาหลีแล้ว ยังได้แก่ประเทศฟินแลนด์ สวีเดน เดนมาร์ก และนอร์เวย์ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศที่พัฒนาแล้วเหล่านี้ยังมีอัตราการรู้หนังสือเกินร้อยละ 100 หรืออาจกล่าวได้ว่าประชากรทุกคนได้รับการศึกษา ดังนั้นไทยจึงจะควรขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 10 ปี นับจาก ป.1 ถึงชั้น ม.4 เพื่อยกระดับการศึกษาไทยให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น เป็นการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้สูงขึ้นด้วย

2) การศึกษาในวัยเด็กเป็นการวางรากฐานชีวิตก่อนจะโตเป็นผู้ใหญ่ เริ่มตั้งแต่การเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาภาคบังคับตามที่รัฐกำหนด พบว่า อัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษาอย่างหยาบของไทยสูงร้อยละ 96 อัตราการเข้าเรียนสุทธีย้อยละ 82 แม้ว่าอัตราการเข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของไทยจะสูงกว่าหลายประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 89) สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 57) ฟินแลนด์ (ร้อยละ 67) แคนาดา (ร้อยละ 71) ก็ได้ให้หมายความว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาระดับนี้ จะต้องดูคุณภาพ ทั้งโภชนาการ การเลี้ยงดู และการเรียนรู้ควบคู่กันไป ซึ่งบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือฟินแลนด์ อัตราการเข้าเรียนต่ำอาจเนื่องมาจากพ่อแม่ดูแลเด็กเองหรือไม่ ในขณะที่ประเทศไทยนิยมส่งบุตรหลานเข้าศูนย์พัฒนาเด็ก หรือส่งให้ปู่ย่าตายายในชนบทเลี้ยงดู

3) อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาของไทยอยู่ที่ร้อยละ 91 อัตราลดลงทุกปี สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากจำนวนนักเรียนประถมศึกษาของไทยลดลง และโดยที่ UIS ใช้ฐานข้อมูลประชากรจากการประมาณการโดย UNPD ทำให้อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาในระดับนานาชาติต่ำกว่าอัตราการเข้าเรียนที่รายงานในประเทศ ซึ่งใช้ข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

4) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของไทยอยู่ที่ร้อยละ 92 และร้อยละ 63 ตามลำดับ ถึงแม้จะสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก แต่ยัง

เป็นรองประเทศกลุ่มอาเซียน เช่น จีน อินโดนีเซีย บรูไน และมาเลเซีย (ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น)

5) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพของไทยอยู่ที่ร้อยละ 37 ยูเนสโกพบว่า สัดส่วนการเรียนสายอาชีพของแต่ละประเทศลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพของไทยยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพทั่วโลกซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 24

การศึกษาสายอาชีพ หรือการอาชีวศึกษาที่สถาบันสถิติแห่งยูเนสโก (UIS) นิยามความหมายเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเปรียบเทียบกับนานาชาติไว้ว่าเป็นหลักสูตรที่เตรียมผู้เรียนเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยตรงและเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะทางการงานอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา (UIS, 2010c) ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลระดับชาติอาจได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ข้อมูลอาจเก็บได้เพียงบางส่วนเฉพาะการศึกษาในระบบเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงยังมีการอาชีวศึกษานอกระบบด้วย ซึ่งแต่ละประเทศอาจมีข้อจำกัดหรือคำนิยามของการอาชีวะในความหมายเฉพาะแต่ละประเทศและเป็นการยากที่จะได้ข้อมูลมากมายเกี่ยวกับการฝึกอบรม เนื่องจากการอาชีวศึกษา/วิชาชีพพิเศษ มีความซับซ้อนของข้อมูลและหลายๆ ประเทศยังไม่มีกรรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม การจัดหลักสูตรวิชาชีพพิเศษในระดับมัธยมศึกษาต่อความสำคัญลงทั่วโลก รวมทั้งยังขาดความชัดเจนของระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจึงมีแนวโน้มจากทั่วโลกที่จะเลื่อนการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาออกไปเป็นการศึกษาหลังมัธยมศึกษา (UIS, 2011 อ้างอิงจาก Adam, 2007) หรือมีฉะนั้นอาจรวมสายอาชีพเข้าไปกับหลักสูตรสายสามัญในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เปรียบเมื่อออกไปหางานในตลาดแรงงาน (UIS, 2011 อ้างอิงจาก ADB, 2009)

6) การออกกลางคัน พิจารณาได้จากหลายตัวชี้วัด

ประการแรก พิจารณาจากตัวชี้วัดอัตราการคงอยู่ของเด็กระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เด็กรุ่นเดียวกันที่เข้าสู่ระบบการศึกษาชั้น ป.1 ปี พ.ศ. 2542 จะอยู่ถึงชั้น ม.3 ในปี พ.ศ. 2550 เพียงร้อยละ 81.1 โดยเด็กจะหายไปจากระบบการศึกษาไปอยู่นอกโรงเรียน 204,018 คน และจะอยู่ถึงชั้น ม.6 ในปี พ.ศ. 2553 เพียงร้อยละ 57.7 หรือหายไปจากระบบการศึกษา 460,766 คน

ประการที่สอง พิจารณาจากจำนวนประชากรตามแนวทางของ UIS ซึ่ง UIS ได้แบ่งเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มตามการเข้าเรียนคือ 1) กลุ่มเด็กที่เคยเข้าเรียนแล้วออกกลางคัน กล่าวคือไม่ได้อยู่ใน

โรงเรียนขณะนี้ 2) กลุ่มที่ไม่เคยเข้าเรียนแต่คาดหวังว่าจะเข้าเรียนในอนาคต 3) กลุ่มที่ไม่เคยเข้าเรียนและไม่คาดหวังว่าจะเข้าเรียน ซึ่งกลุ่มแรกที่เคยเข้าเรียนในระบบโรงเรียนในอดีต สามารถระบุและนับจำนวนได้ ส่วนกลุ่มที่เหลือทั้งสองกลุ่มไม่สามารถวัดจำนวนได้อย่างชัดเจน เพราะว่าจะไม่สามารถจะทำนายได้อย่างถูกต้องและแม่นยำว่ากลุ่มนี้จะเข้าเรียนหรือไม่ (UIS, 2011) เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาของประเทศไทยมีร้อยละ 10 หรือ 586,000 คน ในขณะที่มาเลเซียมีจำนวนเพียง 192,000 คน (ร้อยละ 6) อินโดนีเซีย 389,000 คน (ร้อยละ 2) ที่สูงมากคือประเทศอินเดียที่มีเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน 3,852,000 คน (ร้อยละ 2) เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของไทยที่ประมาณการโดย UIS มีจำนวน 280,000 คน หรือร้อยละ 9 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก (ร้อยละ 17) และน้อยกว่าค่าเฉลี่ยในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก (ร้อยละ 14)

7) อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของไทยสูงกว่าประเทศกำลังพัฒนาในกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศ ถึงแม้ว่าการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่ก็ต้องคำนึงถึงคุณภาพด้วย เนื่องจากจำนวนมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นมากทั้งภาครัฐและเอกชน โดยไทยได้เร่งเปิดมหาวิทยาลัยขึ้นมากอีกเป็นจำนวนมากจากมหาวิทยาลัยของรัฐเดิมที่มีเพียง 20 แห่ง ได้ขยายจำนวนเป็น 78 แห่ง รวมกับมหาวิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยชุมชน และสถาบันในสังกัดอื่นแล้ว เรามีสถาบันอุดมศึกษาประมาณ 255 แห่ง โอกาสการเข้าสู่อุดมศึกษาจึงเปลี่ยนไปเป็นใกล้ร้อยละ 50 และแม้ว่าอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของไทยจะค่อนข้างสูง แต่ก็ต้องดูที่คุณภาพของบัณฑิต ไทยมีผู้สำเร็จอุดมศึกษาแต่ละปีจำนวนมากปีละ 5 แสนคนเศษ แต่ผู้สำเร็จอุดมศึกษาตงานมากที่สุดร้อยละ 2.1 ในขณะที่ผู้ที่ไม่จบประถมศึกษาและไม่มีการศึกษาว่างงานเพียงร้อยละ 0.3

5.2.5 คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานตกต่ำ : ความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปการเรียนรู้มีหลักฐานต่างๆ สะท้อนให้สังคมไทยเห็นมาอย่างต่อเนื่องถึงคุณภาพการศึกษาของไทยที่ตกต่ำ ทั้งที่เป็นการสำรวจโดยองค์กรระหว่างประเทศ และการประเมินโดยองค์กรภายในประเทศ เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) หรือผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (NT) ซึ่งต่างก็พบภาพซ้ำๆ กันว่า นักเรียนไทยส่วนใหญ่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน ความรู้ที่ว่านี้หมายถึงวิชาที่สำคัญต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การคิดเชิงวิเคราะห์ ภาษา ซึ่งรวมถึงภาษาไทย นักเรียนที่จัดว่ามีความรู้จริงที่พอมีอยู่บ้าง ก็มีจำนวนน้อย เช่น การศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economics CO-Operation and Development, OECD) ที่รู้จักในชื่อของ PISA (Programme for International Students Assessment) พบว่า นักเรียนไทยที่จัดได้ว่ามีความรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงมีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น ซึ่ง

คงจะได้แก่ นักเรียนที่ไปชนะการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการสาขาต่างๆ และย่อมไม่ได้หมายถึงคุณภาพโดยเฉลี่ยของระบบการศึกษาไทย PISA ยังพบว่า เด็กไทยร้อยละ 74 อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง คือมีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก หรือแม้แต่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่นๆ ไม่ได้ คุณภาพที่ตกต่ำย่อมหมายถึงวิชาการ และองค์ความรู้ที่เรามีอยู่ในระบบการศึกษาไทยต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึงระบบการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งครูผู้สอนมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึงความด้อยคุณภาพของระบบสนับสนุนการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งในที่สุดย่อมเป็นผลให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลกจากตัวชี้วัดสำคัญในบทที่ 2 ถึง 4 ข้างต้น มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับทุกคนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป รวมทั้งประชากรด้อยโอกาสที่พลาดโอกาสเข้าศึกษา เด็กที่อยู่นอกโรงเรียน ทั้งที่ออกกลางคันและไม่เคยเข้าเรียน ให้ได้รับบริการทางการศึกษาด้วยมาตรการที่หลากหลายอย่างน้อยในระดับการศึกษาภาคบังคับ ทั้งในระบบ นอกกระบวน และตามอัธยาศัย อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และควรศึกษาวิจัยสาเหตุที่เด็กอยู่นอกโรงเรียน ทั้งที่ออกกลางคัน ไม่เคยเข้าเรียน และคิดจะเข้าเรียน

2) สร้างความเสมอภาคแก่ประชากรทุกเพศทุกวัยที่อาศัยอยู่ในชนบท ท้องถิ่นห่างไกล ให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และมีโอกาสได้รับการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ เช่น สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย ห้องสมุดเคลื่อนที่ ธรวิทยาาสตร์ เป็นต้น รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการใช้จัดการเรียนการสอน

3) ขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 10 ปี ถึงปีแรกของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อยกระดับการศึกษาไทยให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยให้สูงขึ้น และเป็นการเพิ่มอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้สูงขึ้นด้วย

4) ประชากรวัยแรงงานไทยส่วนใหญ่ยังมีพื้นฐานการศึกษาโดยเฉลี่ยเพียงแค่ระดับประถมศึกษาเท่านั้น จึงควรส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนหรือการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชากรวัยแรงงานให้มากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทยให้มีการพัฒนาทักษะเพื่อการทำงาน และมีคุณวุฒิต่ำๆ ที่สุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือสำเร็จการศึกษาภาคบังคับโดยรวดเร็ว รวมทั้งให้มีระบบ

การเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้สามารถต่อยอดความรู้โดยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ได้ เพื่อเป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีศักยภาพเพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิต และมีอนาคตที่ดีขึ้น

5) วางแผนผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเน้นการผลิตกำลังคนให้สนองความต้องการของตลาดแรงงานและของประเทศ และเพิ่มช่องทางการเรียนสายอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยอาจเป็นทางเลือกไว้ในสายสามัญศึกษา

6) รัฐควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษานอกเหนือจากการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ย โดยส่งเสริมการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น เพื่อให้คนไทยสามารถคิดค้น พัฒนาเทคโนโลยีเอง ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งควรส่งเสริมด้านการอ่านที่เป็นพื้นฐานมาก รวมทั้งควรส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อพัฒนามันสมองให้กับประเทศชาติและเพื่อป้องกันการเสียเปรียบในการแข่งขันในเวทีนานาชาติ

7) เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยกำกับและดูแลมิให้มีเด็กต้องออกจากโรงเรียนกลางคันรวมทั้งให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เด็กในชนบทยากจนเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กสามารถเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อหัวของนักเรียนไทยแยกตามระดับในรูปของ PPP\$ หรือร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวยังต่ำงบประมาณทางการศึกษาร้อยละ 20.3 ของงบประมาณแผ่นดินไทยที่จัดให้การศึกษาเป็นตัวเลขที่สูงมาก จึงควรวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณการศึกษาของประเทศ และควรพัฒนาระบบติดตามการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการจัดสรรและการนำไปใช้ให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

8) ควรมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการศึกษาไทยโดยรวม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีนวัตกรรมทางการศึกษามากยิ่งขึ้น ควรพิจารณาการเจริญเติบโตของการมีส่วนร่วมในทุกๆ ระดับการศึกษา แม้ว่าประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายการศึกษาสากลในระดับประถมศึกษาแล้ว แต่ก็ยังทำไม่ได้เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์เหมือนในประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนก็ลดลงในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าและเป็นระดับที่ควรได้รับการเอาใจใส่ให้สามารถบรรลุเป้าหมายการศึกษาสากลด้วยเช่นกัน

9) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล ให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัย ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งมีฐานข้อมูลรายบุคคลที่แสดงข้อมูลนักเรียนนักศึกษาแต่ละคนอย่างครบถ้วน

ກາລຟນວກ

ตารางสถิติ

สัญลักษณ์ที่พบในตารางสถิติ

ไม่มีรายละเอียดของข้อมูล (No data available)	...
ค่าประมาณการโดยประเทศผู้ให้ข้อมูล (National estimation)	*
ค่าประมาณการโดยสถาบันสถิติของยูเนสโก (UIS estimation)	**
ตัวเลขน้อยเกินไปที่จะนำมาพิจารณา (Magnitude nil or negligible)	- หรือ n
ไม่มีในระบบการศึกษา (Data are not applicable because the category does not apply)	a
ข้อมูลของปีที่ยังไม่ถึง หรือปีล่าสุด	(P)
ข้อมูลนี้รวมอยู่ในประเภทอื่นหรือสดมภ์อื่น	x(y)
ข้อมูลนี้อ้างถึงปีการศึกษาหรือปีงบประมาณ (ระยะเวลา) n ปี หรือระยะเวลาหลังปีที่อ้างอิง	+n
ข้อมูลนี้อ้างถึงปีการศึกษาหรือปีงบประมาณ (ระยะเวลา) n ปี หรือระยะเวลาก่อนปีที่อ้างอิง	-n

ตาราง 1 ระบบการศึกษา: อายุเมื่อแรกเข้าและจำนวนปีที่เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2552

ประเทศ	ก่อน ประถมศึกษา		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา				การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	การศึกษา ภาคบังคับ		
	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	จำนวนปี			จำนวน ปี	อายุ เริ่มต้น	อายุ สุดท้าย	จำนวน ปี
						รวม	ม.ต้น	ม.ปลาย				
ไทย	3	3	6	6	12	6	3	3	12	6	14	9
มาเลเซีย	4	2	6	6	12	7	3	4	13	6	11	6
ฟิลิปปินส์	5	1	6	6	12	4	3	1	10	6	12	7
อินโดนีเซีย	5	2	7	6	13	6	3	3	12	7	15	9
สิงคโปร์	3	3	6	6	12	4	2	2	10	6	14	9
บรูไน	4	2	6	6	12	7	3	4	13	...	...	...
กัมพูชา	3	3	6	6	12	6	3	3	12	...	...	...
ลาว	3	3	6	5	11	6	3	3	11	6	14	9
พม่า	3	2	5	5	10	6	4	2	11	5	9	5
เวียดนาม	3	3	6	5	11	7	4	3	12	6	14	9
จีน	4	3	7	5	12	6	3	3	11	6	14	9
เกาหลี	5	1	6	6	12	6	3	3	12	6	15	10
ญี่ปุ่น	3	3	6	6	12	6	3	3	12	6	15	10
อินเดีย	3	3	6	5	11	7	3	4	12	6	14	9
ออสเตรเลีย	4	1	5	7	12	6	4	2	13	5	15	11
นิวซีแลนด์	3	2	5	6	11	7	4	3	13	5	16	12
แคนาดา	4	2	6	6	12	6	2	4	12	6	16	11
ฝรั่งเศส	3	3	6	5	11	7	4	3	12	6	16	11
ฟินแลนด์	3	4	7	6	13	6	3	3	12	7	16	10
เยอรมนี	3	3	6	4	10	9	6	3	13	6	18	13
สวีเดน	3	4	7	6	13	6	3	3	12	7	16	10
สหราชอาณาจักร	3	2	5	6	11	7	3	4	13	5	16	12
สหรัฐอเมริกา	3	3	6	6	12	6	3	3	12	6	17	12
เบลเยียม	3	3	6	6	12	6	2	4	12	6	18	13
นอร์เวย์	3	3	6	7	13	6	3	3	13	6	16	11
เดนมาร์ก	3	4	7	6	13	6	3	3	12	7	16	10

ที่มา : Table 1, 2, 5,6 Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

ตาราง 2 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER) จำแนกตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2552

ประเทศ	ก่อนประถมศึกษา		ประถมศึกษา		ม.ต้น	ม.ปลาย	รวมมัธยมศึกษา		อุดมศึกษา
	GER	NER	GER	NER	GER	GER	GER	NER	GER
ไทย	96	82	91	90	92	63	77	72	45
มาเลเซีย	71	62	95	94	94	50	69	68	36
ฟิลิปปินส์	49	39	110	92	88	65	82	61	29
อินโดนีเซีย	50	36	121	95	93	66	79	69	24
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...	...	...	...
บรูไน	91	69	107	97	116	85	98	89	17
กัมพูชา	13	12	116	89	56	23	40	34	7
ลาว	15	14	112	82	53	34	44	36	13
พม่า	7	7	116	...	61	38	53	50	11
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	47	...	113	...	92	66	78	...	25
เกาหลี	117	55	104	99	99	95	97	96	100
ญี่ปุ่น	89	89	102	100	102	101	101	98	59
อินเดีย	54	...	117	97	77	47	60	...	13
ออสเตรเลีย	83	52	106	97	115	166	133	88	82
นิวซีแลนด์	94	93	101	99	105	153	126	96	84
แคนาดา*	71	...	98	99	97	105	102	...	...
ฝรั่งเศส	109	99	111	109	110	117	113	99	55
ฟินแลนด์	67	66	97	96	102	116	109	96	91
เยอรมนี*	110	...	104	100	102	102	102	...	...
สวีเดน	100	99	96	96	102	103	103	98	72
สหราชอาณาจักร	81	75	106	100	103	96	99	93	59
สหรัฐอเมริกา	57	52	98	92	99	88	94	88	76

ตาราง 2 อัตราการเข้าเรียนของประชากรอย่างหยาบ (GER) อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (NER) จำแนกตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ประเทศ	ก่อนประถมศึกษา		ประถมศึกษา		ม.ต้น	ม.ปลาย	รวมมัธยมศึกษา		อุดมศึกษา
	GER	NER	GER	NER	GER	GER	GER	NER	GER
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)**									
โลก	46	...	107	90	80	56	68	60	27
อาหรับ	21	...	97	86	87	48	68	59	22
ยุโรป ¹	67	...	99	94	92	84	88	81	65
เอเชียกลาง	28	...	98	93	97	94	96	88	25
เอเชียแปซิฟิก ²	52	...	111	95	90	66	78	69	28
ละตินอเมริกา ³	69	...	117	95	102	75	90	73	37
ยุโรป & อเมริกา ⁴	80	...	102	96	103	98	100	90	72
เอเชียตะวันตก ⁵	47	...	110	91	71	44	56	...	13
แอฟริกา	18	...	101	77	43	27	36	27	6

หมายเหตุ : 1 ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง

2 แปซิฟิกและเอเชียตะวันออก

3 แคริบเบียนและละตินอเมริกา

4 ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ

5 เอเชียตะวันตกและเอเชียใต้

ที่มา : Table 1,3,5,6,10 ; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

ตาราง 3 ร้อยละของมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพและสัดส่วนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2552

ประเทศ	ร้อยละ ม.ปลาย สายอาชีพ*	สัดส่วนนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา			ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี			
		5A	5B	6	รวม	ชาย	หญิง	GPI
ไทย	37	83	16	1	28	23	35	1.53
มาเลเซีย	16	55	43	2	18	13	22	1.65
ฟิลิปปินส์	-	90	10	-	...	...	...	...
อินโดนีเซีย	38	80	19	2	12	13	12	0.92
สิงคโปร์	...	54	43	3	...	...	...	...
บรูไน	16	63	36	-	10	5	14	2.58
กัมพูชา	47	...	...	...	4	6	3	0.49
ลาว	1	39	61	-	...	...	...	...
พม่า	-	99	-	1	10	6	14	2.21
เวียดนาม	17	63	34	3	...	...	...	...
จีน	50	50	45	6	13	13	12	0.97
เกาหลี	24	75	24	2	52	53	50	0.95
ญี่ปุ่น	24	77	21	2	43	47	38	0.80
อินเดีย	2	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	47	80	17	4	62	50	75	1.50
นิวซีแลนด์	40	69	28	3	50	39	63	1.63
แคนาดา*	-	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	44	71	25	3	36	32	40	1.27
ฟินแลนด์	55	93	-	7	84	58	111	1.92
เยอรมนี*	53	...	...	...	35	30	39	1.31
สวีเดน	60	89	6	5	36	25	48	1.96
สหราชอาณาจักร	24	75	22	3	40	34	47	1.37
สหรัฐอเมริกา	-	75	22	2	36	30	42	1.40

ตาราง 3 ร้อยละของมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และสัดส่วนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ประเทศ	ร้อยละ ม.ปลาย สายอาชีพ*	สัดส่วนนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา			ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี			
		5A	5B	6	รวม	ชาย	หญิง	GPI
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)**								
โลก	24	74	24	2	...	...	...	...
อาหรับ	20	86	12	3	...	...	...	...
ยุโรป ¹	47	82	17	2	...	...	...	...
เอเชียกลาง	54	92	7	1	...	...	...	...
เอเชียแปซิฟิก ²	38	62	34	4	...	...	...	...
ละตินอเมริกา ³	21	83	17	1	...	...	...	...
ยุโรป & อเมริกา ⁴	26	77	20	3	...	...	...	...
เอเชียตะวันตก ⁵	4	...	...	...	...	...	...	...
แอฟริกา	16	...	...	1	...	...	...	...

หมายเหตุ : 1 ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง

2 แปซิฟิกและเอเชียตะวันออก

3 แคริบเบียนและละตินอเมริกา

4 ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ

5 เอเชียตะวันตกและเอเชียใต้

* การเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ คิดเป็นร้อยละเทียบกับการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา
รวม (ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย)

ที่มา : Table 6,10 ; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

ตาราง 4 ร้อยละของนักเรียนเปรียบเทียบในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ปี พ.ศ. 2552

ประเทศ	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา ตอนต้น			มัธยมศึกษา ตอนปลาย			อุดมศึกษา		
	รัฐ	เอกชน		รัฐ	เอกชน		รัฐ	เอกชน		รัฐ	เอกชน	
		สนับสนุน	อิสระ		สนับสนุน	อิสระ		สนับสนุน	อิสระ		สนับสนุน	อิสระ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ไทย	81.8	18.2	x(2)	87.4	12.6	x(5)	80.1	19.9	x(8)	82.4	-	17.6
มาเลเซีย	98.7	-	1.3	95.9	1.0	4.1	96.1	-	3.9	59.6	-	40.4
ฟิลิปปินส์	91.9	-	8.1	80.7	-	19.3	74.7	-	25.3	34.1	-	65.9
อินโดนีเซีย	83.6	-	16.4	63.3	-	36.7	47.5	-	52.5	40.6	-	59.4
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	93.3	6.7	-	92.4	7.6	-	89.4	10.6	x(8)	-	-	-
เกาหลี	98.6	-	1.4	81.6	18.4	-	54.3	45.7	-	19.6	-	8.4
ญี่ปุ่น	98.9	-	1.1	92.8	-	7.2	69.0	-	31.0	21.1	-	78.9
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	69.5	30.5	-	65.8	34.2	-	69.7	30.1	0.2	94.2	0.7	5.2
นิวซีแลนด์	87.6	10.2	2.1	82.9	12.1	5.0	72.0	15.7	12.2	86.1	10.5	3.4
ฝรั่งเศส	85.1	14.3	0.5	78.2	21.5	0.3	68.6	30.4	1.0	81.2	2.8	16.1
ฟินแลนด์	98.6	1.4	-	95.6	4.4	-	86.2	13.8	-	83.7	16.3	-
เยอรมนี	96.1	3.9	x(2)	91.1	8.9	x(5)	92.5	7.5	x(8)	...	...	...
สวีเดน	92.4	7.6	-	89.7	10.3	-	85.5	14.5	-	91.0	9.0	-
สหราชอาณาจักร	94.9	0.1	5.0	80.7	13.3	6.0	56.0	38.1	5.9	73.1	-	26.9
สหรัฐอเมริกา	90.2	-	9.8	90.9	-	9.1	91.2	-	8.8	88.5	-	11.5

ที่มา : Table 20-21; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

ตาราง 5 ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ
(Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างประเทศ
ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Inbound Mobile Students) พ.ศ.2552

ประเทศ	ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา				
	ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ		ที่ไปศึกษาต่างประเทศ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ประเทศที่ไปศึกษา 5 อันดับแรก
ไทย	16,361	0.7	24,805	1.0	สหรัฐอเมริกา (8,592) สหราชอาณาจักร (4,674) ออสเตรเลีย (4,377) ญี่ปุ่น (2,193) มาเลเซีย (976)
มาเลเซีย	41,310	4.5	53,121	5.4	ออสเตรเลีย (19,970) สหราชอาณาจักร (12,697) สหรัฐอเมริกา (5,844) รัสเซีย (2,516) ญี่ปุ่น (2,147)
ฟิลิปปินส์	2,665	0.1	9,719	0.3	สหรัฐอเมริกา (4,157) ออสเตรเลีย (1,291) สหราชอาณาจักร (1,093) ญี่ปุ่น (583) มาเลเซีย (278)
อินโดนีเซีย	3,023	0.1	32,346	0.7	ออสเตรเลีย (10,205) สหรัฐอเมริกา (7,386) มาเลเซีย (7,325) ญี่ปุ่น (1,788) เยอรมนี (1,546)
สิงคโปร์	40,401	20.3	19,633	9.9	ออสเตรเลีย (10,394) สหรัฐอเมริกา (3,923) สหราชอาณาจักร (3,188) มาเลเซีย (606) แคนาดา (355)
บรูไน	295	4.8	2,969	48.6	สหราชอาณาจักร (1,688) ออสเตรเลีย (774) มาเลเซีย (269) นิวซีแลนด์ (65) ญี่ปุ่น (44)
กัมพูชา	...	...	3,675	3.0	ไทย (984) ฝรั่งเศส (546) เวียดนาม (388) ออสเตรเลีย (366) สหรัฐอเมริกา (347)
ลาว	332	0.4	4,582	4.3	เวียดนาม (2,435) ไทย (1,301) ญี่ปุ่น (264) ออสเตรเลีย (167) ฝรั่งเศส (117)
พม่า	57	-	5,005	0.7	รัสเซีย (1,034) ไทย (999) ญี่ปุ่น (922) สหรัฐอเมริกา (656) ออสเตรเลีย (495)
เวียดนาม	4,207	0.2	44,038	2.5	สหรัฐอเมริกา (12,612) ออสเตรเลีย (7,648) ฝรั่งเศส (5,803) รัสเซีย (3,518) ญี่ปุ่น (2,895)

ตาราง 5 ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ
(Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างประเทศ
ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Inbound Mobile Students) พ.ศ.2552 (ต่อ)

ประเทศ	ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา				
	ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ		ที่ไปศึกษาต่างประเทศ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ประเทศที่ไปศึกษา 5 อันดับแรก
จีน	61,211	0.2	510,314	1.7	สหรัฐอเมริกา (124,225) ญี่ปุ่น (79,394) ออสเตรเลีย (70,357) สหราชอาณาจักร (47,033) เกาหลี (39,309)
เกาหลี	50,030	1.6	125,165	3.9	สหรัฐอเมริกา (73,832) ญี่ปุ่น (24,850) ออสเตรเลีย (6,796) สหราชอาณาจักร (4,277) เยอรมนี (4,105)
ญี่ปุ่น	131,599	3.4	44,768	1.2	สหรัฐอเมริกา (28,783) สหราชอาณาจักร (3,871) ออสเตรเลีย (2,701) ฝรั่งเศส (1,847) เยอรมนี (1,778)
อินเดีย	...	...	195,107	1.0	สหรัฐอเมริกา (101,563) สหราชอาณาจักร (34,065) ออสเตรเลีย (26,573) นิวซีแลนด์ (5,710) รัสเซีย (4,314)
ออสเตรเลีย	257,637	21.5	9,968	0.8	สหรัฐอเมริกา (3,150) นิวซีแลนด์ (2,943) สหราชอาณาจักร (1,647) เยอรมนี (347) ญี่ปุ่น (326)
นิวซีแลนด์	38,351	14.6	4,530	1.7	ออสเตรเลีย (2,393) สหรัฐอเมริกา (1,056) สหราชอาณาจักร (481) ญี่ปุ่น (84) แคนาดา (76)
แคนาดา	92,881	...	45,892	...	สหรัฐอเมริกา (29,209) สหราชอาณาจักร (5,350) ออสเตรเลีย (4,390) ฝรั่งเศส (1,373) ไอร์แลนด์ (605)
ฝรั่งเศส	249,143	11.5	51,288	2.4	สหราชอาณาจักร (13,089) สหรัฐอเมริกา (7,299) เยอรมนี (5,711) เบลเยียม (5,651) สวิสเซอร์แลนด์ (5,413)
ฟินแลนด์	12,596	4.2	6,979	2.4	สหราชอาณาจักร (1,680) สวีเดน (1,310) สหรัฐอเมริกา (741) เยอรมนี (657) เอสโตเนีย (586)

ตาราง 5 ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ (Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Inbound Mobile Students) พ.ศ.2552 (ต่อ)

ประเทศ	ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา				
	ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ		ที่ไปศึกษาต่างประเทศ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ประเทศที่ไปศึกษา 5 อันดับแรก
เยอรมนี	197,895	...	91,928	...	ออสเตรีย (20,704) สหราชอาณาจักร (14,128) เนเธอร์แลนด์ (14,007) สหรัฐอเมริกา (9,520) สวิสเซอร์แลนด์ (9,496)
สวีเดน	27,040	6.4	14,662	3.5	สหรัฐอเมริกา (3,225) สหราชอาณาจักร (3,183) เดนมาร์ก (1,524) นอร์เวย์ (1,294) โปแลนด์ (833)
สหราชอาณาจักร	368,968	15.3	22,829	0.9	สหรัฐอเมริกา (8,558) ฝรั่งเศส (2,580) ไอร์แลนด์ (2,184) ออสเตรเลีย (1,674) เยอรมนี (1,260)
สหรัฐอเมริกา	660,581	3.5	53,251	0.3	สหราชอาณาจักร (14,343) แคนาดา (8,310) ฝรั่งเศส (3,544) เยอรมนี (3,239) ออสเตรเลีย (2,972)
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)**					
โลก	3,369,242	2.0	3,369,242	2.0	ยุโรป&อเมริกา ⁴ (58.6%) เอเชียแปซิฟิก ² (20.2%) ยุโรป ¹ (9.2%) อาหรับ (5.6%) ละตินอเมริกา ³ (2.4%) แอฟริกา (2.3%) เอเชียกลาง (1.4%) เอเชียตะวันตก ⁵ (0.5%)
อาหรับ	187,008	2.4	232,463	3.0	ยุโรป&อเมริกา ⁴ (64.5%) อาหรับ (19.5%) เอเชียแปซิฟิก ² (7.2%) ยุโรป ¹ (6.7%) เอเชียตะวันตก ⁵ (1.8%) เอเชียกลาง (0.5%) ละตินอเมริกา ³ (0.2%) แอฟริกา (0.1%)
ยุโรป ¹	308,877	1.5	374,801	1.8	ยุโรป&อเมริกา ⁴ (60.9%) ยุโรป ¹ (34.7%) เอเชียกลาง (3.0%) เอเชียแปซิฟิก ² (1.2%) อาหรับ (0.2%) ละตินอเมริกา ³ (0.1%) เอเชียตะวันตก ⁵ (0.02%) แอฟริกา (0.01%)

ตาราง 5 ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ
(Outbound Mobile Students) และนักศึกษาต่างประเทศ
ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ (Inbound Mobile Students) พ.ศ.2552 (ต่อ)

ประเทศ	ร้อยละของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา				
	ที่เข้ามาศึกษาในประเทศ		ที่ไปศึกษาต่างประเทศ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ประเทศที่ไปศึกษา 5 อันดับแรก
เอเชียกลาง	47,168	2.2	120,983	5.8	ยุโรป ¹ (59.1%) เอเชียกลาง (21.4%) ยุโรป&อเมริกา ⁴ (15.3%) เอเชียแปซิฟิก ² (3.7%) อาหรับ (0.4%) เอเชียตะวันตก ⁵ (0.2%) ละตินอเมริกา ³ (0.03%) แอฟริกา (-)
เอเชียแปซิฟิก ²	679,055	1.3	945,637	1.8	ยุโรปอเมริกา ⁴ (53.3%) เอเชียแปซิฟิก ² (42.5%) ยุโรป ¹ (3.0%) ละตินอเมริกา ³ (0.4%) เอเชียกลาง (0.4%) อาหรับ (0.2%) เอเชียตะวันตก ⁵ (0.2%) แอฟริกา (0.01%)
ละตินอเมริกา ³	80,271	0.4	195,951	1.0	ยุโรป&อเมริกา ⁴ (73.3%) ละตินอเมริกา ³ (22.8%) เอเชียแปซิฟิก (2.8%) ยุโรป ¹ (1.0%) อาหรับ (0.3%) เอเชียตะวันตก ⁵ (0.02%) เอเชียกลาง (0.002%) แอฟริกา (0.001%)
ยุโรป&อเมริกา ⁴	1,973,680	5.6	522,531	1.5	ยุโรป&อเมริกา ⁴ (86.9%) เอเชียแปซิฟิก ² (6.1%) ยุโรป ¹ (4.4%) ละตินอเมริกา ³ (1.6%) อาหรับ (1.0%) เอเชียตะวันตก ⁵ (0.2%) เอเชียกลาง (0.03%) แอฟริกา (0.01%)
เอเชียตะวันตก ⁵	15,358	0.1	321,549	1.5	ยุโรป&อเมริกา ⁴ (70.3%) เอเชียแปซิฟิก ² (20.6%) ยุโรป ¹ (4.6%) เอเชียตะวันตก ⁵ (1.5%) เอเชียกลาง (1.3%) อาหรับ (1.2%) ละตินอเมริกา ³ (0.4%) แอฟริกา (0.01%)
แอฟริกา	77,825	1.6	234,886	4.9	ยุโรป&อเมริกา ⁴ (61.5%) แอฟริกา (22.5%) เอเชียแปซิฟิก ² (6.0%) อาหรับ (2.9%) ยุโรป ¹ (3.1%) ละตินอเมริกา ³ (2.8%) เอเชียตะวันตก ⁵ (0.8%) เอเชียกลาง (0.01%)

หมายเหตุ : 1 ยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก 4 อเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตก

2 เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 5 เอเชียใต้และเอเชียตะวันตก

3 ละตินอเมริกาและแคริบเบียน

ที่มา : Table 11, 12 ; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

ตาราง 6 การได้รับการศึกษาของประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไป

ประเทศ	ปีการศึกษา	ประชากร	ไม่ได้รับ	ไม่จบ	จบ	จบ	จบ	จบ	จบ	ไม่ระบุ
		25 ปีขึ้นไป (000)	การศึกษา (%)	ประถม (%)	ประถม (%)	ม.ต้น (%)	ม.ปลาย (%)	ISCED4 (%)	อุดม (%)	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
ไทย	2006	40,650	6.1	42.3	18.9	9.7	9.6	-	12.8	0.5
ไทย*	2011	42,889**	5.8	37.9	16.6	10.8	15.5	-	13.4	-
มาเลเซีย	2005	12,683	17.6	-	35.9	18.9	22.5	-	5.1	-
ฟิลิปปินส์	2004	36,815	2.4	15.9	18.1	12.5	23.8	X(5)	27.3	-
อินโดนีเซีย	2008	123,941	10.5	17.7	30.5	15.2	19.6	2.3	4.3	-
สิงคโปร์	2008	3,192	X(3)	20.8	4.3	11.8	22.8	18.6	21.8	-
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	2007	5,865	26.8	38.6	18.9	8.7	4.6	0.4	1.5	0.5
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	2000	743,976	10.8	X(1)	36.9	48.0	X(2)	4.3	X(4)	...
เกาหลี	2005	31,635	6.2	0.7	12.6	11.2	37.7	-	31.6	-
ญี่ปุ่น	2002	93,871	X(2)	X(2)	X(2)	26.1	43.9	-	30.0	-
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	2009	14,338	-	-	7.8	21.4	30.3	3.8	36.8	-
นิวซีแลนด์	2006	2,669	X(2)	X(2)	X(2)	22.8	25.4	10.2	25.3	16.3
แคนาดา	2006	22,580	X(2)	X(2)	X(2)	20.6	23.4	12.1	43.9	-
ฝรั่งเศส	2009	43,166	-	1.1	20.5	17.2	37.1	0.1	24.1	-
ฟินแลนด์	2008	3,754	X(2)	X(2)	X(2)	31.2	37.6	X(5)	31.2	-
เยอรมนี	2009	61,727	-	-	3.3	16.1	50.7	5.8	24.0	0.2
สวีเดน	2009	6,490	X(9)	X(1)	13.3	9.3	43.2	5.0	27.5	1.7
สหราชอาณาจักร	2009	42,698	0.2	-	-	15.1	53.1	0.1	31.5	-
สหรัฐอเมริกา	2009	206,084	0.4	1.0	4.1	7.8	48.1	-	38.6	-
เบลเยียม	2009	7,574	X(1)	6.7	13.8	17.7	31.1	2.2	28.4	-
นอร์เวย์	2009	3,275	X(9)	-	0.3	23.7	39.6	2.8	29.0	4.6
เดนมาร์ก	2007	3,813	-	-	X(2)	23.6	44.4	X(9)	31.5	0.6

หมายเหตุ: ISCED4 ระดับหลังมัธยมศึกษา ก่อนอุดมศึกษา

ที่มา : Table 18 ; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

* ประมวลผลโดย สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สกศ.

ตาราง 7 การได้รับการศึษาอย่างต่ำของประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไป

ประเทศ	ปีการศึษา	อย่างต่ำ ประถม (%)	อย่างต่ำ ม.ต้น (%)	อย่างต่ำ ม.ปลาย (%)	อย่างต่ำ ISCED4 (%)	อย่างต่ำ อุดม (%)
ไทย	2006	51.1	32.2	22.4	-	12.8
ไทย*	2011	56.3	39.7	28.9	-	13.4
มาเลเซีย	2005	82.4	46.5	27.6	5.1	5.1
ฟิลิปปินส์	2004	81.7	63.6	51.1	27.3	...
อินโดนีเซีย	2008	71.9	41.4	26.2	6.6	4.3
สิงคโปร์	2008	79.2	75.0	63.2	40.4	21.8
บรูไน	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	2007	34.1	15.1	6.4	1.8	1.5
ลาว	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...
จีน	2000	...	52.3	...	4.3	...
เกาหลี	2005	93.1	80.5	69.3	31.6	31.6
ญี่ปุ่น	2002	...	...	73.9	30.0	30.0
อินเดีย	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	2009	100.0	92.2	70.9	40.6	36.8
นิวซีแลนด์	2006	...	...	60.9	35.5	25.3
แคนาดา	2006	...	...	79.4	56.0	43.9
ฝรั่งเศส	2009	98.9	78.4	61.3	24.2	24.1
ฟินแลนด์	2008	...	...	68.8	31.2	...
เยอรมนี	2009	99.8	96.5	80.4	29.8	24.0
สวีเดน	2009	...	85.0	75.6	32.5	27.5
สหราชอาณาจักร	2009	99.8	99.8	84.7	31.6	31.5
สหรัฐอเมริกา	2009	98.6	94.5	86.7	38.6	38.6
เบลเยียม	2009	93.3	79.4	61.7	30.6	28.4
นอร์เวย์	2009	95.4	95.2	71.5	31.9	29.0
เดนมาร์ก	2007	99.4	...	75.8	31.5	31.5

หมายเหตุ: ISCED4 ระดับหลังมัธยมศึกษา ก่อนอุดมศึษา

ที่มา : Table 19 ; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

* กลุ่มวิเคราะห์สภาวะและแนวโน้มทางการศึษา สกศ.

ตาราง 8 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) ในแต่ละระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2552

ประเทศ	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา
ไทย	0.98	1.00	1.19	1.31
มาเลเซีย	0.99	1.01	1.17	1.30
ฟิลิปปินส์	0.98	1.07	1.20	1.24
อินโดนีเซีย	0.97	1.02	0.96	0.96
สิงคโปร์	...	...	...	...
บรูไน	1.01	0.95	1.09	1.76
กัมพูชา	0.94	0.87	0.70	0.54
ลาว	0.91	0.82	0.78	0.78
พม่า	0.98	1.00	1.09	1.37
เวียดนาม	...	...	...	...
จีน	1.04	1.05	1.09	1.07
เกาหลี	0.98	0.96	0.97	0.70
ญี่ปุ่น	1.00	1.00	1.00	0.89
อินเดีย	...	0.93	0.82	0.70
ออสเตรเลีย	1.00	0.99	0.92	1.32
นิวซีแลนด์	1.01	1.00	1.07	1.45
แคนาดา	1.00	0.98	0.98	...
ฝรั่งเศส	0.99	1.00	1.02	1.28
ฟินแลนด์	0.99	1.00	1.10	1.23
เยอรมนี	1.00	0.99	0.88	...
สวีเดน	0.99	0.99	0.99	1.58
สหราชอาณาจักร	1.00	0.97	1.06	1.39
สหรัฐอเมริกา	1.01	1.00	1.03	1.40

ตาราง 8 ดัชนีความเสมอภาคทางเพศ (GPI) ในแต่ละระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ประเทศ	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	อุดมศึกษา
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)**				
โลก	0.96	0.97**	0.97**	1.08**
อาหรับ	0.92	0.90	0.95	0.96**
ยุโรป ¹	0.99**	0.98**	0.94**	1.27**
เอเชียกลาง	0.98	0.98	0.98	1.11
เอเชียแปซิฟิก ²	1.01	1.03	1.07	1.04
ละตินอเมริกา ³	0.97**	1.04**	1.16**	1.26**
ยุโรป&อเมริกา ⁴	1.00	0.99	1.01	1.32
เอเชียตะวันตก ⁵	...	0.93**	0.84**	0.75**
แอฟริกา	0.92	0.80	0.76	0.62**

หมายเหตุ : 1 ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง

2 แปซิฟิกและเอเชียตะวันออก

3 แคริบเบียนและละตินอเมริกา

4 ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ

5 เอเชียตะวันตกและเอเชียใต้

ที่มา : Table 3,5,6,10 ; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

** ประเมินการโดย UIS

ตาราง 9 ข้อมูลด้านประชากร

ประเทศ	อันดับ การพัฒนา มนุษย์ (HDI)	ปี การศึกษา เฉลี่ย	อัตราการรู้หนังสือ ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป		ร้อยละ ประชากร ใน เขตเมือง	อัตรา การพึ่งพิง	ร้อยละ ประชากร เสี่ยง ยากจน	ร้อยละ ประชากร ยากจน มาก
	2011	2011	ปี	2005-2010	2011	2011	(ปีใช้ตามสดมภ์ 4)	
ไทย	103	6.6	2005	93.5	34.4	41.3	9.9	0.2
มาเลเซีย	61	9.5	...	92.5	73.0	53.4	...	...
ฟิลิปปินส์	112	8.9	2008	95.4	49.1	63.2	9.1	5.7
อินโดนีเซีย	124	5.8	2008	92.2	44.6	47.8	12.2	7.6
สิงคโปร์	26	8.8		94.7	100.0	35.6		
บรูไน	33	8.6		95.3	76.1	41.9		
กัมพูชา	139	5.8	2005	77.6	20.4	54.3	21.3	22
ลาว	138	4.6	2006	72.7	34.3	60.3	14.1	28.1
พม่า	149	4.0	2000	92.0	34.3	43.8	13.4	9.4
เวียดนาม	128	5.5	2002	92.8	31.0	41.3	18.5	6
จีน	101	7.5	2003	94.0	47.8	37.9	6.3	4.5
เกาหลี	15	11.6		104.3	83.3	38.1		
ญี่ปุ่น	12	11.6		102.3	67.0	57.9		
อินเดีย	134	4.4	2005	62.8	30.3	54.4	16.4	28.6
ออสเตรเลีย	2	12.0		106.4	89.3	48.6		
นิวซีแลนด์	5.00	12.50		101.20	86.20	50.90		
แคนาดา	6	12.1		98.4	80.7	44.5		
ฝรั่งเศส	20	10.6		108.7	85.9	54.9		
ฟินแลนด์	22	10.3		...	85.4	52.1		
เยอรมนี	9	12.2		103.6	74.0	51.5		
สวีเดน	10	11.7		96.2	84.8	54.2		
สหราชอาณาจักร	28	9.3		...	79.8	52.0		
สหรัฐอเมริกา	4	12.4		98.2	82.6	50.1		
เบลเยียม	18	10.9		103.4	97.4	52.7		
นอร์เวย์	1	12.6		...	79.8	50.7		
เดนมาร์ก	16	11.4		98.6	87.1	53.3		

Table 1, 4, 5, 9 and 10, Human Development Report 2011, UNDP.

ตาราง 10 ด้าน ICT เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2547 2550 2553

ประเทศ	ร้อยละ ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต			ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ต่อประชากร 100 คน			ผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ต่อประชากร 100 คน		
	2547	2550	2553	2547	2550	2553	2547	2550	2553
ไทย	10.68	20.03	21.2	0.11	1.35	4.61	41.44	78.14	103.62
มาเลเซีย	42.25	55.7	56.3	0.99	3.79	7.32	57.1	86.31	119.22
ฟิลิปปินส์	5.24	5.97	25	0.11	0.56	1.85	39.24	64.68	85.67
อินโดนีเซีย	2.6	5.79	9.9	0.04	0.34	0.79	13.51	40.17	91.72
สิงคโปร์	62	68	71	13.11	19.55	24.94	95.93	129.21	145.18
บรูไน	29.72	44.68	50	1.76	3.08	5.44	56.88	96.99	109.07
กัมพูชา	0.3	0.49	1.26	0.01	0.06	0.25	6.53	18.9	57.65
ลาว	0.36	1.64	7	0	0.08	0.19	3.6	24.93	64.56
พม่า	0.02	0.22		0	0.01	0.03	0.2	0.53	1.24
เวียดนาม	7.64	20.76	27.56	0.06	1.52	6.03	4.13	52.96	175.3
จีน	7.3	16	34.3	1.92	5.03	9.42	25.74	41.42	64.04
เกาหลี	72.7	78.8	83.7	25.45	30.97	35.68	78.12	93.41	105.36
ญี่ปุ่น	62.39	74.3	78.2	15.48	22.37	26.91	72.43	84.84	95.39
อินเดีย	1.98	3.95	7.5	0.02	0.27	0.9	4.65	19.9	61.42
ออสเตรเลีย		69.45	76	5.03		24.18	81.97	100.66	101.04
นิวซีแลนด์	61.85	69.76	83	4.7	20.15	24.93	74.21	100.44	114.92
แคนาดา	65.96	73.2	81.6	16.95	27.52	29.81	47.02	61.49	70.66
ฝรั่งเศส	39.15	66.09	80.1	10.83	25.51	34	73.51	89.66	100.66
ฟินแลนด์	72.39	80.78	86.89	15.31	30.56	28.57	95.44	114.92	156.4
เยอรมนี	64.73	75.16	82	8.48	23.86	31.7	86.43	116.62	127.04
สวีเดน	83.89	82.01	90	15.71	30.3	31.85	97.85	110.43	116.05
สหราชอาณาจักร	65.61	75.09	85	10.22	25.63	31.56	99.66	121.25	130.76
สหรัฐอเมริกา	64.76	75	74	12.7	23.23	27.62	62.85	82.47	89.86
เบลเยียม	53.86	69.27	75	15.64	25.76	31.49	88.17	101.89	113.46
นอร์เวย์	77.69	86.93	93.39	14.64	30.41	35.3	98.64	106.68	115.68
เดนมาร์ก	80.93	85.03	88.72	18.84	34.41	37.7	95.68	115.34	124.73

ที่มา: International Telecommunication Union (ITU)

ตาราง 11 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน (Out-of-school children) ปี พ.ศ. 2552

ประเทศ	การศึกษา ภาคบังคับ (ช่วงอายุ)	เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา				เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา			
		รวม	ชาย	หญิง	จำนวน	รวม	ชาย	หญิง	จำนวน
		%	%	%	(000)	%	%	%	(000)
ไทย	6-14	10	9	11	586	9	10	9	280
มาเลเซีย	6-11	6**	6**	6**	192**	7**	7**	6**	106**
ฟิลิปปินส์	6-12	8	9	7	961	6	7	5	372
อินโดนีเซีย	7-15	2	...	...	389	12	12	12	1434
สิงคโปร์	7-14	...	...	...	...	...	...	...	...
บรูไน	...	3	4	2	1	2	...	...	1
กัมพูชา	...	11	10	13	230	20	16	23	219
ลาว	6-14	18	16	19	142	27	22	32	128
พม่า	5-9	...	...	...	...	33	33	33	1150
เวียดนาม	6-14	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	6-14	...	...	...	...	...	...	...	...
เกาหลี	6-15	1**	-	1**	24**	2**	...	...	42**
ญี่ปุ่น	6-15	-	...	...	2	-	...	...	1
อินเดีย	6-14	3**	...	...	3852**	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	5-15	3	3	2	55	-	-	-	1
นิวซีแลนด์	5-16	1	1	-	3	-	...	...	0.2
แคนาดา*	6-16	...	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	6-16	1	1	1	31	-	...	...	2
ฟินแลนด์	7-16	4	4	4	13	-	...	...	0.1
เยอรมนี*	6-18	-	...	...	...	11**	...	...	...
สวีเดน	7-16	4	4	4	24	2	3	2	8
สหราชอาณาจักร	5-16	-	-	-	7	1	1	1	21
สหรัฐอเมริกา	6-17	8	9	7	1953	2	2	3	317

ตาราง 11 อัตราเด็กที่อยู่นอกโรงเรียน (Out-of-school children) ปี พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ประเทศ	การศึกษาภาคบังคับ (ช่วงอายุ)	เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา				เด็กที่อยู่นอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา			
		รวม	ชาย	หญิง	จำนวน	รวม	ชาย	หญิง	จำนวน
		%	%	%	(000)	%	%	%	(000)
ค่าเฉลี่ยของภูมิภาค (REGIONAL AVERAGES)**									
โลก		10**	9**	11**	67159**	17**	16**	19**	71608**
อาหรับ		14**	11**	16**	5801**	16**	12**	19**	3507**
ยุโรป ¹		6**	6**	6**	1147**	11**	10**	11**	2089**
เอเชียกลาง		7	6	8	392	5	4	6	377
เอเชียแปซิฟิก ²		5**	...	...	8283**	14**	...	...	14497**
ละตินอเมริกา ³		5**	5**	5**	2928**	5**	5**	5**	1948**
ยุโรป&อเมริกา ⁴		4	5	4	2218	3	3	3	815
เอเชียตะวันตก ⁵		9**	...	...	16332**	26**	23**	29**	27625**
แอฟริกา		23**	21**	25**	30057**	37**	33**	40**	21637**

หมายเหตุ : 1 ยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง

2 แปซิฟิกและเอเชียตะวันออก

3 แคริบเบียนและละตินอเมริกา

4 ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ

5 เอเชียตะวันตกและเอเชียใต้

ที่มา : Table 5 ; Global Education Digest 2011, UIS, 2011.

** ประมาณการโดย UIS

ตาราง 12 ข้อมูลพื้นฐานของแต่ละประเทศที่ศึกษา

ประเทศ	จำนวนประชากร	อัตรา การเติบโต (%)	GNP per capita (US\$) 2551	
	2551 (พัน)		2548-2553	Current
ไทย	67,386	0.7	2,840	5,990
มาเลเซีย	27,014	1.7	6,970	13,740
ฟิลิปปินส์	90,348	1.8	1,890	3,900
อินโดนีเซีย	227,345	1.2	2,010	3,830
สิงคโปร์	4,615	2.5	34,760	47,940
บรูไน	392	1.9	...	...
กัมพูชา	14,562	1.6	600	1,820
ลาว	6,205	1.8	740	2,040
พม่า	49,563	0.9	...	...
เวียดนาม	87,096	1.1	890	2,700
จีน	1,337,411	0.6	2,940	6,020
เกาหลี	48,152	0.4	21,530	28,120
ญี่ปุ่น	127,293	-0.1	38,210	35,220
อินเดีย	1,181,412	1.4	1,070	2,960
ออสเตรเลีย	21,074	1.1	40,350	34,040
นิวซีแลนด์	4,230	0.9	27,940	25,090
แคนาดา	33,259	1.0	41,730	36,220
ฝรั่งเศส	62,036	0.5	42,250	34,400
ฟินแลนด์	5,304	0.4	48,120	35,660
เยอรมนี	82,264	-0.1	42,440	35,940
สวีเดน	9,205	0.5	50,940	38,180
สหราชอาณาจักร	61,231	0.5	45,390	36,130
สหรัฐอเมริกา	311,666	1.0	47,580	46,970
เบลเยียม	10,590	0.5	44,330	34,760
นอร์เวย์	4,767	0.9	87,070	58,500
เดนมาร์ก	5,458	0.2	59,130	37,280
โลก	6,735,143	1.2	3,630	6,290
เอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก	2,146,910	0.8	2,670	4,105

ที่มา: Table 1, EFA Global Monitoring Report 2011

ตาราง 13 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู จำแนกตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2552

ประเทศ	อัตราส่วนนักเรียนต่อครู			
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	รวม มัธยมศึกษา
ไทย	16	20	23	21
มาเลเซีย	15	14	...	...
ฟิลิปปินส์	34	39	25	35
อินโดนีเซีย	17	13	12	13
สิงคโปร์	17	15	15	15
บรูไน	12	...	...	...
กัมพูชา	49	31	25	29
ลาว	30	22	24	23
พม่า	28	36	30	34
เวียดนาม	20	19	25	21
จีน	17	15	16	16
เกาหลี	22	20	16	18
ญี่ปุ่น	18	14	11	12
อินเดีย	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	...	...	...	...
นิวซีแลนด์	15	15	14	14
แคนาดา	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	19	14	11	12
ฟินแลนด์	14	10	10	10
เยอรมนี	13	12	16	13
สวีเดน	9	10	10	10
สหราชอาณาจักร	18	15	14	14
สหรัฐอเมริกา	14	14	14	14
เบลเยียม	11	7	...	...
นอร์เวย์	...	...	...	...
เดนมาร์ก	...	...	...	...
โลก	25	18	16	17
เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก	18	16	16	16

ที่มา : Table 3, 8 Global Education Digest 2011

ตาราง 14 ขนาดชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญศึกษา
จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พ.ศ.2552

ประเทศ	ประถมศึกษา				มัธยมศึกษาตอนต้น			
	รัฐ	เอกชนที่ รัฐอุดหนุน	เอกชน อิสระ	รวม	รัฐ	เอกชนที่ รัฐอุดหนุน	เอกชน อิสระ	รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8
ไทย	19.2	26.9	x(2)	20.2	33.9	33.6	x(6)	33.9
มาเลเซีย	28.1	-	...	...	33.8	-	...	...
ฟิลิปปินส์	38.7	-	29.1	37.7	53.6	-	48.1	52.4
อินโดนีเซีย	27.5	-	21.4	26.4	36.5	-	33.4	35.3
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...	...	...
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...	...	...
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	36.9	42.5	...	37.1	54.9	51.8	...	54.6
เกาหลี	28.6	-	30.5	28.6	35.3	34.1	-	35.1
ญี่ปุ่น	28.0	-	32.1	28.0	32.9	-	35.2	33.0
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	23.2	24.8	-	23.7	23.0	24.7	-	23.7
นิวซีแลนด์	...	...	...	...	...	...	...	...
แคนาดา	...	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	22.6	23.0	...	22.7	24.3	25.4	14.1	24.5
ฟินแลนด์	19.8	18.4	-	19.8	20.0	21.7	-	20.1
เยอรมนี	21.7	22.0	...	21.7	24.6	25.2	...	24.7
สวีเดน	...	...	...	...	...	...	...	...
สหราชอาณาจักร	25.7	25.7	12.9	24.5	21.0	19.1	10.5	19.5
สหรัฐอเมริกา	23.8	-	19.3	23.3	23.2	-	19.1	22.8
เบลเยียม	...	...	...	...	...	...	...	...
นอร์เวย์	...	...	...	...	...	...	...	...
เดนมาร์ก	20.0	16.3	...	19.4	20.5	17.3	...	19.9

ที่มา : Table 22, Global Education Digest 2011

ตาราง 15 จำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนในโรงเรียนของรัฐ จำแนกตามอายุระหว่าง 9-14 ปี พ.ศ. 2552

ประเทศ	อายุนักเรียน (ปี)							รวมอายุ 9-11 ปี	รวมอายุ 12-14 ปี	คาบ (หากี่)
	9	10	11	12	13	14	14			
ไทย	800-1,000	800-1,000	800-1,000	1,000-1,200	1,000-1,200	1,000-1,200	1,000-1,200	2,400-3,000	3,000-3,600	50
จาเมกา	950	950	950	950	950	950	950	2,850	2,850	40
จีน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จอร์แดน	1,080	1,114	1,148	1,215	1,215	1,249	1,249	3,341	3,679	45
ชิลี	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ตูนิเซีย	800	960	992	992	992	992	992	2,752	2,976	60
บราซิล	800	800	800	800	800	800	800	2,400	2,400	60
ปารากวัย	793	793	793	1,066	1,066	1,066	1,066	2,380	3,198	40
เปรู	900	900	900	1,050	1,050	1,050	1,050	2,700	3,150	45
ฟิลิปปินส์	1,067	1,067	1,067	1,467	1,467	1,467	1,467	3,200	4,400	40
มาเลเซีย	964	964	964	1,230	1,230	1,230	1,230	2,891	3,690	40
รัสเซีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ศรีลังกา	1,139	1,072	1,073	1,073	1,073	1,099	1,099	3,284	3,244	40
อาร์เจนตินา	720	720	720	896	896	896	896	2,160	2,688	120
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
อินโดนีเซีย	457	635	635	635	725	725	725	1,727	2,085	32
อียิปต์	1,145	1,145	1,145	1,019	1,019	1,019	1,019	3,435	3,056	45
อุรุกวัย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ที่มา : Table 23, Global Education Digest 2011, UIS, 2011

ตาราง 16 จำนวนชั่วโมงสอนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นชั่วโมงต่อปี และสัปดาห์ต่อปี จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ.2552

ประเทศ	ชั่วโมงต่อปี			สัปดาห์ต่อปี		
	ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สายสามัญ)	ประถม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สายสามัญ)
ไทย	740	925	1,110	40	40	40
มาเลเซีย	792	792	792	42	42	42
ฟิลิปปินส์	1,182	1,182	1,182	40	40	40
อินโดนีเซีย	1,255	734	734	44	44	44
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...
บรูไน	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...
ลาว	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...
จีน	...	...	...	...	...	...
เกาหลี	836	618	605	40	40	40
ญี่ปุ่น	707	602	500	40	40	40
อินเดีย	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	874	812	797	40	40	40
นิวซีแลนด์	...	...	...	...	...	...
แคนาดา	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	918	642	628	35	35	35
ฟินแลนด์	677	592	550	38	38	38
เยอรมนี	805	756	713	40	40	40
สวีเดน	...	...	...	...	...	...
สหราชอาณาจักร	635	714	714	38	38	38
สหรัฐอเมริกา	1,097	1,068	1,051	36	36	36
เบลเยียม	801	687	642	37	37	37
นอร์เวย์	741	654	523	38	38	38
เดนมาร์ก	648	648	377	42	42	42

ที่มา : Table 24, Global Education Digest 2011, UIS, 2011

ตาราง 17 อัตราเงินเดือนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากบัญชีเงินเดือนเมื่อเงินเดือนเริ่มต้น เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี และเงินเดือนขั้นสูงสุด จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552 (เปรียบเทียบ PPP\$)

ประเทศ	ประถมศึกษา				มัธยมศึกษาตอนต้น				มัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ)			
	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี	เงินเดือนขั้นสูงสุด	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี	เงินเดือนขั้นสูงสุด	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี	เงินเดือนขั้นสูงสุด	
ไทย	5,996	11,613	19,689	5,996	11,613	19,689	5,996	11,613	5,996	11,613	19,689	
มาเลเซีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
ฟิลิปปินส์	5,142	5,676	6,112	5,142	5,676	6,112	5,142	5,676	5,142	5,676	6,112	
อินโดนีเซีย	1,514	1,917	2,183	1,614	2,183	2,372	1,869	2,418	1,869	2,418	2,635	
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
จีน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
เกาหลี	30,522	52,820	84,655	30,401	52,699	84,529	30,401	52,699	30,401	52,699	84,529	
ญี่ปุ่น	27,995	49,408	62,442	27,995	49,408	62,442	27,995	49,408	27,995	49,408	64,135	
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	
ออสเตรเลีย	34,664	48,233	48,233	34,664	48,233	48,233	34,664	48,233	34,664	48,233	48,233	

ตาราง 17 อัตราเงินเดือนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากบัญชีเงินเดือนเมื่อเงินเดือนเริ่มต้น เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี และเงินเดือนขั้นสูงสุด จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ. 2552 (เปรียบเทียบ PPP\$) (ต่อ)

ประเทศ	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ)		
	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี	เงินเดือนขั้นสูงสุด	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี	เงินเดือนขั้นสูงสุด	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนหลังจากทำงาน 15 ปี	เงินเดือนขั้นสูงสุด
นิวซีแลนด์	19,236	37,213	37,213	19,236	37,213	37,213	19,236	37,213	37,213
แคนาดา	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	24,006	33,359	49,221	27,296	35,856	51,833	27,585	36,145	52,150
ฟินแลนด์	32,692	41,415	50,461	34,707	44,294	54,181	35,743	49,237	61,089
เยอรมนี	46,446	57,005	61,787	51,080	62,930	68,861	55,743	68,619	77,628
สวีเดน	30,648	35,349	40,985	30,975	36,521	41,255	32,463	38,584	44,141
สหราชอาณาจักร	32,189	47,047	47,047	32,189	47,047	47,047	32,189	47,047	47,047
สหรัฐอเมริกา	36,502	44,788	51,633	36,416	44,614	54,725	36,907	47,977	54,666
เบลเยียม	32,492	45,614	55,718	32,429	45,614	55,718	40,356	58,470	70,382
นอร์เวย์	35,593	43,614	43,861	35,593	43,614	43,861	38,950	46,247	46,495
เดนมาร์ก	46,950	54,360	54,360	46,950	54,360	54,360	47,664	62,279	62,279

ที่มา : Table 26, Global Education Digest 2011, UIS, 2011

ตาราง 18 ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนต่อชั่วโมง ของเงินเดือนครูหลังจากทำงาน 15 ปี ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552
(เปรียบเทียบ PPP\$)

ประเทศ	เงินเดือนครูหลังจากทำงาน 15 ปี			ชั่วโมงสอนต่อปี			ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนต่อชั่วโมง			
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญ)	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญ)	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญ)	มัธยมศึกษา
ไทย	11,613	11,613	11,613	740	925	1,110	15.69	12.55	10.46	
มาเลเซีย	...	...	...	792	792	792	...	...	...	...
ฟิลิปปินส์	5,676	5,676	5,676	1,182	1,182	1,182	4.80	4.80	4.80	4.80
อินโดนีเซีย	1,917	2,183	2,418	1,255	734	734	1.53	2.97	3.29	3.29
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
เกาหลี	52,820	52,699	52,699	836	618	605	63.18	85.27	87.11	87.11
ญี่ปุ่น	49,408	49,408	49,408	707	602	500	69.88	82.07	98.82	98.82
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	48,233	48,233	48,233	874	812	797	55.19	59.40	60.52	60.52

ตาราง 18 ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนต่อชั่วโมง ของเงินเดือนครูหลังจากทำงาน 15 ปี ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 (เปรียบเทียบ PPP\$) (ต่อ)

ประเทศ	เงินเดือนครูหลังจากทำงาน 15 ปี			ชั่วโมงสอนต่อปี			ค่าใช้จ่ายเพื่อการสอนต่อชั่วโมง			
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สามัญ)	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สามัญ)	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สามัญ)	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (สามัญ)
นิวซีแลนด์	37,213	37,213	37,213	...	...	...	...	...	...	...
แคนาดา	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	33,359	35,856	36,145	918	642	628	36.34	55.85	57.56	57.56
ฟินแลนด์	41,415	44,294	49,237	677	592	550	61.17	74.82	89.52	89.52
เยอรมนี	57,005	62,930	68,619	805	756	713	70.81	83.24	96.24	96.24
สวีเดน	35,349	36,521	38,584	...	...	...	...	...	...	...
สหราชอาณาจักร	47,047	47,047	47,047	635	714	714	74.09	65.89	65.89	65.89
สหรัฐอเมริกา	44,788	44,614	47,977	1,097	1,068	1,051	40.83	41.77	45.65	45.65
เบลเยียม	45,614	45,614	58,470	801	687	642	56.95	66.40	91.07	91.07
นอร์เวย์	43,614	43,614	46,247	741	654	523	58.86	66.69	88.43	88.43
เดนมาร์ก	54,360	54,360	62,279	648	648	377	83.89	83.89	165.20	165.20

ที่มา : Table 24, 26, Global Education Digest 2011, UIS, 2011

ตาราง 19 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางการอ่าน
ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2009

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับสมรรถนะทางการอ่าน - PISA (%)						
		ต่ำกว่าระดับ 1 (262.04-334.75)	ระดับ 1 (334.75-407.47)	ระดับ 2 (407.47-480.18)	ระดับ 3 (480.18-552.89)	ระดับ 4 (552.89-625.61)	ระดับ 5 (625.61-698.32)	ระดับ 6 (>698.32)
ประเทศ OECD								
เกาหลี	539	0.9	4.7	15.4	33.0	32.9	11.9	1.0
ฟินแลนด์	536	1.5	6.4	16.7	30.1	30.6	12.9	1.6
แคนาดา	524	2.0	7.9	20.2	30.0	26.8	11.0	1.8
นิวซีแลนด์	521	3.2	10.2	19.3	25.8	24.8	12.9	2.9
ญี่ปุ่น	520	3.4	8.9	18.0	28.0	27.0	11.5	1.9
ออสเตรเลีย	515	3.3	10.0	20.4	28.5	24.1	10.7	2.1
สหรัฐอเมริกา	500	4.0	13.1	24.4	27.6	20.6	8.4	1.5
สวีเดน	497	4.3	11.7	23.5	29.8	20.3	7.7	1.3
เยอรมนี	497	4.4	13.3	22.2	28.8	22.8	7.0	0.6
ฝรั่งเศส	496	5.6	11.8	21.1	27.2	22.4	8.5	1.1
เดนมาร์ก	495	3.1	11.7	26.0	33.1	20.9	4.4	0.3
สหราชอาณาจักร	494	4.1	13.4	24.9	28.8	19.8	7.0	1.0
OECD รวม	492	4.8	13.8	24.4	27.9	19.9	7.0	1.0
ค่าเฉลี่ย OECD	493	4.6	13.1	24.0	28.9	20.7	6.8	0.8
ประเทศร่วมโครงการ								
จีน-เซี่ยงไฮ้	556	0.6	3.4	13.3	28.5	34.7	17.0	2.4
จีน-ฮ่องกง	533	1.5	6.6	16.1	31.4	31.8	11.2	1.2
สิงคโปร์	526	2.7	9.3	18.5	27.6	25.7	13.1	2.6
จีน-ไทเป	495	3.5	11.4	24.6	33.5	21.0	4.8	0.4
จีน-มาเก๊า	487	2.6	12.0	30.6	34.8	16.9	2.8	0.1
ไทย	421	9.9	31.7	36.8	16.7	3.3	0.3	0.0
อินโดนีเซีย	402	14.1	37.6	34.3	11.2	1.0	0.0	0.0

ที่มา : สสวท., ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

OECD, PISA 2009 Results, Table 1.2.1, 1.2.3

ตาราง 20 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางคณิตศาสตร์
ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2009

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ - PISA						
		ต่ำกว่า ระดับ 1 (<357.77)	ระดับ 1 (357.77- 420.07)	ระดับ 2 (420.07- 482.38)	ระดับ 3 (482.38- 544.68)	ระดับ 4 (544.68- 606.99)	ระดับ 5 (606.99- 669.30)	ระดับ 6 (>669.30)
ประเทศ OECD								
เกาหลี	546	1.9	6.2	15.6	24.4	26.3	17.7	7.8
ฟินแลนด์	541	1.7	6.1	15.6	27.1	27.8	16.7	4.9
ญี่ปุ่น	529	4.0	8.5	17.4	25.7	23.5	14.7	6.2
แคนาดา	527	3.1	8.3	18.8	26.5	25.0	13.9	4.4
นิวซีแลนด์	519	5.3	10.2	19.1	24.4	22.2	13.6	5.3
ออสเตรเลีย	514	5.1	10.8	20.3	25.8	21.7	11.9	4.5
เยอรมนี	513	6.4	12.2	18.8	23.1	21.7	13.2	4.6
เดนมาร์ก	503	4.9	12.1	23.0	27.4	21.0	9.1	2.5
ฝรั่งเศส	497	9.5	13.1	19.9	23.8	20.1	10.4	3.3
สวีเดน	494	7.5	13.6	23.4	25.2	19.0	8.9	2.5
สหราชอาณาจักร	492	6.2	14.0	24.9	27.2	17.9	8.1	1.8
สหรัฐอเมริกา	487	8.1	15.3	24.4	25.2	17.1	8.0	1.9
OECD รวม	488	9.3	15.5	22.7	23.5	17.3	8.9	2.8
ค่าเฉลี่ย OECD	496	8.0	14.0	22.0	24.3	18.9	9.6	3.1
ประเทศร่วมโครงการ								
จีน-เซี่ยงไฮ้	600	1.4	3.4	8.7	15.2	20.8	23.8	26.6
สิงคโปร์	562	3.0	6.8	13.1	18.7	22.8	20.0	15.6
จีน-ฮ่องกง	555	2.6	6.2	13.2	21.9	25.4	19.9	10.8
จีน-ไทเป	543	4.2	8.6	15.5	20.9	22.2	17.2	11.3
จีน-มาเก๊า	525	2.8	8.2	19.6	27.8	24.5	12.8	4.3
ไทย	419	22.1	30.4	27.3	14.0	4.9	1.0	0.3
อินโดนีเซีย	371	43.5	33.1	16.9	5.4	0.9	0.1	0.0

ที่มา : สสวท., ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

OECD, PISA 2009 Results, Table 1.3.1, 1.3.3

ตาราง 21 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ระดับ 1 ถึง ระดับ 6 โครงการ PISA 2009

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ - PISA						
		ต่ำกว่าระดับ 1 (<334.94)	ระดับ 1 (334.94-409.54)	ระดับ 2 (409.54-484.14)	ระดับ 3 (484.14-558.73)	ระดับ 4 (558.73-633.33)	ระดับ 5 (633.33-707.93)	ระดับ 6 (>707.93)
ประเทศ OECD								
ฟินแลนด์	554	1.1	4.9	15.3	28.8	31.2	15.4	3.3
ญี่ปุ่น	539	3.2	7.5	16.3	26.6	29.5	14.4	2.6
เกาหลี	538	1.1	5.2	18.5	33.1	30.4	10.5	1.1
นิวซีแลนด์	532	4.0	9.4	18.1	25.8	25.1	14.0	3.6
แคนาดา	529	2.0	7.5	20.9	31.2	26.2	10.5	1.6
ออสเตรเลีย	527	3.4	9.2	20.0	28.4	24.5	11.5	3.1
เยอรมนี	520	4.1	10.7	20.1	27.3	25.0	10.9	1.9
สหราชอาณาจักร	514	3.8	11.2	22.7	28.8	22.2	9.5	1.9
สหรัฐอเมริกา	502	4.2	13.9	25.0	27.5	20.1	7.9	1.3
เดนมาร์ก	499	4.1	12.5	26.0	30.6	20.1	5.9	0.9
ฝรั่งเศส	498	7.1	12.2	22.1	28.8	21.7	7.3	0.8
สวีเดน	495	5.8	13.4	25.6	28.4	18.7	7.1	1.0
OECD รวม	496	5.4	14.6	24.8	27.1	19.6	7.3	1.1
ค่าเฉลี่ย OECD	501	5.0	13.0	24.4	28.6	20.6	7.4	1.1
ประเทศร่วมโครงการ								
จีน-เซี่ยงไฮ้	575	0.4	2.8	10.5	26.0	36.1	20.4	3.9
จีน-ฮ่องกง	549	1.4	5.2	15.1	29.4	32.7	14.2	2.0
สิงคโปร์	542	2.8	8.7	17.5	25.4	25.7	15.3	4.6
จีน-ไทเป	520	2.2	30.6	34.7	17.5	4.4	0.6	0.0
จีน-มาเก๊า	511	1.5	8.1	25.2	37.8	22.7	4.5	0.2
ไทย	425	12.2	30.6	34.7	17.5	4.4	0.6	0.0
อินโดนีเซีย	383	24.6	41.0	27.0	6.9	0.5	0.0	0.0

ที่มา : สสวท., ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

OECD, PISA 2009 Results, Table 1.3.4, 1.3.6

ตาราง 22 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงระดับคะแนนวิชาคณิตศาสตร์
โครงการ TIMSS 2007

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน - TIMSS				
		ต่ำกว่าระดับ 1 (<400)	ระดับ 1 (>400-475)	ระดับ 2 (>475-550)	ระดับ 3 (>550-625)	ระดับ 4 (>625)
ประเทศ OECD						
เกาหลี	597	2	8	19	31	40
ญี่ปุ่น	570	3	10	26	35	26
ฮังการี	517	9	22	33	26	10
อังกฤษ	513	10	21	34	27	8
สหรัฐอเมริกา	508	8	25	36	25	6
ออสเตรเลีย	496	11	28	37	18	6
สวีเดน	491	10	30	40	18	2
สกอตแลนด์	487	15	28	34	19	4
อิตาลี	480	15	31	37	14	3
นอร์เวย์	469	15	37	37	11	0
ค่าเฉลี่ยนานาชาติ	500	25	29	31	13	2
ประเทศร่วมโครงการ						
จีน-ไทเป	598	5	9	15	26	45
สิงคโปร์	593	3	9	18	30	40
จีน-ฮ่องกง	572	6	9	21	33	31
รัสเซีย	521	9	23	35	25	8
มาเลเซีย	474	18	32	32	16	2
ไทย	441	34	32	22	9	3
ชิลี	411	28	27	24	14	6
อินโดนีเซีย	397	52	29	15	4	0

ที่มา: สสวท., บทสรุปรายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2007

ตาราง 23 ร้อยละของนักเรียนประเทศต่างๆ ที่แสดงระดับคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์
โครงการ TIMSS 2007

ประเทศ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน - TIMSS				
		ต่ำกว่าระดับ 1 (<400)	ระดับ 1 (>400-475)	ระดับ 2 (>475-550)	ระดับ 3 (>550-625)	ระดับ 4 (>625)
ประเทศ OECD						
เกาหลี	553	3	12	31	37	17
ญี่ปุ่น	554	4	11	30	38	17
ฮังการี	539	4	16	34	33	13
อังกฤษ	541	10	21	34	27	8
สหรัฐอเมริกา	520	8	21	33	28	10
สาธารณรัฐเชค	539	3	15	38	33	11
ออสเตรเลีย	515	8	22	37	25	8
สวีเดน	511	9	22	37	26	6
สก๊อตแลนด์	496	13	26	35	21	5
อิตาลี	495	12	26	38	20	4
นอร์เวย์	487	13	29	38	18	2
มัธยฐานนานาชาติ	500	22	29	32	14	3
ประเทศร่วมโครงการ						
จีน-ไทเป	561	5	12	23	35	25
สิงคโปร์	567	7	13	19	29	32
จีน-ฮ่องกง	530	8	15	32	35	10
รัสเซีย	530	5	19	35	30	11
มาเลเซีย	471	20	30	32	15	3
ไทย	471	20	32	31	14	3
อินโดนีเซีย	427	35	38	23	4	0

ที่มา: สสวท., บทสรุปรายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2007

ตาราง 24 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548-2554

วิชา	คะแนนเฉลี่ย O-NET						
	ปีการศึกษา						
	2548 (ก.พ 2549)	2549 (ก.พ 2550)	2550 (ก.พ 2551)	2551 (ก.พ 2552)	2552 (ก.พ 2553)	2553	2554
ภาษาไทย	48.62	50.33	50.70	46.42	46.47	42.61	41.88
สังคมศึกษา	42.64	37.94	37.76	34.67	36.00	46.51	33.39
ภาษาอังกฤษ	29.81	32.37	30.93	35.98	23.98	19.22	21.80
คณิตศาสตร์	28.46	29.56	32.49	30.64	28.56	14.99	22.73
วิทยาศาสตร์	34.01	34.88	34.62	33.65	29.06	30.90	27.90

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ตาราง 25 ผลการสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลการสอบวัดความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ปีการศึกษา 2553-2555

วิชา	คะแนนเฉลี่ย GAT PAT			
	ปีการศึกษา			
	คะแนนเต็ม	2553 1/2553 มี.ค.2553	2554 1/2554 มี.ค.2554	2555 1/2555 มี.ค.2555
GAT ความถนัดทั่วไป	300	130.82	171.89	130.59
GAT ความถนัดทั่วไป ตอน 1	150		117.05	80.14
GAT ความถนัดทั่วไป ตอน 2	150		54.84	50.45
PAT 1 ความถนัดทางคณิตศาสตร์	300	63.97	64.22	39.64
PAT 2 ความถนัดทางวิทยาศาสตร์	300	87.17	93.75	91.59
PAT 3 ความถนัดทางวิศวกรรมศาสตร์	300	103.19	101.95	83.45
PAT 4 ความถนัดทางสถาปัตยกรรมศาสตร์	300	103.07	159.83	122.24
PAT 5 ความถนัดทางวิชาชีพครู	300	142.17	144.1	149.43
PAT 6 ความถนัดทางศิลปกรรมศาสตร์	300	134.49	113.26	135.00
PAT 7.1 ความถนัดทางภาษาฝรั่งเศส	300	104.38	93.63	91.31
PAT 7.2 ความถนัดทางภาษาเยอรมัน	300	102.96	96.07	89.13
PAT 7.3 ความถนัดทางภาษาญี่ปุ่น	300	115.23	103.70	94.45
PAT 7.4 ความถนัดทางภาษาจีน	300	88.00	92.97	84.08
PAT 7.5 ความถนัดทางภาษาอาหรับ	300	100.37	91.93	89.65
PAT 7.6 ความถนัดทางภาษาบาลี	300	88.97	98.74	86.02

หมายเหตุ : คะแนนทดสอบเลือกเฉพาะเดือนมีนาคมมานำเสนอ
ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ตาราง 26 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ
จำแนกตามภูมิภาค พ.ศ. 2555

จำแนกตามภูมิภาค					
ภูมิภาค	Top 100	Top 200	Top 500	Top 1000	Total
North America	64	99	178	288	3,481
Europe	22	66	212	424	5,227
Asia	8	20	66	181	6,473
Oceania	3	6	20	37	165
Latin America	3	9	19	58	3,906
Africa	0	0	3	8	446
Arab World	0	0	2	4	669
					20,372

ที่มา: Ranking Web of World Universities: Distribution by Country, January 2012
http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp

ตาราง 27 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ
จำแนกตามภูมิภาค/ประเทศ พ.ศ. 2555

จำแนกตามภูมิภาค/ประเทศ				
ภูมิภาค/ประเทศ	Top 100	Top 200	Top 500	Top 1000
North America	64	99	178	288
USA	59	86	155	255
Canada	5	13	23	33
Europe	22	66	212	424
United Kingdom	5	8	30	65
Germany	3	15	44	62
Italy	2	7	16	39
Netherlands	2	7	11	12
Spain	2	5	24	44
Belgium	2	2	7	7
Switzerland	1	2	7	10
Portugal	1	2	6	11
Austria	1	2	5	9
Norway	1	2	4	4
Czech Republic	1	2	3	10
Slovenia	1	1	1	2
Asia	8	20	66	181
Taiwan	3	7	14	32
China	2	4	14	64
Japan	2	2	12	34
Singapore	1	1	2	2
Oceania	3	6	20	37
Australia	3	6	17	30
Latinamerica	3	9	19	58
Brazil	2	7	12	28
Mexico	1	1	2	9
Africa	0	0	3	8
Arab World	0	0	2	4

ที่มา: Ranking Web of World Universities: Distribution by Country, January 2012

http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp

ตาราง 28 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ จำแนกรายประเทศ พ.ศ. 2555

จำแนกรายประเทศ				
ลำดับที่	ประเทศ	Top 200	Top 500	Top 1000
1	United States of America	86	155	255
2	Germany	15	44	62
3	Canada	13	23	33
4	United Kingdom	8	30	65
5	Italy	7	16	39
6	Taiwan	7	14	32
7	Brazil	7	12	28
8	Netherlands	7	11	12
9	Australia	6	17	30
10	Spain	5	24	44
11	China	4	14	64
12	Sweden	4	9	11
13	Hong Kong	3	6	6
14	Japan	2	12	34
15	Switzerland	2	7	10
16	Belgium	2	7	7
17	Portugal	2	6	11
18	Thailand	2	6	11
19	Austria	2	5	9
20	Denmark	2	5	7
21	Israel	2	4	7
22	Norway	2	4	4
23	Czech Republic	2	3	10
24	Republic Of Korea	1	5	11
25	Finland	1	5	7
26	Greece	1	4	8
27	Russian Federation	1	2	10
28	Mexico	1	2	9
29	Singapore	1	2	2
30	Chile	1	1	7
31	Slovenia	1	1	2
32	France		5	35
33	Poland		5	10

ตาราง 28 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ จำแนกรายประเทศ พ.ศ. 2555 (ต่อ)

จำแนกรายประเทศ				
ลำดับที่	ประเทศ	Top 200	Top 500	Top 1000
34	Turkey		4	17
35	Ireland		4	6
36	South Africa		3	8
37	Malaysia		3	7
38	New Zealand		3	7
39	Hungary		3	6
40	Indonesia		3	4
41	Slovakia		2	3
42	Argentina		2	3
43	Saudi Arabia		2	3
44	Colombia		1	6
45	India		1	4
46	Iceland		1	1
47	Costa Rica		1	1
48	Croatia (local name: Hrvatska)		1	1
49	Romania			9
50	Iran (Islamic Republic of)			3
51	Lithuania			3
52	Estonia			2
53	Latvia			2
54	Venezuela			2
55	Egypt			1
56	Belarus			1
57	Macau			1
58	Peru			1
59	Philippines			1
60	Puerto Rico			1
61	Serbia			1
62	Ukraine			1
63	Vietnam			1
64	Bulgaria			1

ที่มา: Ranking Web of World Universities: Distribution by Country, January 2012

http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp

ตาราง 29 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ภูมิภาคเอเชีย
จำแนกตามประเทศ และสถาบัน พ.ศ. 2555

CONTINENT RANK	UNIVERSITY	COUNTRY	WORLD RANK
1	National Taiwan University	Taiwan	42
2	University of Tokyo	Japan	46
3	National Cheng Kung University	Taiwan	63
4	National Chiao Tung University	Taiwan	72
5	Kyoto University	Japan	77
6	National University of Singapore	Singapore	84
7	Tsinghua University China	China	87
8	Peking University	China	92
9	Hong Kong Polytechnic University	Hong Kong	106
10	National Tsing Hua University Taiwan	Taiwan	113
11	National Central University	Taiwan	125
12	University of Hong Kong	Hong Kong	127
13	Tel Aviv University	Israel	133
14	Seoul National University	Republic Of Korea	136
15	Shanghai Jiao Tong University	China	139
16	Kasetsart University	Thailand	140
17	Chinese University of Hong Kong	Hong Kong	159
18	Hebrew University of Jerusalem	Israel	159
19	Chulalongkorn University	Thailand	173
20	Zhejiang University (National Che Kiang University)	China	179
21	National Chung Hsing University	Taiwan	182
22	National Sun Yat-Sen University	Taiwan	190
23	Mahidol University	Thailand	202
24	King Saud University	Saudi Arabia	214

ตาราง 29 การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ ภูมิภาคเอเชีย
จำแนกตามประเทศ และสถาบัน พ.ศ. 2555 (ต่อ)

CONTINENT RANK	UNIVERSITY	COUNTRY	WORLD RANK
25	Korea Advanced Institute of Science & Technology KAIST (1)	Republic Of Korea	215
26	Prince of Songkla University	Thailand	228
27	Shandong University	China	231
28	Khon Kaen University	Thailand	233
29	Chiang Mai University	Thailand	236
30	Universitas Gadjah Mada	Singapore	249

ที่มา: Ranking Web of World Universities: Distribution by Country, January 2012

http://www.webometrics.info/top_100_continent.asp?cont=asia

ตาราง 30 อัตราการเข้าชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2552

ประเทศ	อัตราการเข้าชั้น								
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ไทย	9	12	6	13	14	13	1	2	1
มาเลเซีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ฟิลิปปินส์	2	3	2	3	5	2	1	2	1
อินโดนีเซีย	4	4	3	1	1	-	1	1	-
สิงคโปร์	-	-	-	1	1	1	2	3	1
บรูไน	1	1	-	4	5	3	12	14	11
กัมพูชา	11	12	10	2	3	1	3	4	2
ลาว	17	18	16	2	3	1	1	1	1
พม่า	-	-	-	-	-	-	5	5	5
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	-	-	-	-	-	-	...	...	...
เกาหลี	-	-	-	...	...	...	...	...	...
ญี่ปุ่น	-	-	-	...	...	...	...	...	...
อินเดีย	3	...	...	5	5	4	...	...	...
ออสเตรเลีย	...	...	...	...	...	...	...	...	...
นิวซีแลนด์	...	...	...	...	...	...	...	...	...
แคนาดา	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	...	...	...	5	5	4	10	11	8
ฟินแลนด์	-	1	-	-	1	-	-	-	-
เยอรมนี	1	1	1	...	...	...	...	...	...
สวีเดน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สหราชอาณาจักร	-	-	-	...	...	...	...	...	...
สหรัฐอเมริกา	-	-	-	...	...	...	...	...	...
เบลเยียม	3	3	3	7	7	6	7	10	6
นอร์เวย์	-	-	-	...	...	...	...	...	...
เดนมาร์ก	-	-	-	1	1	1	3	3	2

ที่มา : Table 4, 7; Global Education Digest 2011, UIS, 2011

ตาราง 31 อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษา จำแนกตามโปรแกรมการเรียน พ.ศ. 2552

ประเทศ	อัตราการสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย			อัตราการเรียนต่อ ระดับอุดมศึกษา	
	ISCED 3A	ISCED 3B	ISCED 3C	ISCED 5A	ISCED 5B
	1	2	3	4	5
ไทย	29	16	...	56	17
มาเลเซีย	14	...	75	29	36
ฟิลิปปินส์	63	...	...	...	...
อินโดนีเซีย	31	18	...	28	5
สิงคโปร์	...	...	...	...	...
บรูไน	...	...	...	...	...
กัมพูชา	...	...	...	...	...
ลาว	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...
จีน	39	x(1)	24	16	18
เกาหลี	62	...	22	70	36
ญี่ปุ่น	71	1	22	49	28
อินเดีย	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	68	x(3)	46	100	...
นิวซีแลนด์	...	...	...	75	48
แคนาดา	75	...	8	...	...
ฝรั่งเศส	55	13	4	...	...
ฟินแลนด์	138	...	...	68	...
เยอรมนี	42	47	...	41	19
สวีเดน	76	...	...	65	11
สหราชอาณาจักร	...	...	...	62	32
สหรัฐอเมริกา	...	...	...	67	x(4)
เบลเยียม	74	...	...	63	10
นอร์เวย์	62	...	20	32	40
เดนมาร์ก	55	...	46	59	24

หมายเหตุ : ISCED 3A หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ
 ISCED 3B หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ
 ISCED 3C หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มุ่งฝึกแรงงานฝีมือเพื่อออกไปประกอบอาชีพ
 ISCED 5A หมายถึง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปริญาตรี สายสามัญ
 ISCED 5B หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ

ที่มา : Table 9; Global Education Digest 2011, UIS

ตาราง 32 จำนวนนักศึกษา และอัตราการสำเร็จการศึกษาปริญญาแรก (ISCED 5A)
ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552

ประเทศ	จำนวนนักศึกษา พ.ศ. 2552			อัตราการสำเร็จปริญญาแรก ISCED 5A			
	รวม (1,000)	หญิง %	เอกชน %	รวม	ชาย	หญิง	GPI
ไทย	2,427	56	18	28	23	35	1.53
มาเลเซีย	992	56	40	18	13	22	1.65
ฟิลิปปินส์	2,651	54	66	...	...	...	...
อินโดนีเซีย	4,859	48	59	12	13	12	0.92
สิงคโปร์	213	50	62	...	...	...	...
บรูไน	6	63	-	10	5	14	2.58
กัมพูชา	123	34	...	4	6	3	0.49
ลาว	89	43	34	...	...	...	...
พม่า	508	58	-	10	6	14	2.21
เวียดนาม	1,774	49	12	...	...	...	...
จีน	29,296	49	...	13	13	12	0.97
เกาหลี	3,219	39	80	52	53	50	0.95
ญี่ปุ่น	3,874	46	79	43	47	38	0.80
อินเดีย	14,863	39	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	1,200	56	6	62	50	75	1.50
นิวซีแลนด์	263	58	14	50	39	63	1.63
แคนาดา	...	...	...	...	...	...	...
ฝรั่งเศส	2,173	55	19	36	32	40	1.27
ฟินแลนด์	297	54	16	84	58	111	1.92
เยอรมนี	...	...	...	35	30	39	1.31
สวีเดน	423	60	9	36	25	48	1.96
สหราชอาณาจักร	2415	57	100	40	34	47	1.37
สหรัฐอเมริกา	19,103	57	27	36	30	42	1.4
เบลเยียม	425	55	57	19	17	22	1.28
นอร์เวย์	219	61	...	44	32	57	1.79
เดนมาร์ก	235	58	2	50	36	64	1.78
เอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก	52,444	49	...	...	...	...	...
โลก	164,582	51	...	...	...	...	...

ที่มา : Table 10, Global Education Digest 2011, UIS

ตาราง 33 ร้อยละของงบประมาณทางการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐรายหัวต่อปี (หน่วย : PPP\$) ปีงบประมาณ 2552

ประเทศ	ร้อยละของ GDP per capita			ค่าใช้จ่ายรายหัว (PPP\$)			ค่าใช้จ่ายรวม	
	ประถม ศึกษา (ISCED 1)	มัธยม ศึกษา (ISCED 2-3)	อุดม ศึกษา (ISCED 5-6)	ประถม ศึกษา (ISCED 1)	มัธยม ศึกษา (ISCED 2-3)	อุดม ศึกษา (ISCED 5-6)	GDP (%)	ค่าใช้จ่าย ภาครัฐ (%)
ไทย	24.0	9.1	22.3	1,918	730	1,784	4.1	20.3
มาเลเซีย	14.2	12.4	33.9	2,042	1,776	4,864	4.1	17.2
ฟิลิปปินส์	21.6	22.3	20.1	6,929	7,152	6,431	3.4	9.4
อินโดนีเซีย	9.0	9.1	9.5	305	309	324	2.8	16.9
สิงคโปร์	11.6	17.6	28.9	5,860	8,920	14,629	3.3	10.3
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	8.5
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...	1.6	12.4
ลาว	...	...	...	...	...	...	2.3	12.2
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	19.6	17.2	61.4	551	483	1,727	5.3	19.8
จีน	...	...	...	...	...	...	...	...
เกาหลี	19.4	23.2	10.1	5,223	6,240	2,726	4.8	15.8
ญี่ปุ่น	21.5	22.3	20.9	7,213	7,481	7,034	3.4	9.4
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	16.8	14.4	19.8	6,259	5,355	7,376	4.4	12.9
นิวซีแลนด์	17.8	18.7	31.0	5,204	5,459	9,030	6.4	17.9
แคนาดา	...	...	...	...	...	...	4.8	...
ฝรั่งเศส	17.3	26.8	35.6	6,113	9,433	12,558	5.6	10.6
ฟินแลนด์	18.6	32.3	32.6	7,019	12,224	12,334	6.1	12.4
เยอรมนี	15.6	21.8	...	5,569	7,763	...	4.5	10.3
สวีเดน	26.1	30.8	41.2	10,349	12,185	16,321	6.7	12.9
สหราชอาณาจักร	23.4	29.0	22.3	8,316	10,327	7,930	5.4	11.1
สหรัฐอเมริกา	22.4	24.7	21.1	10,464	11,507	9,817	5.5	13.8
เบลเยียม	22.4	36.6	36.7	8,271	13,494	13,531	6.5	12.9
นอร์เวย์	18.0	25.2	46.2	11,046	15,469	28,311	6.4	16.1
เดนมาร์ก	25.0	31.6	52.2	9,848	12,440	20,586	7.8	15.0

ที่มา : Table 15, Global Education Digest 2011, UIS

ตาราง 34 ร้อยละของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาภาครัฐและเอกชน
จำแนกตามระดับการศึกษา ปีงบประมาณ 2552

ประเทศ	รวมทุกระดับ		ระดับการศึกษา					
			ก่อนประถมศึกษา		ประถมศึกษา		อุดมศึกษา	
			(ISCED 0)		(ISCED 1-4)		(ISCED 5-6)	
	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน	รัฐ	เอกชน
ไทย	...	...	...	...	...	...	...	...
มาเลเซีย	...	...	...	...	...	...	...	...
ฟิลิปปินส์	...	...	...	...	...	...	...	...
อินโดนีเซีย	...	...	...	...	...	...	...	...
สิงคโปร์	...	...	...	...	...	...	...	...
บรูไน	...	...	...	...	...	...	...	...
กัมพูชา	...	...	...	...	...	...	...	...
ลาว	...	...	...	...	...	...	...	...
พม่า	...	...	...	...	...	...	...	...
เวียดนาม	...	...	...	...	...	...	...	...
จีน	...	...	...	...	...	...	...	...
เกาหลี	59.6	40.4	45.5	54.5	77.8	22.2	22.3	77.7
ญี่ปุ่น	66.4	33.6	43.5	56.5	90.0	10.0	33.3	66.7
อินเดีย	...	...	...	...	...	...	...	...
ออสเตรเลีย	70.6	29.4	70.2	29.8	95.9	4.1	44.8	55.2
นิวซีแลนด์	82.4	17.6	91.6	8.4	85.7	14.3	70.4	29.6
แคนาดา	76.0	24.0	...	...	88.6	11.4	58.7	41.3
ฝรั่งเศส	90.0	10.0	94.0	6.0	9.3	7.7	81.7	18.3
ฟินแลนด์	97.3	2.7	89.5	10.5	99.0	1.0	95.2	4.8
เยอรมนี	82.9	17.1	63.9	36.1	85.1	14.9	82.9	17.1
สวีเดน	97.3	2.7	100.0	-	99.9	0.1	89.1	10.9
สหราชอาณาจักร	69.5	30.5	84.5	15.5	77.9	22.1	34.6	65.4
สหรัฐอเมริกา	71.0	29.0	79.8	20.2	...	...	37.4	62.6
เบลเยียม	94.3	5.7	96.5	3.5	95.2	4.8	89.8	10.2
นอร์เวย์	98.2	1.8	83.9	16.1	...	...	96.9	3.1
เดนมาร์ก	92.2	7.8	81.2	18.8	97.6	2.4	95.5	4.5

ที่มา : Table 28, Global Education Digest 2011, UIS

บรรณานุกรม

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2552.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **การศึกษาเปรียบเทียบระดับนานาชาติ พ.ศ. 2552**. เอกสารอัดสำเนา: 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย ปี 2553**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2554.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2553**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2555.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับสรุป**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับปรับปรุง**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. **นโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2554.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (ร่าง) **ข้อเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย**. เอกสารอัดสำเนา: 2553.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). **เอกสารประกอบการแถลงข่าว เรื่อง การทดสอบ O-NET ป.6, ม.3 และ ม.6 ปีการศึกษา 2552 (กุมภาพันธ์ 2553) และการสอบ GAT/PAT ครั้งที่ 1/2553 (มีนาคม 2553)**. 1 เมษายน 2553. (เอกสารอัดสำเนา).
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). **รายงานการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ของการสอบครั้งที่ 1/2552 (มีนาคม 2552)**. มิถุนายน 2553. (เอกสารอัดสำเนา).

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). **วิกฤตการศึกษาไทย** ชี้อด้วย **O-NET, I-NET, U-NET, N-NET, GAT และ PAT**. พฤศจิกายน 2553. (เอกสารอัดสำเนา).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ร่วมกับนานาชาติ**. (เอกสารอัดสำเนา).

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ บทสรุปเพื่อการบริหาร**. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, 2553.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **ผลวิจัยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คณิต-วิทย์ ของเด็ก ม.2 โครงการ TIMSS-2007**. เดลินิวส์ออนไลน์, 2551.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **บทสรุปโครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ร่วมกับนานาชาติ (Trends in International Mathematics and Science Study 2007; TIMSS 2007**. เอกสารอัดสำเนา, 2552. http://www.ipst.ac.th/research/TIMSS/TIMSSppt_files/frame.htm

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **บทสรุปรายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2007**. บริษัท ส.เอเซียเพรสจำกัด, 2552.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **รายงานประจำปี 2552**. www.ipst.ac.th

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สรุปผลเบื้องต้นสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553**. เอกสารอัดสำเนา, 2554.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร**. เอกสารอัดสำเนา, เมษายน 2555.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **คุณภาพชีวิตคนไทยปี 2550 สถิติ : ตัวชี้วัดการขับเคลื่อนสังคม**. กรุงเทพฯ: บริษัท พี. เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด, 2551.

International Institute for Management Development. 2008. **World Competitiveness Yearbook 2012**. Switzerland: Lausanne

The United Nations Development Programme, **Human Development Report 2011**. New York, 2011.

UNESCO Institute for Statistics, **Global Education Digest 2011, Comparing Education Statistics Across the World**. Montreal, Canada, 2011.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), **EFA Global Monitoring Report 2011**. United Kingdom, 2011.

<http://www.charuaypontorranin.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538672107&Ntype=6>, 10 อาการที่ทำให้ต้องผ่าตัดใหญ่การศึกษาไทย โดย ภาวิช ทองโรจน์. 2551.

www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/.../Article02.pdf, ประชากรไทยในอนาคต โดย บัทยา ว่าพัฒนวงศ์ และ ปราโมทย์ ประสาทกุล

<http://www.itu.int/ITU-D/ict/statistics/InternationalTelecommunicationUnion> (ITU)

<http://education.enn.co.th/3984>

<http://www.positioningmag.com/prnews/prnews.aspx?id=84657>

<http://www.dailynews.co.th/thailand/5957>

<http://api.ning.com/files>

<http://edu.nu.ac.th/2005/news>

<http://th.wikipedia.org/wiki>

<http://www.chula.ac.th/chula/th/news/news080650.html>

<http://www.ipst.ac.th/pisa/index.html>.

<http://www.ipst.ac.th/olympic/math.html>.

http://www3.ipst.ac.th/olympic/index.php?option=com_content&view=article&id=94&Itemid=140

<http://www.schoolforkid.com/?q=content/time-2007>

<http://www.unesco.org/publishing>

<http://www.Webometrics.info>

http://www.Webometrics.info/about_rank.html.

http://www.Webometrics.info/Distribution_by_Country.asp

Webometrics Ranking of World Universities, January 2008.

Webometrics Ranking of World Universities, January 2009.

Webometrics Ranking of World Universities, January 2010.

Webometrics Ranking of World Universities, January 2011.

Webometrics Ranking of World Universities, January 2012.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.ศศิธารา	พิชัยชาญณรงค์	เลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวจุไรรัตน์	แสงบุญนำ	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สุทธศรี	วงษ์สมาน	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายวีระ	พลอยครบุรี	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

พิจารณารายงาน

ดร.เจือจันทร์	จงสถิตอยู่	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.รุ่งเรือง	สุชาภิรมย์	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง และจัดทำรายงาน

นางสิริวรรณ	สวัสดิวัฒน์ ฅ อยุธยา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางกนกพร	ถนอมกลิ่น	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

หัวหน้าโครงการ

นางสิริวรรณ	สวัสดิวัฒน์ ฅ อยุธยา	National Coordinator โครงการ World Education Indicators
-------------	----------------------	--

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเปรียบเทียบ
สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 1322, 1310
โทรสาร 0 2243 0084
www.onec.go.th